

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

83. posiedzenia I. sesji IX. peryodu

z dnia 18. lutego 1910.

TREŚĆ.

Pismo c. k. Sądu powiatowego w Rohatynie o zezwolenie na karno sądowe ściganie p. Krzeczunowicza

Spis petycyj.

Wniosek nagły p. Bojki i tow. w sprawie szkód elementarnych w kilku gminach pow. dąbrowskiego.

Wniosek p. Jedynaka i tow. w sprawie założenia krajowej szkoły koszykarskiej w powiecie ropczyckim.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Kręzła i tow. w sprawie propinacyjnej.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Korola i tow. w sprawie traktowania ruskiego ludu w urzędowej »Gazecie lwowskiej«.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Sodomory i tow. w sprawie odmawiania dopełnienia kongruiz księżom wiejskim z powodu klęsk elementarnych.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Lewickiego i tow. w sprawie nadużycia władzy ze strony c. k. Starostów we wschodniej Galicyi z powodu zakazu wydawania książek robotniczych robotnikom rolnym.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Makucha i tow.

w sprawie nieprawnego postępowania c. k. Rady szkolnej okręgowej w Sanoku względem szkół ludowych w Olchowcu i Bykowcach.

Interpelacya do JE. p. Namiestnika jako prezydenta c. k. Rady szkolnej krajowej p. Makucha i tow. w sprawie języka wykładowego w szkole ludowej w Bratkowicach, pow. Gródek.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Kiweluka i tow. w sprawie zabronienia c. k. Starosty w Husiatynie na odbywanie prywatnej nauki w czytelnicy »Proświty« w Chorostkowie.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Winniczuka i tow. w sprawie gospodarki w gminie Knihinin wieś (rezerwoary naftowe).

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycyi Maurycego Madurowicza, conceptowego praktykanta Wydziału krajowego o »veniam studiorum«. Uchwalenie wniosku komisji.

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycyi Adolfa Kamienobrodzkiego, inżyniera architektki Wydziału krajowego o uznanie lat służby od 15 maja 1899 do 21 listopada 1908 i o przyznanie dodatku pięcioletniego. Głos p. Skwarki i uchwalenie wniosku komisji.

- Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu funduszu budowy krajowego Zakładu dla umysłowo chorych w Kulparkowie. Uchwalenie wniosku komisji.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Bochni na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Pilźnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Redrezentacji powiatowej w Żywcu na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzozowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Ka-
- mionce strumiłowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Zaleszczykach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kołomyi na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Złoczowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dobromilu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dolinie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1910 wyższych

- dotatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gródku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nisku na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyslanach na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Krośnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.
- Rozprawa ogólna nad wszystkimi powyższymi 30 sprawozdaniami Wydziału krajowego. Głosy pp.: T. Starucha, Starzyńskiego, Dumki, Stojałowskiego i Jampolskiego. Zamknięcie rozprawy ogólnej i wybór mowców generalnych. Głosy mowców generalnych: p. Makucha »przeciw« i p. Bojki »za« wnioskami komisji. Głos p. St. H. Badeniego do faktycznego sprostowania
- (Przerwa posiedzenia.)
- (Posiedzenie wieczorne.)
- Dalszy ciąg rozprawy ogólnej nad 30. sprawozdaniami Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia poszczególnym Reprezentacjom powiatowym na pobór wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos sprawozdawcy p. Onyszkiewicza.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. Winniczuka. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Bochni na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Pilźnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Żywcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzozowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. Kurowca. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia

- Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kamionce strumiłowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy pp. A. Starucha, T. Starucha, Hanczakowskiego, Merunowicza, T. Starucha ponownie i Skwarki. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Zaleszczykach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy pp. Makucha, T. Cieńskiego i ponownie p. Makucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajcach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. Sodomcy. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kołomyi na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos pp. Makucha i Myroniuka-Zajaczkę. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezen'acji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Złoczowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dobromilu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dolinie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. Kurowca. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy pp. Makucha i Skwarki. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głos p. T. Starucha. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gródku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nisku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia

- Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Krośnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie komisji wodnej z wniosku p. Kozłowskiego w sprawie wydania rozporządzenia wykonawczego do ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Nr. 38. Dz. u. kr. Głosy pp. Kurowca, Hanczakowskiego i sprawozdawcy. Uchwalenie wniosków komisji.
- Wniosek nagły p. Lewickiego i tow. w sprawie bezprawnych uchwał rady szkolnej miejscowej i rady gminnej w Zamarstynowie. Uzasadnienie i załatwienie tego wniosku.
- Wniosek nagły p. Bojki i tow. w sprawie szkół elementarnych w kilku gminach powiatu dąbrowskiego. Uzasadnienie i załatwienie tego wniosku.
- Porządek dzienny.

(Początek posiedzenia o godzinie 11. przed południem)

Przewodniczący: J. E. Marszałek krajowy Stanisław hr. Badieni.

Ze strony c. k. Rządu: J. E. p. Namiestnik Dr. Michał Bobrzyński i c. k. Rada Namiestnictwa Stanisław Grodzicki.

Sekretarze: pp. Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badieni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów: 118.

Marszałek. Sejm w komplecie, posiedzenie otwieram. Protokół z 81 posiedzenia uważam za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół z 82 posiedzenia jest złożony w biurze sejmowej do przejrzenia.

Sąd powiatowy w Rohatynie, pismem z 16/2 1910 L. Ns. 52/5/10 uprasza o zezwolenie na karno-sądowe ściganie p. Krzeczunowicza, z powodu przekroczenia obrazy czci z §§. 488, 491 i 493.

Głos ma p. sekretarz Urbański.

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę odesłanie tej odezwy do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Proszę o odczytanie petycji.

Sekretarz p. Urbański (czyta spis petycji wniesionych po dzień 18. lutego 1910).

4466. L. s. 6145. Zarząd m. Turki pp. Loewensteina o utworzenie utrakwistycznego gimnazjum — do komisji szkolnej.

4467. L. s. 6146. Józef Ceranowicz, em. naucz. Kraków, p. p. Bandrowskiego o zaopatrzenie w drodze łaski dla żony i syna — do komisji szkolnej.

4468. L. s. 6147. Wanda z Dürriglów 2 v. Alsowa naucz. w Smodnie, p. p. Tracza o policzenie lat — do komisji szkolnej.

4469. L. s. 6148. Zofia Krogulska, wdowa po pisarzu kraj. Zakładu dla obłąkanych Lwów, p. p. Kurowca o zapomogę — do Wydziału krajowego.

4470. L. s. 6149. Wydział pow. w Dobromilu p. p. Urbańskiego o ukrajowienie drogi pow. Krościenko-Kuźmina i o subwencję 75% na dokończenie budowy tejże — do komisji drogowej.

4471. L. s. 6150. Gmina Ozimina p. p. Wereszczyńskiego o pomoc dla pogorzalców — do Wydziału krajowego.

4472. L. s. 6151. Jan Wilk, prowiz. magazynier w krajowym składzie publ. w Krakowie p. p. Niezabitowskiego o stabilizację — do komisji gospodarstwa krajowego.

4473. L. s. 6152. P. u. którem exhibuje się petycyę, wniesione p. p. Kiweluka przeciw projektowi Rady kultury krajowej a mianowicie: Filii Tow. Silskij Hospodar w Brzeżanach, Skałacie, Gródku Jagiel., Oberzynie, Tyśmienicy, Radziechowie, Podhajcach, Śniatynie, prezydium wiecu gosp. w Lisku, w Zbarażu, Borszczowie, gmin pow. sądowego Sołotwina, mieszkańcy gm. Bucniów — do komisji gospodarstwa krajowego.

4474. L. s. 6153. P. u. którem exhibuje się petycyę wniesione p. p. Lewickiego przeciw projektowi Rady kulturalnej krajowej a mianowicie: Filii Tow. „Silskij Hospodar“ w Janowie, Bełzie, Sołotwinie, Żydaczowie, Jarosławiu Stanisławowie, Buczaczu, mieszkańców gminy Denysów pow. brzeżańskiego, liskiego, gm. Strzelisk nowych, i okoliczne pow. Oleskiego, pow. brzeżańskiego, wiecu włościan, w Nowemsiolu k. Podwołoczysk i w Czernichowie ruskim — do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Proszę o odczytanie wniosków i interpelacyj.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

Wniosek nagły p. Bojki i tow. w sprawie szkód elementarnych w kilku gminach pow. dąbrowskiego.

Wniosek p. Jedyńska i tow. w sprawie założenia kraj. szkoły koszykarskiej w pow. ropczyckim.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Krężła i tow. w sprawie propinacyjnej.

Sekretarz p. **Skwarko** (czyta):

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa p. Korola i tow. w sprawie traktowania ruskoho naroda w urzędowej Gazeti lwiskij.

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa p. Sodomory i tow. w sprawie widnowlwanja dopownienia kongruji selskim świaszczenykam w naślidok elementarnych neszczast'.

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa

p. Łewyckoho i tow. w sprawie nadużytyia władzy czerez Starostiw w schidnij Halyczyni z przyczyny zaborony wydawania knyżok robotniczych, rilnym robotnykam.

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa p. Makucha i tow. w sprawie niezakonnoho postupowania c. k. Rady szkolnoj okružnoji w Sanoci szczo do narodnych szkil w Wilchiwci i Bykiwciach.

Interpelacyja p. Makucha do JE. p. Namistnyka jako prezydenta c. k. Rady szkolnoj krajewoji w predmeti jazyka wykładowoho w narodnij szkoli w Bratkowyczach pow. Horodok.

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa p. Kyweluka i tow. w sprawie zakazu c. k. Starostwom w Husiatyni, widbuwaty prywatnu nauku w Czytalni „Proświty“ w Chorostkowi.

Interpelacyja do c. k. Prawytelstwa p. Wynnyczuka i tow. w sprawie hospodarky w hromadi Knihinin seło (naftow rezerwoary).

Marszałek. Z odczytanymi wnioskami postąpię regulaminowo, interpelacyę zaś odstąpię p. Komisarzowi rządowemu.

Przystępujemy do porządku dziennego. Pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycji Maurycego Madurowicza, conceptowego praktykanta Wydziału krajowego o „veniam studiorum“.

Sprawozdawca poseł Michałowski ma głos.

Sprawozdawca p. **Michałowski** (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej w przedmiocie petycji Maurycego Madurowicza conceptowego praktykanta Wydziału krajowego o „veniam studiorum“.

Wysoki Sejmie!

Dekretem z dnia 10. grudnia 1903 do l. 114.281, mianował Wydział krajowy p. Maurycego Madurowicza prowizorycznym praktykantem conceptowym, z zastrzeżeniem, że do roku ma złożyć ostatni egzamin ścisły (sądowy) celem uzyskania stopnia doktora praw lub dwa egzamina rządowe t. j. sądowy i polityczny.

Ponieważ p. Madurowicz warunkowi powyższemu w ciągu zakreślonego czasu

zadość nie uczynił, przeto Wydział krajowy w myśl ustawy służby krajowej nie mógł go stabilizować a tem mniej awansować, pomimo, że okazał się pracownikiem gorliwym i bardzo użytecznym.

Wydział krajowy przydzielił Madurowicza w charakterze prowizorycznego praktykanta konceptowego Wydziału krajowego do kraj. biura pośrednictwa pracy, przyznając mu wynagrodzenie 2.840 K rocznie, w którym to biurze p. Madurowicz do dziś pozostaje.

Wedle sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 21. września 1909 l. 4038 okazał się p. Madurowicz referentem bardzo gorliwym, pilnym i użytecznym, to też Wydział krajowy w uwzględnieniu tej jego wypróbowanej użyteczności, a dalej ze względu na to, że p. Madurowicz mimo braku trzeciego egzaminu ścisłego z materiałem, stanowiącym przedmiot tego egzaminu jest obeznany, wreszcie z uwzględnieniem długoletniej przerwy w studiach i posuniętego wieku popiera jego petycję i przedstawia ją Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia.

Komisya petycyjna opierając się na tej nader przychylniej opinii Wydziału krajowego wniosł:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Panu Maurycemu Madurowiczowi, praktykantowi konceptomemu Wydziału krajowego, udziela się „veniam studiorum“ a mianowicie uwolnienie od obowiązku złożenia trzeciego egzaminu ścisłego a to celem umożliwienia mu; pozostania w służbie krajowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycji Adolfa Kamienobrodzkiego, inżyniera architektki Wydziału krajowego o uznanie lat służby od 15. maja 1899 do 21. listopada 1908 i o przyznanie dodatku pięcioletniego.

Sprawozdawca poseł Michałowski ma głos.

Sprawozdawca p. Michałowski (czyta):

!Sprawozdanie

komisji petycyjnej w przedmiocie petycji Adolfa Kamienobrodzkiego inżyniera

architektki Wydziału krajowego o uznanie lat służby od 15/5 1899 do 21/11 1908 i o przyznanie I. dodatku pięcioletniego

Wysoki Sejmie!

Dekretem z dnia 21. października 1908 l. 123.910 mianował Wydział krajowy p. Adolfa Kamienobrodzkiego, stałym inżynierem architektem w VII randze urzędnika Wydziału krajowego.

Przed otrzymaniem powyższej posady stałej, pełnił p. Kamienobrodzki od 15. maja 1899 do dnia nominacji, obowiązki prowizorycznego architektki Wydziału krajowego, na podstawie zawartej z nim umowy.

W petycji swej do Wysokiego Sejmu uprasza:

1) o uznanie lat służby spędzonych na podstawie umowy t. j. lat od 15. maja 1899 do 21. listopada 1908 jako policzalne do emerytury;

2) o przyznanie I. dodatku pięcioletniego od 16. maja 1906.

Z uwagi, że p. Kamienobrodzki przed uzyskaniem stałej posady architektki Wydziału krajowego, rzeczywiście jakkolwiek na podstawie kontraktu, obowiązki architektki Wydziału krajowego pełnił, opierając się na przychylniej opinii Wydziału krajowego z dnia 21/9 1909 l. 103.521.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Panu Adolfowi Kamienobrodzkiemu przyznaje się lata służby od 15. maja 1899 do 21/11 1908, jako policzalne do emerytury a sprawę przyznania I. dodatku pięcioletniego, pozostawia się decyzji Wydziału krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Pan Adolf Kamienobrodzki na podstawie umowy zakluczenozi w Wydiłom krajewym obniaw prowizorycznu służbu architektka z dnem 15. maja 1899 a stałym inżynierom zaimenowanij zistaw czerez Wydił krajewij w dny 21. padołyta 1908 otże 9 lit piznijsze i wnis petyciju z prośboju o poczyslenie jemu lit służby prowizorycznozi do emerytury.

Komisja uzhladnyła petyciju i wno-syt', szczozy Sojm przyznaw jemu ti lita

służby do emerytury. Ja z wnesieniem komisji w powni hodżu sia, a pry tij nahi choocz tutky dejaki riczy pidnesty i prygwozdyty dejaki nekonsekwencji. Koły uczyteli wnesły do Sojmu zowsim analogicznu petyciju o przyznanie im do emerytury lit służby dijestno widbutoji na pidstawi umowy zakluczenoji z włastiamy szkilnymy, to komisja a za neju i Sojm widmowły ich próbi a widnosyły na pidstawi ne prychylnoho oreczenia Rady szkilnoji krajewoji. A sprawa zowsim analogiczna.

Tut dotyczynj architekt widbuw prowizorycznu służbu i tam uczyteli widbuły prowizorycznu służbu tu i tam na pidstawi umowy; tam widmowłeno poczynienia tych lit służby do emerytury, tut wnosyt' sia na przyznanie tych lit, za czym ja z hory zajawyw i zajawłaju sia.

Tut Sojm przyznaś' ti lita służby tam odnak widmowyy Otže choocz prygwozdyty te nekonsekwentne postupowanie Sojmu w odnim i druhim słuczaju a po druhe choocz pidnesty na pochwałę Wydiłu krajewoho te, szczo wydił krajewyj zowsim inaksze a imenno prychylny i po ludzky widnosyt sia do swoich urjadnykiw, pidczas koły Rada szkilna krajewa neprychylny widnosyt' sia do uczyteliw, do swoho personału. Na ti riczy chotiwa ukazaty i prygwozdyty z odnoji storony nekonsekwencju Sojmu w analogicznych słuczajach, a z druhoji znów storony ludskie traktowanie Wydiłom krajewym swoich urjadnykiw a neludzkie traktowanie Radoju szkilnoju krajewoji swoich urjadnykiw t. j. uczyteliw. Na tim kińczu.

Marszałek. Czy żada jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. **Michałowski.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu funduszu budowy krajowego Zakładu dla umysłowochorych w Kulparkowie. (**Aleg. 700**).

Sprawozdawca p. **Lewicki** ma głos.

Sprawozdawca p. **Lewicki** (*zaczyna czytać sprawozdanie*).

Sekretarz p. **Urbański.** Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Lewicki** (*czyta*):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu funduszu budowy krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie do wiadomości.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia w Banku krajowym pożyczki w gotówce w kwocie 416 000 K. na pokrycie niedoboru funduszu budowy Zakładu kulparkowskiego, oraz do wstawiania rat potrzebnych na spłatę tej pożyczki do budżetu krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. **Lewicki.** Wnoszę przyjęcie tych wniosków komisji en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tych wniosków komisji en bloc. Czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek 1 i 2 komisji en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Lewicki.** Wnoszę przyjęcie tej uchwały ad 2 w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje, ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę ad 2 w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Obecnie mamy takich 30 spraw, odnoszących się do tego samego przedmiotu a mianowicie:

(czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Bochni na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Pilźnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Żywcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzozowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kamionce strumiłowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Zaleszczykach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajcach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków beздоśrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kołomyi na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Złoczowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dobromiłu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do dodatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dolinie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gródku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nisku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia reprezentacji powiatowej w Krośnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawcą do wszystkich tych sprawozdań jest poseł Onyszkiewicz.

Zamierzam w ten sposób zarządzić załatwienie tych spraw, że przedewszystkiem otworzę rozprawę ogólną nad wszystkimi przedłożeniami. Po zakończeniu i zamknięciu tej rozprawy ogólnej, przejdziemy każdy wniosek Wydziału krajowego z osobna i otworzę rozprawę osobną nad każdym przedłożeniem Wydziału krajowego. Naturalnie, że wtedy przed-

miotem rozprawy będzie omawianie tego powiatu, dla którego wniosek został postawiony.

W myśl tego co zapowiedziałem otwieram przedewszystkiem rozprawę ogólną nad sprawozdaniami Wydziału krajowego objętych punktem od 4 do 33 włącznie dzisiejszego porządku dziennego.

Czy żąda kto głosu?

P. T. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek, Głos ma p. T. Staruch.

P. T. Staruch. Wysokyj Sojme!

Zabyrajuczy słowo pry tij sprawie, de 30 rad powitowych prosyt o pozwolenie nakładania wyższych dodatków do podatkiw, jak im zakonom je przyznane, chotiwbywm zwernuty uwahu Wysokoho Sojmu, na tu hospodarku tych rad powitowych w ciłim naszym kraju.

Ja wże kilka razy w mojjich besidach zaznaczyw, szczo do nijakoj instytucji jaki tilky sut w naszym kraju i w naszij derżawi, my chłopy ne widnosymo sia z takim nedowirjem, jak raz do tych rad powitowych. Sama ordynacyja wyborcza do rad powitowych w takij sposib je ułożena, szczo nikoly ne może tam buty hospodarka, jak sia należyt, bo ne możut tam pryjty ludy, kotriby dijstno z woli naroda zistały wybrani.

Pany pry ułożeniu reformy wyborczoj rozumily swoju sprawu, i tak ju sobi ułożyły harno, szczo interesa swojij zabezpeczyły, a intesesa ich dałeko wysze stojat, jak interesa bidnoho nasełenia.

Koly ja wże tut krytykuwaw hospodarku tych rad powitowych, to dały sia czuty hołosy w tim Sojmi, szczo to ne wsi rady powitowi tak hospodarujut, szczo sut taki, kotri wedut dobre hospodarku. Moi Panowe, koly perehlanemo ti wsi rady powitowi, jak tu ja poperedno maw sposibništ wykazaty, to tilky odna ody-na rada powitowa w Kolbuszowi ne maje dowhiw, reszta wsi sut zadowżeni i nakładajut dodatki do podatkiw w ciłyspłaczennia tych zalehłostej i dowhiw i to riczno po 60, 70 prc. a w takim bidnim powiti hirskim Turka, wynosiat dodatki do podatkiw 108 prc.

Dywno meni jak dejaki Panowe śmi-jut twerdyty, czczo hospodarka po radach powitowych je dobra i dla naroda korystna.

Moji Panowe, dajte zahalne hołosowanie do rad powitowych, a persze dajte

zahalne prawo hołosuwania do Sojmu, szczyoby tut pryjszly prawdywi zastupnyki chłopski, to na perszim zasidaniu bułoby zniesenie rad powitowych! A szczo narid w ciłym kraju z najbilszym oburzeniem i nedowirjem widnosyt sia do tych instytucyi, na se maju ciłyj plik dokumentiw z ciłoho kraju, wid Krakowa, Wadowyc, Borszczewa i Kołomyji. Proszu pereczytajty sobi. To ne Rusyny pyszut do mene, tilky sami Polaki. Pozwolu sobi kilka tych dokumentiw widczytaty, szczyobyście znały, jak mazurskyj i ruskyj narid widnosyt sia do tych rad powitowych. I lychy jakies zawysło nad naszym krajem, jakaś nedola zawysła nad tym narodom robuczym polskimi i ruskimi, szczo tiji rady powitowi śmijut prychoodyty pered Sojm i za mało im, szczo im zakon przyznaje 40 prc. i choczut bilsze 70, 80, do 100 prc. i powyższe 100 prc. Dobre! ale jaku majemo gwarancyju, szczo tam hospodarka widbuwaje sia dobre? Protywno! Ot wożmu takyj małeńkyj dokument za radu powitowu w Buczaczu. Pomyaju to, szczom tutki wże widczytaw, ne choczu bilsze widczytuwaty, a widczytaju lysz, jak toj marszałok hospodaruje. Tam marszałok tak hospodaruwaw. Buły uchwadzeni 2000 na szpytal a z tych 2000 K nikoły ani 2 st. ne przyjszło na szpytal, ale propały w kieszni tych, kotri w Radi powitowij orudowały. I maju świdkiw na se. Wże pomenszych pomyaju i ne choczu ich atakuwaty, ale muszu spimnuty, szczo jak toj marszałok wyjichaw i pomer w inszim kraju, to jeho sprowadyły do kraju i zrobłeno mu pochoron. Kożdemu sprowadżenomu uczasnykowy na pochoron wypłaczeno 10 kor. dyjety a koszta pochoronu wynosyły 5.000 kor. Proszu na koszta pochoronu zaczyślyty 5.000 kor.!

Proszu, tut' sut dokumenta.

Tak sia tam hospodaruje, a potim Panowe tutki prychođzut i każut: „Brakujut nam hroszi”. Ony zawsihdy hołodni. Ja wam każu, szczo Rady powitiwy to ta szarańcza nikoły ne nasytna, kotra wsio nyszczyt. Chotjajby tam nasza korwawycia piszła, to zawsihdy budut hołodni i jesły pozwołył sia im teper na 100 prc. to na drnyj rik pryjduť po 200 prc. Bo tam je lychy, kotre leżył w tim, szczo ordynacyja wyboreza je newidpowidna. Tam treba ordynacyju wyborezu zminynty, a jak sami hospodary powitowi pryjduť i budut swojeju korwawycieju hospodaruwaty, kotri tu korwawyciu zło-

żyły, todi sowistno mohłyby my zawotuwaty i daty im to prawo, szczyoby mohły nakładaty wyższy dodatki do podatkiw.

Moi Panowe maju tut druhyj dokument z Mazuriw i szczo tut pysze wyznacznyj czołowik, polskij korespondent.

(P. Stojałowski. Jakyj to?)

Proszu można pereczytaty.

I szczo proszu, jake hasło maje buty naroda polskoho i ruskoho? „Precz z radami powiatowemi! oto hasło polskiego i ruskiego ludu w całym kraju“.

Ja naprowadžu tut fakta za radu powitowu w nowim Torzi, hde tamoznyj sekretar powitowij zdefraudowaw 3600 K i koły na kontrolu pryjszow komisar prawytelswennyj i znajszow totu defraudacyju, szczoż zrobłeno? 1600 K kasa sama dołożyła, a z 2000 K szczo sia stało? Zamist defraudanta aresztowaty, abo zrobyty na neho skargu do prokuratoriji, rada powitowa zrobyła posidzenie i uchwałyła jemu remuneraciju 2000 K i to za pypysano do kasy. Zdaje sia meni, szczo toho za bohato i jak na Mazury. A toj sekretar buw pensjonowanyj starosta i do toho funkcjonarem prokuratoryi tam w miscy i pobyrav try pensyi, ale to buło mu szcze za mało i musiw z kasy ukrasty. Jakby buły tam reprezentanty chłopski, to jeśm pewnyj szczo widdałyby Jeho do kryminau.

A szczoż zrobłeno?

Tut jest dokument wid wyznacznoho korespondenta polskoho, szczo nawit do prokuratoriji ne zrobłeno skarhy a nawit dnewnyki wyznaczeni polski proszeno szczyoby tu sprawu ne poruszały, bo „tych niedokładności jest tyle, że trzeba je przemilczeć”. Naprowadżaje świdkiw toj kradży: Władysława Popiela z Nowoho Jorku i Władysława Koniecznoho uczytela w Klemaszowi.

To ne dywujte sia szczo nawit wprost zi strachom widnosyt sia do rad powitowych.

(P. ks. Stojałowski. Proszę o ten dokument!)

Wam ne pokažu, bo Wy sam korespondent, ale pokažu inszym.

(P. ks. Stojałowski. Bo to jest Stapiński, który to pisze, ja znam jego pismo ja znam tych panów!)

Ale jest horožanyn i patryjota polskij.

Win naprowadzaje szczo jeho syn prybranyj leżaw w szpytalu. I kazano tomu bidnomu zapłatyty koszta szpytalu za toho syna. Widnosyw sia z prośboju do rady powitowoji, do Wydiłu krajewoho — a to jest robotnyk tokarskyj, majuczij 6 ro ditej. Ani wydił powitowij ani krajowij ne prychyływ sia do jeho prośby, zaskarżeno jeho do sudu, zrobłeno mu koszta, egzekwuje sia jeho na jeho Smoj czasty realnocy, kotra ciła warta lysz 5000 koron, tiahne sia jemu poślidni fanty z chaty. Win pryjiżdżaw i do rady powitowoji i do Wydiłu krajewoho i żaliw sia, szczo to straszenna krywda i słuszno pysze, szczo straty w zowsim zaufanie do tych czynnykiw. Ja wnis wże w tij sprawi interpelacyju do Wydiłu krajewoho i maju nadiju, szczo ona bude rozślidżena i ti koszta budut zastanowłeni, szczo by toj bidaka ne płatyw ale kraj jak zakon wyrazne prypysuje.

Ne ruszaju ludowciw, ony majut swoje zastupstwo ale wydko szczo trafyjwem w samo misce bolucze, koły wystupywjem w swoich poperednych besidach protyw rad powitowych, bo zi wsih storin narod tak polskij jak ruskij prysylaje na moji ruki dokumenta i prosyt, szczo by szcze dalsze tu hospodarku piaurowaty. To najbilszyj dokaz szczo narid interesuje sia tym i żadaje, szczo by w Sojmi ne mowczaty, bo na to posły tu pryjszły, szczo by wytiahaty krywdy. I ja dywuję sia jak mih prezident mista Lwowa na zasidaniu rady mijskoji skazaty, szczo ne można niczo zrobyty, bo Staruch wże 6 raziw promowlaw. Pane prezident, ja jeśm pewnyj, szczo Wy ne distały ani odnoho takoho lystu, a ja maju ich tut szcze ciłyj plik. Otże narid chce krytyki i żadaje jeji i to odno szcze może nas potiszaty, szczo w narodi korin zdorowyj, szczo win chce wytiaty toho raka i uzdorowyty nasz organizm narodnyj bez riżnicy, polskij i ruskij.

Takoju hospodarkoju po radach powitowych my nikoły ne dijdemo do dobra. Narid jeszcze bilsze ne dowiruje i pryjde czas szczo narid kołyś nad wamy wyskaże słowo. Ne pomoże mowczanie paniw marszałkiw rad powitowych, kotri tut zasidajut, narid znaje na miscy, szczo sia dije i najbilsze tych baczyt w swych Radach powitowych. Ne chozczu dalszymi dokumentamy nudyty Wysokoji Pałaty, ale kotryj z paniw posliw chce perehlanuty, to ja jomu z ochotuju słužu.

Wysokij Sojme! Prychodžu teper

do poodynokiw powitiw, kotri prosiat o pozwolenie nałożenia wyższych tiahariw.

I tak zaraz perszuj powit Brzesko. Moi panowe, taż Rada powitowa w Brzesku maje nyne zakonom przyznane, kilko maje nałożyty. Brzesko maje dochodu 33.000 a wydatku 64.000 K. Ja ne rozumiju toi hospodarki. Jak chtoś maje w kiszeni 2 korony a robyt wydatki na 100 K, to ja jeho możu nazwaty marnotrawnym. Ale jesly Rada powitowa maje dochodu 33.000 a robyt wydatki na 64.000 K, to jakaż tam hospodarka? Szczo ti panowe robiat? Može czyślat sia z narodom? Ni. Ony prychodiat do Sojmu po pomocz, a Sojm jak dobra mamunia skaze to je „pomyłka, niedokładność“, treba im pomoczy. Do teper wże majut 54% a 18% do toho, to budut maty razem 72%. I takij małeńkij, bidnyj powit jak Brzesko maje wże 72% dodatkiw do podatkiw! I skazaw bidnyj bude bilsze płatyw, szczo by pany mały z czym zabawlaty sia. Wydił krajewij pozbyraw dokumenta, zwiaw sznurkamy, perehlanuw wyhotowyw sprawozdanie, panowe w Sojmi ruki pidnosiat, protestu ne bude. Oden Staruch bude protestuwaw, ale to znanyj „krzykacz, on zawsze i wszędzie krytykuje“, a narid bude tiahko stohnaw pid tymy tiaharamy.

Druha rada powitowa w Bochni. Dochid 17 636, a wydatki 57.936 K. JE. Korytowski i poseł Maiss prosyły mene, szczo bym ja polyszyw Bochnu, wydko, szczo ony tam zasidajut. Dochodu 17.000 a wydatkiw 57.000 se u nas lysz może sia dijaty. Kołyby dobru oszczadnu hospodarku zawedeno, to precin mohłoby lipsze buty. A tut proponujut: „Wysoki Sojm raczy uchwalić pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe 50% — a to obok 18% dodatku na cele drogowe.

Ty muzyku zapłaty i teper mozesz sobi kryczaty. A panowe krasnenko budut dalsze czyślyty a za jakyjś czas, znou predložat o wysszi dodatki do podatkiw, może 100% abo 150%. U nas z tymi Radamy powitowymi je wsio moływe.

(P. Sękowski. Możliwa jest nasza cierpliwosć!)

Rada powiatowa w Dubrowi maje dochodu 3.730 K a wydatki 36.761 K. Otże zatym nedobir „eine Kleinigkeit“ 33.000 K. Proponuje „Wysoki Sojm raczy uchwalić na pobór 56% dodatków od państwowych podatkiw bezpośrednich, a to obok 18% dodatku na cele drogowe“.

Otże 74% dodatków do podatków i tak majże wsi Rady powitowi.

Powit Turka 108%. Bidnyj bojko bude płatyw kilkanajciat grajcarów na kasu powitowu dla paniw, szczyoby sia mały czym bawyty!

I dijstno kołyb sia tak zastanowyty sowistno nad symy sprawamy, to Sojm powynen wybraty 2 czy 3 komisji z pomiż posłów, ale ludej sowistnych i wysłały ich na okruhy Rad powitowych, szczyoby perewely należyty i strohu kontrolu. A jeśm pewnyj, szczo znajszlyb mnoho nepotribnych wydatków. Bo ti pany niczo ne znajut, lysz ity do Wydiłu krajewoho, Wydił krajewyj do Sojmu, a Sojm nawit ne ślidył. Bo chto z Was czytał ti dokumenta? Nichto. Bo jak można w tak korotkym czasi perehlanuty 30 dokumentiw.

Powit Wadowice:

Dochid 13.377 K 98 gr.

Rozchid 55.486 K 30 gr.

I tak każda Rada powitowa.

Wadowice 72% dodatków do podatków. To je szczoś strasznoho.

Żywiec nedobir 49.000. Takyj małeńkyj powit jak Żywiec, a proponuje:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić dodatki powiatowe w wysokości 52% od państwowych podatków bezpośrednich, a to obok 18% dodatku na cele drogowe“.

Na takyj małeńkyj powit jak Żywiec 70%!

I tak oden po druhym. Jak czytały ti dokumenta i sowistno sia nad nymy zastanowyty, to musywo pryjty do perekonania, szczo u nas je złe majże po wsich radach powitowych. Dobre lysz je w powitach: Lisko, Stanyślawiw, Kolbuszowa, bo ti powity ne podały o pidwysszenie dodatków do podatków. A ti wsi, kotri podały sia o pidwysszenie, ti wsi Rady powitowi wedut hospodarku rabunkowu. Proszut o pidwysszenie dodatków do podatków, a potim powit zatialne kolosalnu pożyczku i obtiaże nasełenie tych powitiw.

Dalsze moi Panowe woźnim powit Tarnobrzeg. Toj powit maje dochodiw 13.000 K. a 67.000 K. wydatków, nedoboru 53.000 K.

A wnesok?

Wnesok takyj: Wysokyj Sojm zwołył uchwałyty 59% a pobicz 18% na fond dorohowyj, otżeż razem bude maw

toj powit 77% powitowych dodatków do podatków.

Dalsze, powit Pidhajci, tam nedobir wynosyt 26.000 K.

Tam w Pidhajciach narid chce perewesty wybory do Rady powitowoj, chce wprowadyty tam ludej czestnych i sprawedlywych, szczyoby hospodarka buła jakaś lipsza.

Ale szczoż robyt p. sekretar Rady powitowoj, szczoż robyt lustrator i szczo robyt c. k. Starosta?

Wysyłajut agitatoriw po sełach, skłykujut wjitiw i pouczejut ich jak sia wybory pereprowadźuje, po te, szczyoby ti sami indywidja, kotri do teper tak rabownyczo hospodarowały znouu distały sia do Rady powitowij, szczyoby wsio zi-stało po dawnomu, bo im tam ludej czestnych ne treba, boby im jeszcze mohly na palci dywyty sia.

Dlatoho zasłaniajut sia murom chińskim, szczyoby tu sławnu hospodarku powitowu dalsze utrymaty.

Woźnim powit tołmackyj. Tam dochody wynosyły 15.000 K., wydatky aż 59.000 K., nedobir małeńkyj, bo lysz 43.221 K.

A wnesok?

Wnesok takyj: Wysokyj Sojm zwołył uchwałyty dla Tołmacza 49% a krim toho 18% na dorohy.

Otże sut tu projekty, nad kotrymy, jak baczu, Wydił krajewyj duże mało sia zastanawlaw.

Moi Panowe, treba buło persze w koźdym powiti strohu kontrolu zaprowadyty, treba buło ślidstwo i dochodzenia perewesty, czy ne czynyło sia nepotribnych wydatków jak np, w Buczaczy, hde Rada powitowa wydaje 5.000 K. na pochoron prezesa, hde po 10 K. płatyty' sia wjytam i chruniam, szczyoby pryjzły na pochoron.

Proszu Paniw, to ne jest' wydatok, kotryj maje buty pokrytyj z fondiw powitowych, takyj wydatok powynua pokryty familja zmerłoho, jesly chce maty paradnyj pochoron.

(Głosy. Słusznie).

Dalsze Horodok jahajłońskyj, bidnyj powit, dochodiw maje 6145 K. a wydatków aż 32650 K.

A szczo proponuje Wydił krajewyj?

Dlatoho powita 52% a krim toho 18% na dorohy, otžež razom 70%.

To proszu Paniw jest' straszne, nezuvane obtiaženie toho bidnoho nasełenia.

Dalsze majemo Nisko. Tam jest' 2.799 K doходу a wydatkiw aź 50.000 K.

Ot zwyczajno, „jak w naszej Polsce od dawien dawna“. Schlachtycz maw 5.000 doходу a wydaw 50.000, Moszko požyczaw, požyczaw aź w kińcy toj Moszko zasiw w pokojach pańskich a p didycz jest u neho ekonomom.

To proszu Paniw, sut' fakty, w Kosowi buw takyj słuczaj i w inszych storonach takož można sia o tim neraz perekonaty.

To ne jest' hospodarka, jesly sia maje 20 s. a wydaje sia 2 K. to jest' marnotrawstwo w pownim toho słowa znaczinu a taku hospodarku wedut' majže wsi nasi Rady powitowi, szczo wede do rujnowania nasełenia.

Teper powit Horłyci. Tam dochid wynosyt' 6660 K a wydatki aź 49410 K. nedobir aź 42.000 K. A Wydił krajewyj proponuje: Wysokyj Sojm zwołyt' uchwałyty 46% a razom z 18% na wydatki dorohowi bude toj powit maw dodatkiw 64%.

I jak ti tiahary maje wytrymaty toj bidnyj muzyk, kotryj w hirskich okolicyach uprawłaje łysz trocha wiwsa i baraboli?

Jakbyśmo czczyły wydatki wsich 76 powitiw w kraju, to pobaczyłybyśmo, szczo rik riczno wykudaje sia sotky milioniw darmo.

Rady powitowi ne prynosiat' najmenschoji korysty dla naroda i pytaju sia, czy ne bułoby korystnijsze wsi Rady powitowi skasuwaty i przyłuczyty jeji funkcyi do starostwa. Oden urjadnyk w starostwi mihby ciłu funkciju Rady powitowoji spownyty i jeslybyśmo pryniały 76 urjadnykiw po 2.000 K małybyśmo wydatok ricznyj 150.000 K do 160.000 K a teper kosztujut' nas Rady powitowi sotky milioniw.

(P. Makuch. To prawda).

A czomu tak dije sia?

Bo ti rady powitowi sut' pokrowyszczem, ochoronoju prybyszczem dla wsiakoho roda zbankrutowanych indywiduij, kotri propułały swoje majno i ne majut' sia do czoho wziaty.

I tohdy idut' do Rad powitowych na sekretariw, na kasyjeriwi, na urjadnykiw, na inżynieriwi, chotiaj techniki nikoly w żytiu ne baczły.

(Wesołość).

Tak jest moji Panowe, ja maju dokazy, szczo pry Radach powitowych fungujut' jako inżynieri lude, kotri nikoly ne wydiły nawet' techniki. Pysze sia, szczo praciuwaw pry tij dorozii, pry tam-tij dorozii, szczo maje widpowidne kwalifikacyji i imenuje sia jeho inżynierom.

Dalsze powit Krosno

Krosno to takyj małeńkij powit, ubohyj, tam bohacza ne najdesz, a nasełenie upadaje pid tiaharom tych wsich podatkiw i dodatkiw.

Ja tu wže shadaw, szczo toj bidnyj muzyk płatyt' 300% do 400% na wydatki hromadski, powitowi, krajewi i derżawni.

Zmyłujte sia Panowe, zwidky toj bidnyj chłop to wsio maje wziaty!

W kraju nema promysłu, nema fabryk, torhowla duże nyżko stojit', hdež toj bidnyj muzyk maje zarablaty.

Proświta u nas, aź wstydno skazaty, duże nysko stojit' analfabetiw majemo 75% a w powitach hirskich, turczańskij, liskij majže 90%.

Hospodarka po powitach straszno łycha i nezdała.

I my tym panam jeszcze pozwolajemo na wyszzyj pobir dodatkiw, szczo by dalsze mały tak samo hospodaruwaty i hroszi rozkydaty?

Majemo tut jeszcze powit Cieszaniw. Win 12.386 67 K a dochodiw 45.566 10 K wydatkiw—otže maje nedoboru 33.179 45 K.

Otže majete tut Panowe oden powit za druhym a resztu tut porozdawaly moim towaryszam, kotri pry specjalnij debati pidnesut za siu hospodarku po inszych powitach.

Ja siu hospodarku uważaw za widpowidne pidtiahnuty jeszcze nynisznij krytyci, łysz sumniwaju sia, czy panowe po tych Radach powitowych pryjdut raz do piznania, szczo taka hospodarka ne może buty dalsze.

Wyna tiażyt w tim, szczo ne ma kontroli i dijsno jak toj obywatel wid Krakowa pysze do mene, wyna ciła leżyt w tim, szczo brak najmenschoho dozoru, najmenschoj opiky i kontroli.

A nawet jak kontrola jaka zjide, to kontroli ne perewodźuje sia dokladno i sowistno, łysz powerchowno i ni po to, szczoby wykryty nadużytia, łysz jak zjide taka kontrola z Wydiłu krajewoho. (se pysze toj obywatel z Krakowa), to staraje sia vse zatuszuwaty i tak sprawu powesty, szczoby ne wynnych potiahnuty do widwiczalnosty, łysz jeszcze wynni sut pochwałamy obłożeni za dobre i solidne wedenie spraw w Radach powitowych.

Take postupowanie ne może nikoly do dobra prywesty i my musymo pryjty do toho perekonania, szczo łycho treba w poczatku wykoriniuwaty.

Znajemo precin z istoryi waszoho własnoho kraju i waszoy mynuwszoy derżawy polskoj, szczo jakbyšte były wely sprawy sowistno, jeslybyšte były kontro luwały oden druhoho i zło wykoriniuwaly w poczatku, to pewno narod polskij mih wynimaty swoju derżawu, ale jak raz sia hnil zakrała sia do waszoy suspilnosty i se ne do prostoho naroda ale do waszoy inteligentnoj sfery, de nawet szlachta wymawlała korolam posłuszeństwa, de nawet takij welykij korol jak Sobieski ne maw pered smertoju najmenschoho poważania i narikaw, szczo szlachta jeho ignoruje.

Toż pewno, szczo łysz sia hnil była pryczynuju, szczo polska derżawa upała.

Kożdyj robyw, szczo chotiw, ne chotiw nikoho słuchaty, oden druhoho pokrywaw;

Meni sia zdaje, szczo ne dobryj toj batko, kotryj pokrywaje zloczyny swojij dytyny ale toj dobryj, kotryj na poczatku ukaraje i dytyna może sia poprawyty.

Jesly my posły tut pryjszły, to ne na to, szczoby, jak wy wymahajete, tycho sydity a jak kotryj wstane, delikatno promowyty a nawet p. Starzyńskij skazaw, szczo treba regulamin zminyty, szczoby ne wytiahaty ludej, kotrych tut ne ma. W toj sposib musilyby my wybyraty posliw i złodijiw kotrym trebaby daty tut druhi foteli, szczoby jak posły budut krytykuwaty, złodii sia zaraz boronyły. Se ne konstytucyja!

Precin trybuna posolska je na to, szczoby zwidsy kożdoho złodija po imeny napiatnuwaty, szczoby tut wsi brudy wypraty!

Pewno szczo kożdyj poseł je na tilko sowistnyj, szczo jesly atakuje kohoś, to pewno maje na te dokumenta w rukach.

Ja nikoly nikoho bez dokumentiw ne krytykuwaw i doperwa jak perehlanu dokument i perekonaju sia, szczo win je prawdywyj, tohdy krytykuj, bo znaju szczo poseł ne powynen newynno atakowaty, ale z druhoj strony stoji na tij toczci, poseł i ochorona posolska je na to, szczoby potiahnuty wynnych do widwiczalnosty.

Jeslyby sia se spownyło, czoho żadaje p. Starzyński, szczoby kożdyj maw ślidstwo, jak łysz nadmyniw jakohoś panka, szczo win palci maczaw i palciw mu sia czipyło, to lipsze skasuwaty ciłu konstytucju, lipsze naj p. Starzyński skasuje konstytucju i skaże:

„My będziemy rządzić jak w dawnej Polsce“. Ale do toho ne pryjde! Budte pewni, szczo Wasz regulamin, kotryj i tak wże do nemożlywosty zastrenyj, bude zminenyj, ale czerez tych ludej, kotri tut pryjduť, szczoby sia upimnuty o swoji słuszni prawa!

Ne pomoże Wam tody oborona, narid zdobude swoji prawa i tody nadużytia w Radach powitowych budut musily ustupyty miščia dobrjij gospodarci i na tim skorystaje narid.

I my niczoho bilsze ne chcemo i ne żadajemo jak dobra polskoho i rusko ho naroda.

(Brawa z ław ukraińskich)

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu?

P. Starzyński. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Starzyński.

P. Starzyński. Wysoki Sejmie!

Zabierano głos nie dlatego bynajmniej, że właśnie przy końcu swojej mowy szan. poseł powiatu brzeżańskiego mnie apostrofował, bo wiem, że w tej mierze ani on mnie ani ja jego nie przekonam i że mam zupełnie inne zapatrywanie co do tego, jakie postanowienia w regulaminie obrad umieścić się powinny.

O tem już dwa razy w tej Wys. Izbie mówiłem i do tego tematu teraz wracać nie będę; — trwam oczywiście przy zapatrywaniu mojem dawniejszem. Ale prosiłem o głos ze względu na treść

wywodów szan. posła powiatu brzeżańskiego.

W dzisiejszych czasach żyjemy pod znakiem specjalizacji, która to specjalizacja, tak w działalności praktycznej jak i naukowym zakresie przybiera coraz większe rozmiary i coraz bardziej się ustala. Ta specjalizacja przeniosła się także w pewnym kierunku i do Wys. Izby, a mianowicie w tym kierunku, że mamy tu także od jakiegoś czasu specjalistów, którzy za specjalność sobie obrali poniewieranie Rad powiatowych.

Nie pierwsza to mowa, którą w tym duchu tu słyszeliśmy, od dwu lat słyszeliśmy ich więcej i znajdzie się kiedyś sposobność, przy której będzie można i trzeba gruntowny w tej mierze przeprowadzić obrachunek. Dziś na to nie ma czasu i nie chcę Wys. Izbie zabierać tego czasu już bardzo krótko wymierzonego.

Ale jeżeli Szan. poseł pow. brzeżańskiego tu twierdził, że wszyscy w całym kraju, t. zn. cały lud, z najwyższym oburzeniem mówią o radach powiatowych, to ja pozwolę sobie z mojej strony stwierdzić, że tylko najwyższemu oburzeniem przejmując wszystkich generalizowanie zarzutów przeciwko radom powiatowym skierowanych i tylko z najwyższym oburzeniem spotkać się może takie traktowanie wszystkich per Pausch und Bogen jako złodziei i defraudantów, jak to w odniesieniu do Rad powiatowych czyni Szan. poseł pow. brzeżańskiego.

(Brawa).

To może wywołać tylko najwyższe oburzenie i zdaje się, Wysoka Izba moje zapatrywanie pod tym względem podziela.

(Brawa).

Szan. poseł pow. brzeżańskiego odczytuje nam tu cały szereg papierów, z których każdy ma być dokumentem i twierdzi, że te dokumenta dowodzą prawdziwości jego twierdzeń.

Czy to są dokumenta, które na tę nazwę zasługują — czy nie, o tem w tej chwili mówić nie będę i rozstrzygać nie chcę. Zdaje mi się, że każdy z nas da sobie na to pytanie odpowiedź.

Ale gdyby chodziło o dokumenta prawdziwe, któreby dowodziły przeciwieństwa tego, co twierdzi p. Staruch, to

jest, że ludność całego kraju i w najszerszych kołach jest przekonana o pożyteczności Rad powiatowych, i potępia takie generalizowanie zarzutów, to sądzę, że cała Izba będzie mogła takich dokumentów daleko więcej dostarczyć.

(Brawa i oklaski.)

Szan. poseł przytoczył jeden przykład, który ma illustrować niedbalstwo Rad powiatowych i być dowodem, że ta instytucja powinna być uchylona. Przytoczył mianowicie powiat Bocheński, w którym dochody własne wynoszą 17.000 K. a wydatki 57.000 K. z czego wynika niedobór 40.000 K, co daje p. posłowi asumpt do okrzyku: co to za marnotrawna gospodarka — a ty muzyku (jak się p. poseł Staruch wyraził) za to płac!

Ależ Panowie! Tu chodzi zupełnie o co innego, a mianowicie, że wszystkie instytucje autonomiczne mają źródła swych dochodów nie w majątku własnym, tylko w dodatkach do podatków. Owóż p. poseł całą tę część wydatków nazywa deficytem i oburza się na ponoszenie tych wydatków.

Ba — ale gdybyśmy czy to w radach gminnych, czy w powiatowych, czy w Sejmie krajowym nie chcieli dodatków nakładać — i gdybyśmy to uważali za deficyt, to wogóle wszystkie autonomiczne organa musiałyby przestać istnieć: potrzebaby szpitale zwinąć, drogi krajowe skasować, koleje, do których utrzymania kraj się przyczynia, sprzedać i zarzucić — i całe kulturalne życie samorządne na kołku zawiesić.

Na to ustawa gminna i o Radach powiatowych i statut krajowy pozwalają tym ciałom autonomicznym nakładać dodatki do podatków, ażeby one miały źródło dochodów na pokrycie potrzeb, wynikających z ich zakresu działania.

I nie można rzeczy tak przedstawiać, że ponieważ wydatki wynoszą 40.000 K. więcej, niż dochody własne, — że w tem jest dowód marnotrawstwa.

Wszak i preliminarz budżetu krajowego wykazuje sumę dochodów własnych tylko 25,000.000 K. a dodatki dochodzą do 19,000.000 K. otóż według p. Starucha należałoby wydatki krajowe ograniczyć tylko do 25,000.000 K. i dopiero wtedy wszystko byłoby w porządku!

Zdaje mi się jednak, że stałoby to w pewnej sprzeczności z tem, co tu wczor-

raj wśród oklasków z tamtej strony Izby uchwalono, a mam tu na myśli cały szereg ustaw, upoważniających rady gminne mniejszych miast do nakładania opłat konsumcyjnych — i p. Staruch, jeżeli upatruje niedbalstwo instytucji autonomicznych w potrzebie nakładania tych opłat, to powinien być na wczorajsze ustawy się oburzać i wczorajszym ustawom przeszkadzać.

(Huczne brawa i oklaski).

A teraz muszę prosić Wys. Izbę, ażeby zsolidaryzowała się z tem, co powiem. P. Staruch nietylko nieogłędnie szafuje zarzutami na wszystkie strony, ale posuwa się tak daleko, że ironizuje to, co nas boli, i przedrwiwa, jeśli kto z Polaków, czy to skutkiem fatalnego zbiegu okoliczności, czy własnego niedołęstwa — bo i to się zdarza — wydziedziczony zostanie z majątku. I p. Staruch ciągle z lubością woła: „Patrzcie! tak zawsze było w waszej Polsce!“ przychodzi Moszko i wyrzuca szlachcica ze dworu!

Ja nie będę odpłacał pięknem za nadobne — bo musiałbym zapytać: ilu to chłopów ruskich przepiło swoje majątki?

(Powszechny gwar na ławach posłów ruskich. P. Tym. Staruch zwraca do mowcy rozmaite wykrzykniki. To wyście ich rozpyły!)

Marszałek. Poseł T. Staruch nie ma głosu!

P. Starzyński. Nas to boli — jeśli źle się dzieje — ale proszę nasze uczucia uszanować!

Skończyłem.

(Huczne brawa i długotrwałe oklaski).

P. Dumka, Proszu o hołos.

Marszałek. P. Dumka ma głos.

P. Dumka. Wysokij Sojme!

Zabyrajuczy hołos w sprawie dodatków do podatkiw bezposerednych, zwernu peredowsim uwahu, szczo nas czym raz bilsze nużdą tysne, a tiahary czym raz bilsze zmahajut sia.

Ne budu ja tomu osporjuwaty, szczo i Radam powitowym czym raz hirsze czasy — i chtoś musyt na ti potreby daty, ale chodyt o toje, aby do tych wydatkiw przyłuczYW sia toj, chto tych cilij potrebuje.

Ono bułoby i ne dywno, kołyb także nakładanie czym raz bilszych dodatków doweło do ruiny.

Wydymo, szczo narod tiahne sia w Ameryku, w Prusy; jeho hołod i nuźda vyhaniaje za more, a my neraż z lekhem serciem na cili nepotribni wykydajemo hroszi.

Nyni wydymo w fondi krajewym nedobir 14,000,000 K. — i sprawdi pry chodyt z prykrosteju pytatys': z widky wziaty? Tut w Pałati howoryt sia prawdu. My chłopcy može ne umijemo tak dobre sia wysłowyty, ale my wże tu bałakały majže szist' lit — i Panowe powynny zrozumity, szczo my ne bałakajemo na se, szczo aby sia bałakało, i powynny nas jakoś z jenszym serciem traktowaty.

My ne jeśmo worohom nykomu, ani tomu, chto maje bilsze, ale naj win ne bude hnubytelem, tak szczo nuźdennyj musyt z hołodu zdychaty.

Otže, jesly prypustim powit Staryj Sambir maje własnych 5.023 kor. a wydatkiw maje 27.000 K. to nedobir wynosyt 22.000 K.

Nyni powity ne zanymajut sia tymy cilamy, jak powynni, ony własnywo tilky pidtrymajut demoralizacyju w powitach i po hromadach. Czuly my to nedawno, jak czełen Wydiłu krajewoho p. Dambski skazaw tut', szczo rady powitowi ne chotiat uznawaty ingerencyji Wydiłu krajewoho i szczo ti rady powitowi, mowby korolistwa sami rozporjadzujut, szczo chotjat.

Z toji przyczyny własne wzrastaje w powitach i hromadach neład i w kraju.

Jeslyb rady powitowi powoduwaly sia tym, na szczo sut poklykani, tohdy hromady i naselenie widnosylyby sia do nych z lipszym dowirjem.

Marszałek. Głos ma p. Stojałowski.

P. Stojałowski. Wysoki Sejmie!

Nie byłym zabrał głosu w sprawie rad powiatowych wobec blizkiego końca sesyi i potreby załatwienia jeszcze tylu spraw, ale ponieważ p. Staruch uznał za stosowne ku końcowi sesyi przemawiać nie tylko w imieniu ruskiej ludności, ale i polskiej, muszę wobec tego na niektóre jego uwagi odpowiedzieć.

Nie zaprzeczam, że gospodarka a właściwie działalność rad powiatowych w ogólności mogłaby ulegać pewnej krytyce i bardzo nad tem ubolewam, że w Sejmie tak rzadko się mówi o radach powiatowych.

Przy natłoku różnych spraw zwykle sprawozdanie o działalności rad powiatowych, o ich budżetach spada z porządku dziennego tak, że zaledwie co kilka lat mamy tu sposobność mówić o radach powiatowych.

I ja także miałbym niejedno im do zarzucenia.

Jeżeli p Staruch powiada, że tym wszystkim nieprawidłowościom w radach powiatowych winne są tylko obszary dworskie, to muszę zwrócić uwagę na to, że jakkolwiek ustawa wyborcza do rad powiatowych jest przestarzałą, to jednakże zasadniczo schodzą się tam reprezentanci miast, wsi i obszarów dworskich.

(P. Sękowski. Którzy mają większość.)

Liczebnie tak rzecz się przedstawia, że miasta i wsi mają większość w radzie powiatowej i dlatego zależałoby od reprezentantów miast i wsi, ażeby na gospodarkę rad powiatowych bacznią zwrócili uwagę i tak prowadzili całe gospodarstwo i działalność rad powiatowych, ażeby nie podlegały zarzutom.

(P. Jampolski. Miasta te są przeważnie przedsiębiorcami rad powiatowych).

Właśnie do tego chcę przyjść, że członkowie rad powiatowych, nietylko z miast, ale także z wsi są bardzo często przedsiębiorcami rad powiatowych. Zasadniczo biorąc, zdawałoby się, że te wybory do rad powiatowych nie są pomyślane tak źle, ponieważ wyborcami do rad powiatowych są naczelnicy gmin i członkowie rad gminnych.

(P. Jampolski. Panu się podoba ten alembik.)

Mnie się ten alembik nie podoba; przeciwnie jestem za tem, ażeby równocześnie z reformą wyborczą sejmową zreformowano także sposób wyborów powiatowych, ponieważ dotychczasowy sposób wyborów nie daje gwarancji, że te wybory zostaną należycie przeprowadzone, jakkolwiek zdawałoby się powinno, że ten sposób wyborów jest najlepszy. boć przecie gminy sobie wybierają wójtów i członków rady gminnej.

Cóż temu winien kto inny z miast czy obszarników, że w gminach wójtowie i radni powiatowi wybierani bywają tacy, którzy nie zupełnie odpowiadają potrzebom i życzeniom ludności i którzy często są ludźmi tak słabymi, że ulegają rozmaitym wpływom.

(Głos. O takich się właśnie mówi.)

Dobrze, ale tu trzeba zastosować przysłowie łacińskie: *medice cura te ipsum*, lekarzu lecz siebie samego.

Gminy powinny najpierw uzdrowić wybory w radach gminnych. A ta ustawa wyborcza gminna to jest prawie ustawa powszechna, bo każdy, który jest w gminie, ma głos. Jest wprawdzie podział na koła, jednak w kole trzeciemi głosują wszyscy podatujący i bądź co bądź znaczną część rady gminnej sami wybierają.

Więc pan Staruch powinien przede wszystkim w tym kierunku wyteńczyć swoją działalność, ażeby wybory w gminach odbywały się w sposób taki, ażeby to było z pożytkiem gmin.

Otóż jeżeli są jakie zażalenia na rady powiatowe, to nikt sprawiedliwy temu nie zaprzeczy, że powodem tych zażeń i części odpowiedzialności za nie ponoszą też członkowie z gmin wiejskich, ponieważ oni mają $\frac{1}{3}$ część głosów w radzie powiatowej.

Niestety jeżeli się krytykuje rady powiatowe, to ja jako człowiek, który przeszedł mnóstwo gmin, muszę stwierdzić, że prawie w każdej gminie, jak jest zgromadzenie wszystkich członków gminy, zgromadzenie liczniejsze, to przecież są ciągłe skargi na radę gminną i na członków gminy.

Więc tu potrzebaby najpierw tę sprawę uleczyć, bo żeby jakkolwiek była ustawa i reforma wyborcza, jeżeli w samej gminie, gdzie nie przychodzi przecież żaden obszarnik i nikt z miasta, tylko chłopci sami obierają w gminie, to ustawa nie pomoże, gdy się używa środków takich jak poczęstunek i rozmaitych względów.

W tym razie nie dojdziemy do końca.

(Głos. A chto wjitiw demoralizuje? Są pokusy.)

Przychodzę do tego.

Jest smutną rzeczą, jeżeli w gminie ludzie tak się mało znają, że na wójt

ta wybiera się człowieka, który ulega pokusie.

Ponieważ wszyscy i p. Staruch oświadczył, że się trzymacie bardzo wiernie i gorliwie cerkwi swojej i wszyscy mówicie, że się trzymacie kościoła katolickiego, więc codziennie mówicie rano w pacierzu: nie wódz nas na pokuszenie, jakżesz więc możecie dziś mówić, że wójt przez pokusę zostaje złym.

Niech się broni tym pokusom.

Musicie przyznać, że właśnie u dołu wśród członków gminy. wśród członków rady gminnej mamona też odgrywa rolę.

Zacznijmy więc poprawę od dołu.

(Głosy. Od głowy ryba cuchnie.)

Wiem, że to trochę nieprzyjemnie Panom słuchać. Ta ryba właśnie cuchnie od ogona —

(Wesołość.)

nie od głowy, bo tu idzie to od wyborów w radzie gminnej.

Ja na każdym wiecu mówię właściano: nie skarżcie się na wójtów i radnych, bo żaden obszarnik nie idzie na wybory do gminy, żaden adwokat i rzadko kiedy ktoś z naszych agitatorów idzie na te wybory, a przecież przyznacie, że protestów jest bez końca i wybieracie ostatecznie takich, o których mówicie, że jak przyjdzie mamona, (choć tam jej nie wiele być może, chyba może 20 kor.), to ten wójt już nie jest takim, jak powinien być.

Więc tu potrzeba położyć nacisk i to jest obowiązkiem naszym, obowiązkiem ludowców i p. Starucha, reformę zaczynać tam od dołu.

(Głos. Zahalne hołosowanie szczoby przyjszło.)

W gminie jest to „zahalne“ głosowanie, bo głosuje każdy, kto płaci podatek a że się dzieli na koła —

(P. Makuch. To własne sztuczka.)

to proszę, w tej 1/2 części jest najwięcej wyborców. Tu mogę stwierdzić z pewnością (nie wiem jak jest w ruskich gminach) ale w polskich jak się znajdzie jakiś zamożny gospodarz i postawi beczułkę piwa, a pewnie wybory pójdą po jego myśli, a nie po myśli gminy.

(P. Staruch. Tak złe ne je w nari.)

Tego nie powiem, żeby wszędzie w polskich gminach tak się działo, ale moje doświadczenie mnie poucza i mówiłem zawsze na zgromadzeniach i tu stanowczo powtarzam, że to jest najgorszy system zwalania winy na innych ludzi, jak to uczynił p. Staruch, że za wszystkie grzechy rad powiatowych zwał winę na obszarników, bo przecież tam siedzi nieraz dwunastu przedstawicieli gminy.

Jeżeli ci przedstawiciele gminy nie mają na tyle sumienia na tyle energii i oświaty, ażeby starali się zrehabilitować i poprawić gospodarkę gminną, to przecież w 1/3 części wina spada na nich.

I to jest to, co koniecznie potrzebuje reformy.

(P. Makuch. No a jak się pakuje 72 wirylistów?)

A iluż jest takich wirylistów? Jeżeli na 6000 gmin może będzie takich — przesadzę jeżeli powiem dziesięciu — wirylistów, to przecież nie można odnosić tej uwagi do reszty gmin. Tu nic nie pomoże, żebyście nie wiem jak przeszkadzali, prawda zostanie prawdą, korupcyja zaczyna się od gmin.

(Zaprzeczenia.)

Jeszcze więcej powiem.

Wspomniano tu o powiecie bocheńskim i żywieckim. No samo to nasunęło mi sposobność, żebym zaznaczył, że np. w powiecie bocheńskim to przeważny głos nawet z miast mają ludowcy.

Tam jest jeden Stojalowczyk na 12 chłopów, który z ciężką biedą wobec kontragitacji dostał się do rady powiatowej. Wicemarszałkiem jest p. Ruebenbauer, poseł stronnictwa ludowego. Więc jeżeli p. Staruch silnie krytykował Bochnię, to obszarników dotyczy to chyba tylko o tyle, o ile są w sojuszu z ludowcami a więc razem ponoszą odpowiedzialność za wszystkie grzechy, ale w pewnym rzędzie winni są ludowcy, ponieważ tam mają swojego wicemarszałka a marszałkiem jest znowu nie obszarnik lecz notaryusz p. Hahn. Mówi się więc o radzie powiatowej, gdzie jest większość wiejsko-miejska, że jest złe,

(P. Wasung. Ale dowodu na to nie przedłożono, tylko je wzięto z powietrza!)

a ponieważ jestem sprawiedliwy a to mój okręg wyborczy, chciałem dodać, że nie słyszałem na ten zarzut dowodów,

I o ile znam mój okręg wyborczy, to chociaż nie rad jestem, że tam więcej mają ludowcy, nie mogę jednak powiedzieć, żeby gospodarka była tam tak pod psem albo nieuczciwa i robi się, co się może. Bo w każdej radzie powiatowej cóż się właściwie robi? Pilnuje się i buduje swoje drogi i stara się o szpitale — a zretą w czem właściwie gospodarzy taka rada powiatowa?

(Głosy. Lustracye gmin.)

To nie jest gospodarka tylko urzędowanie i kłopot i kto wie czy nie te lustracye są właśnie powodem, że się takie głosy odzywają: „Precz z radami powiatowemi“ — okrzyk, któryby czasem słusznie można przemienić na inny: „Precz z lustracyami“.

(Brawa).

Takto czasem krytyka unosi za daleko. Taksamo muszę stwierdzić, że niesprawiedliwą była krytyka gospodarki w Żywcu wygłoszona przez p. Starucha. Juźci, gospodarka ta pozostawia wiele do życzenia ale nie jest taka znowu fatalna. Ale skoro już tak jest, to muszę jeszcze jedną rzecz może nie bardzo przyjemną dla niektórych posłów ludowców i posłów ruskich powiedzieć.

Gdy przyjdzie do wyborów do rady powiatowej, to przecież gdy się zejdą pp. wójci i radni, oni są jakby wybraną śmietanką i gdy jeszcze coś lepszego wybiórą do rady powiatowej.

(P. Sandulak. Ony mająt wirylny hołos!)

Ale to jest przecież ogromny przywilej dla pp. wójtów, czemuż zazdrościcie go innym.

Członek rady gminnej do rady powiatowej nie jest wirylista lecz wybiera go rada gminna, więc od niej zależy, żeby wybrała najlepszego.

Wybierajcie sobie tedy najlepszych i nieprzekupnych, jednakże często się tak dzieje, że zamiast najuczciwszych wybrać, wybiera się gorszych.

Przecież patrzę na to, bo prawie wszystkie kąty w Galicyi znam i widzę, że z wyborów gminnych wychodzi nieraz właśnie taka kompania albo familia albo jakieś gronko przedsiębiorców, dla których rada powiatowa jest potem dojną krową.

I widziałem i to muszę stronnictwu ludowemu powiedzieć: tak się nieraz wal-

czy o te rady powiatowe, a gdy wejdą tam ludowcy, to jak widziałem w powiecie krośnieńskim a nawet i w innych, członkowie rady powiatowej stali na drodze i prowadzili jakieś interesa, przedsiębiorstwa z radą powiatową. To nie jest tak bardzo szlachetne.

(P. Długosz. Więc chłopi?)

Tak chłopi.

(P. Stapiński. Wymienić!)

Mogę prywatnie, ale tu nieobecnych nie wymieniam, bo sami to karcicie.

Co prawda i tu w Sejmie mógłby się znaleźć jakiś członek rady powiatowej, który jest przedsiębiorcą.

(Głosy. Członek?)

Nawet.

A potem co się zwykle dzieje? Że ci przedsiębiorcy są zarazem kolaudatorami swoich przedsiębiorstw.

Jest to nadużycie, za które odpowiedzialność spada na marszałków powiatowych, bo powinni mieć więcej energii i baczyć na to bo naturalnie, ci, którzy są radnymi i przedsiębiorcami, nie będą się dobijali o to, żeby kto inny kolaudował ich robotę.

Otóż jeżeli chodzi o krytykę rad powiatowych, to muszę powiedzieć, że wszyscyśmy w tej sprawie zgrzeszyli a nie najmniejszą część winy ponoszą członkowie gmin wiejskich, którzy rzeczywiście w wielu powiatach — wiem to pozytywnie i dokumentnie — robią sobie z rad powiatowych t. zw. dojne krowy i dorabiają się na nich.

A potem: to jest wina i wada naszego ludu, że gdy się znajdzie nawet jaki bogatszy włościanin, który na takich interesach przyjdzie do majątku, to w naturze ludzkiej jest już chyba to, że wszyscy biedniejsi koło takiego bogacza skaczą, bo są często od niego zależni, i to jest źle, że tacy bogaci spekulanci potem mają decydujący głos w powiecie.

Ja to dobrze wiem i zawsze takie spekulacye potępiam i dlatego przy wyborach w różnych powiatach tacy matorzy, chłopi bogacze przeciwko mnie agitują, bo zawsze to piętnowałem, jako rzecz, która z samego ludu wychodząc jemu największe przynosi szkody. I choćby była Bóg wie jaka reforma wyborcza, to nie to nie pomoże — zamiećmy naj-

przód przed własnym progiem a potem przed innymi.

(P. Sękowski. Belka i słomka!)

Dalej muszę zaprotestować przeciw tej, że tak powiem uzurpacji p. Starucha, gdy powiada, że ludność polska i ruska jeden tylko okrzyk podnosi: „Precz z radami powiatowemi!“ O ile tu nie chodzi raczej o hasło: „Precz z lustratorami!“ to przeciwnie stwierdzić muszę, że na zachodzie przynajmniej w tych powiatach, gdzie ja pracowałem, więc gdzie chociaż bądź co bądź są posłowie ludowi ale większość t. zw. chrześcijańsko-ludowa czyli jak pp. obszarnikom podobało się nazwać: Stojalówczyków — na zachodzie okrzyk jest dziś całkiem inny.

My stawiamy wnioski całkiem wyraźne na zgromadzeniach, że żądamy rozszerzenia samodzielności kraju,

(*Brawa*).

okrzyk ten przymuje ludność, muszę powiedzieć z entuzjazmem.

A więc nie jest prawdą, iżby wszyscy wołali: „Precz z Radami powiatowemi“.

Zapomniał p. Staruch także, co on postawi w miejsce rad powiatowych.

(Głosy. Siebie.)

(P. T. Staruch. Urjadnyka starostwa.)

Marszałek. Ja sobie zadaję pytanie: co panowie będziecie robili pomiędzy godziną 2. a 7., kiedy prywatne rozmowy obecnie są prowadzone.

(*Żywa wesołość*).

P. Stojalowski. Jak się siedzi od godziny 10., a potem do 12. w nocy, to musi się człowiek rozerwać prywatną rozmową, boby inaczej zginął.

Powiedział jednak p. Staruch tak, jak eżul: Starosta załatwi wszystkie funkcje.

(P. T. Staruch. Oden urjadnyk przy starostwie.)

UrządNIK przy starostwie?

Wszystko jedno, jak nie kijem to pałką.

Ale bądź co bądź, będzie to c. k. urzędnik.

(P. Lewicki. Win sia bude bojatny braty hroszi, bo bude znaty, szczo sia jehozamkne.)

Panie kol. Lewicki, mogę pana zapewnić, że i c k złodziei bardzo dużo chodzi. Nie pomoże c. k lekarstwo, bo i tam jak zechcą to zatuszują.

P. Staruch powiedział, że to ma wszystko urzędnik zrobić; w dalszej konsekwencji moglibyśmy to i z tym Sejmem zrobić. Na co nam marszałka i posłów, jeżeli mamy c. k. namiestnika i komisarza rządowego?

Ale jeżeli ktoś stoi na zasadzie autonomii, jeżeli ktoś wierzy w to, że chłop polski i ruski może się poprawić i może się stać dzielnym człowiekiem i że narzeczcie ta autonomia może być uzdrowioną, to ten nigdy nie powie: „Precz z radami powiatowemi“.

Bo te funkcje, które rady powiatowe spełniają, musi ktoś spełniać.

Nie ma na Śląsku rad powiatowych, ale jest ich surogat, do kwestyi drogowych i sanitarnych są powołane t. zw. komitety.

(Głosy. Ausschüsse.)

No! to są właśnie te wydziały.

Więc nie ma sensu mówić: „Precz z radami powiatowemi“, sens jest tylko, ażeby te rady powiatowe zreformować, uzdrowić.

(P. T. Staruch. Ja postawiwy alternatywu: abo zreformuwały abo zneasty.)

Nie pomoże żadna reforma nic, jeżeli pp. Staruch i Sandulak stwierdzili, że lada pokusa, choćby 20 K, zepsuje człowieka.

(*Wesołość i brawa*).

Ja inny miałbym zarzut przeciwko radom powiatowym — tu może już Panowie obszarnicy usłyszą coś nieprzyjemnego — że rady powiatowe rzeczywiście polityką troszeczkę się przyczyniły do tego zdemoralizowania rad powiatowych.

(P. Makuch. Przyznaje!)

Tak, ale nie powiedziałbym że to już jest wyłączny i specjalny osobisty grzech obszarników, bo ja widzę, że tak samo się dzieje, jeżeli gdzieś są ludowcy i mają wpływ i ludowy wicemarszałek.

(Głos. Ale ne, de sut Rusyny).

Tak samo. A w żółkiewskim powiecie, gdzie jest ruski wicemarszałek, działało się tak samo. Byłem przecież w ruskich powiatach, gdzie był wicemarsza-

łek ruski, Polacy starali się przeciągnąć na polską stronę, a Rusini na ruską.

Zmienimy się odrazu wszyscy.

(Głos. To szczo z toho bude).

To wtedy nie będzie polityki w radach powiatowych. A jeżeli wicemarszałek ruski albo polski, czy marszałek używa rady powiatowej do polityki, to to nie jest przewidziany w statucie rady powiatowej wypadek, to nie jest ich zadaniem.

Istotnie w tym kierunku powinna być pewna reforma, i wtedyby ta gospodarka była rzeczywiście lepszą.

A teraz drugi zarzut, oprócz tego, że wprowadzono za dużo polityki do rad powiatowych, z mojej strony uczyniłbym ten, że rada powiatowa zajmując się przede wszystkim tak polityką, na inne sprawy, na któreby powinna i mogła być zwrócić uwagę, uwagi nie zwróciła. To rzeczywiście był organ do łatania dziur w moście i do rozdawania coś dla szpitali, a w innym jakimś kierunku ekonomicznym np. co do podniesienia gospodarstwa, popierania kółek rolniczych, to się gdzieś robiło, ale bardzo mało. I gdyby w tym kierunku więcej ekonomicznym i gospodarczym, podniesienia materialnego ludu, rady powiatowe były więcej robiły, to byłyby więcej sympatyj uzyskiwały, stałyby się pożyteczniejsze aniżeli dotychczas i nie byłoby tyle zarzutów.

Kończę jednak wyrażeniem tej nadziei, uwagi, że przy reformie wyborczej do Sejmu trzeba istotnie także zmienić trochę ustawę wyborczą.

(P. Sodomora. Taki dobre.)

(P. Staruch. Ciłkom, ne trochu.)

„Dobre“ jest bardzo względne, co dla p. Sodomory będzie dobre, to dla mnie może być nie bardzo dobre. Tak, trzeba zmienić, ażeby było sprawiedliwe.

(P. Sodomora. Tak dla was i dla nas szczo było dobre).

No tak, dla was i dla nas dobre, to byłoby po „seredyni“, bo jakby dla was „dobrze“ to dla nas byłoby źle, a jak dla nas „dobrze“ to dla was byłoby źle.

Musimy się jakoś pogodzić. To się jednak nie stanie przy takim argumentowaniu, na jakie sobie pozwolił p. Staruch, gdzie rzeczywiście wszystkich już tak od złodziei i jakichś ludzi wyzywał i krytykował.

(P. Sardałuk. Porządni ludzie.)

Są i porządni ludzie, trzeba zrobić to towarzystwo porządnym ludzi, doprowadzić do reformy, rozszerzyć zakres działania rad powiatowych, ażeby także w gospodarstwie i ekonomicznym kierunku mogły coś zrobić. W takim razie rady powiatowe przyniosą pożytek.

Rada powiatowa powinna być moim zdaniem pierwszą szkołą polityczną dla ludu, ale ta szkoła polityczna nie w tem znaczeniu, ażeby tam chodziło o politykę wyborczą, ale o jakąś obywatelską pracę.

Tam powinna być ta szkoła, bo tam są rzeczy, które każdy zna, który widzi blisko. I tak rzeczywiście rady powiatowe mogłyby doprowadzić do tej takiej dojrzałości obywatelskiej ludności, boby przyuczyła wszystkich po kolei przy zmianie tej zasady, ażeby ktoś nie siedział dajmy na to 30 lat w radzie powiatowej.

Bo ja znam takie wypadki, że jak się radny dostanie do Rady powiatowej z gminy wiejskiej, to się trzyma rękami i nogami.

I siedzi tam jeden w powiecie wybitniejszy chłop 30 lat. Inny się niczego nie nauczy, on pozna wszystkie, on pozna wszystkie drogi i kręte i proste. Wszystkimi drogami potrafi chodzić. Więc trzeba by tak zmienić, żeby radny powiatowy nie mógł być 30 lat radnym powiatowym, tylko, żeby mógł inny właścianin zabrać głos i poznać drogi urzędowe, a w ten sposób rzeczywiście Rady powiatowe przyniosą pożytek, rozszerzą autonomię krajową i wykażą, że nie konieczną jest rzeczą, żeby Polakami i Rusinami rządili sami c. k. urzędnicy, ale żeśmy doszli do tego stopnia, że potrafimy rządzić sami sobą.

(Brawa).

Marszałek. Głos ma p. Jampolski.

P. Jampolski. Wysoki Sejmie!

W dyskusji nad Radami powiatowymi — JE. Marszałek pozwolił odbyć jeneralną dyskusję — nie zabierałbym głosu, gdyby nie głos z tamtej prawej strony Izby, który odezwał się zupełnie dosadnie i z pewnym oburzeniem, jeżeli się śmie tu coś mówić o Radach powiatowych.

(P. ks. Stojalowski. Coś można mówić, nieprawdy nie wolno mówić!)

Jak długo mam zaszczyt zasiadać w tej Izbie, były rozmaite sprawy, ale żadna nie wywołała tego rozdrażnienia na tej (prawej) stronie Izby, jak była tylko wogóle dyskusya o Radach powiatowych.

Pewne zdziwienie miałem i wyobrażam sobie, że pewnie coś musi być w tych Radach powiatowych takiego, że nie dobrze tu o tem wspominać.

Pozwolę sobie także tu wypowiedzieć moje zapatrywanie. Nie mówię tu w imieniu moich kolegów najbliższych klubowych, bo z nimi się nie porozumiałem, mówię wyraźnie w własnym imieniu o Radach powiatowych.

Proszę to jedno przyjąć do wiadomości, że jeżeli panowie z tamtej strony Izby mówili, że Rady powiatowe są popularne, że ludność polska i ruska jest w ogólności zadowolona z Rad powiatowych, to ja niestety mam inne pod tym względem przekonanie.

Ja powiem z innej strony, że Rady powiatowe są niepopularne. Rady powiatowe są dla ludności wiejskiej i miejskiej instytucją niepopularną wprost zniechędzoną; ludność wiejska rozumie po części, na jakie cele płaci podatki państwowe, może rozumieć, że podatki gminne są potrzebne, ba nawet krajowe dodatki od podatków, ale nie rozumieją i nie widzą żadnej korzyści z tych dodatków od podatków, które płacą dla Rad powiatowych.

Te dodatki do podatków płacone w gminie są zrozumiałe, bo ludność może kontrolować tego wójta w gminie i widzą, jak ten wójt obchodzi się z tymi wydatkami.

Ale co do Rad powiatowych, nie kontroluje się tam w zupełności, bo to prawie niemożliwe. Tu w Sejmie jesteśmy pod kontrolą opinii publicznej, a w Radach powiatowych wszystko zależy od woli jednej osoby, a tą osobą jest pan marszałek Rady powiatowej.

(P. T. Staruch. I sekretarz.)

I my nic nie wiemy, co się tam z pieniędzmi dzieje.

Jeżeli powiedziałem, że Rady powiatowe są niepopularne u ludności tak polskiej, jak ruskiej, to powodem tego jest ordynacya wyborcza dla Rad powiatowych.

Chyba panowie mogliby przyznać,

że tak wstecznej ordynacyi wyborczej, jak dla Rad powiatowych, to nie ma. To jedno, że dla Rad powiatowych jedna kurya może wybierać 12 członków Rady powiatowej. Szczególnie w zachodniej części kraju, gdzie parcelacya postępuje. Kolosalne obszary dworskie znikają a ludność jest panem w tym powiecie, a nie wybiera więcej, jak 12. Tu naprawa musi nastąpić. Ja nie mówię ze stanowiska mojego, bo ja jako demokratą mógłbym tylko być zatem, ażeby była demokratyczna ordynacya wyborcza do Rad powiatowych na podstawie powszechnego, równego, bezpośredniego i tajnego prawa głosowania.

Jeżeli ks. Stojałowski powiedział tu, że my jesteśmy autonomistami i żądamy, żeby Rady powiatowe były w ręku ludności, bo cobyśmy zrobili, gdyby tych Rad powiatowych nie było, ale rozchodzi się o Rady powiatowe, jako ciała wyborcze.

(P. ks. Pastor. Nie potrzebna jest podwójna gospodarka!)

Tak, naszej biednej ludności jest bardzo wiele i bardzo daje się odczuwać.

Jeżeli panowie jesteście autonomistami, jeżeli panowie powiadacie co do Sejmu i Rad powiatowych, że Galicya ma być wyodrębniona, to ja jestem tego zdania, żeby ewentualnie Namiestnik był odpowiedzialny przed Sejmem i była egzekutywa dla Sejmu i wówczas faktycznie Wydziału krajowego nie potrzebowalibyśmy, jeżeli Namiestnik jest wykonawcą woli tego Wysokiego Sejmu. Więc proszę nam nie zarzucać, że nie jesteśmy autonomistami, ale u nas jest zawarowane jako *conditio sine qua non*, żeby przedewszystkiem była reforma wyborcza, a później będziemy mówić o wyodrębnieniu Galicyi.

Więc ta ordynacya wyborcza dla Rad powiatowych jest rzeczą tego rodzaju, która wpływa na to, że te Rady powiatowe są niepopularne i o ile znam, mogę nawet powiedzieć, po części nawet zniechędzone.

Mówię tu ogólnie, a nie mówię specjalnie o jednej, bo gdybyście mię za język ciągnęli, to mógłbym Wam służyć przykładami.

Przychodzi druga rzecz i nie popularna co do Rad powiatowych. Rady powiatowe mają jako bardzo wielkie zadanie, wedle mego zdania, bardzo zaszczy-

to jest lustracja gmin, wyuczenie gmin i wójtów porządnego prowadzenia.

(P. Dumka. To je, to!)

Ten lustrator ma władzę wielką, Marszałek Rady powiatowej ma władzę jeszcze wyższą. Ale lustrator taki w moim powiecie, to jest były kowal. Taki lustrator ma prawo suspendowania wójta!

(P. ks. **Stojałowski**. Nie ma prawa.)

Ale w każdym razie na jego żądanie suspendowano wójta.

(P. T. **Staruch**. Win przedstawia opinię!)

Ja sam wiem o tem, bo byłem kiedyś wiceprezesem Rady powiatowej.

(P. ks. **Stojałowski**. To pan takie rzeczy dopuszczał?)

Nie, niedopuszczałem.

Marszałek powiatowy ma ewentualnie pewną egzekutywę i pewien nadzór nad gminami.

(P. **Sękowski**. Jaki?)

Powiadacie Panowie, że dzieją się nadużycia po Radach powiatowych i dajecie na to odpowiedź, że przecież jest lustracja ze strony Wydziału krajowego.

Ale proszę sobie przypomnieć co powiedział kolega p. Merunowicz, że ta lustracja nie na wiele się przyda, bo nie ma egzekutywy.

Proszę Panów, jak wygląda taka lustracja?

Przychodzi taki lustrator i cóż może zrobić, skoro nie ma egzekutywy? Inaczej się dzieje, jeżeli przyjeżdża urzędnik z namiestnictwa na kontrolę Rady powiatowej.

(P. **Sękowski**. Nigdy nie przyjeżdża.)

Przepraszam, przyjeżdża, jeżeli chodzi o wykrycie nadużyć.

Ale jak wygląda lustracja takiego urzędnika Wydziału krajowego. Przedewszystkiem kłania się panu marszałkowi bardzo grzecznie na prawo i na lewo, a pan marszałek jak chce, to go puści, a jak nie chce, to go nawet do kasy nie puści i co mu robi? Nic mu nie robi, bo nie ma egzekutywy.

Ja znam wiele takich wypadków, których sobie z palca nie wysłałem.

Znam n. p. taki wypadek, gdzie urzędnik Wydziału krajowego przyjechał

do pewnego powiatu, aby zlustrować budowę szpitala. I co się stało, rachunków żadnych nie było

Zwraca się do mnie ten pan i powiada:

„Co ja tu mogę zrobić, rachunków żadnych nie ma“.

A ja mu na to: „Proszę urzędować!“

Ale jak tu urzędować, kiedy rachunków nie ma.

(P. **Bernadzikowski**. Gdzie to było?)

W Lubaczowie.

Proszę Pana Szefa Departamentu przekonać się z aktów, czy są w porządku wszystkie rachunki budowy tego szpitala.

(**Głosy**. Ależ to już 20 lat temu?)

Proszę się przekonać, jak tam te rachunki wyglądają!

Powiem Panom nawet, kto wtedy lustrował. Wtedy lustratorem był p. br. Lewartowski ze strony Wydziału krajowego.

(**Głosy**. Ależ to już kilkanaście lat temu!)

Mówię z mego doświadczenia.

(P. ks. **Stojałowski**. Czy Pan był w tedy wiceprezesem Rady?)

(*Wesołość*.)

Nie, to było jeszcze przed mojem wstąpieniem do Rady powiatowej.

A teraz proszę Panów pójźmy dalej.

Taki marszałek Rady powiatowej, zostawszy marszałkiem, staje się od razu specjalistą inżynierem budowy dróg.

I co z tego wynika?

Oto to, że mamy w kraju najrozmaitsze typy dróg jedne mają 4 metry szerokości, drugie 6 metrów, a inne jeszcze więcej, wogóle panuje ogromna pstroka-cizna.

Nie odmawiam zasług marszałkom powiatowym, przeciwnie uznaję, że są między nimi ludzie bardzo zacni i bardzo zasłużeni, ale zaprzeczyć nie mogę, że ta ich specjalna kwalifikacja do budowania dróg rozmaitego a właściwie własnego typu jest powodem, że nie mamy w kraju porządných dróg, lecz że powstały kosztem funduszy powiatowych rozmaitego rodzaju jakieś dróżki folwarczne na wszystkie strony porozrzucane.

(Głosy. Gdzie to się tak dzieje?)

W powiecie cieszanowskim, jaro-
sławskim, jaworowskim i innych.

Te drogi powiatowe są tak budowa-
ne, że ani tego skleić do kupy nie można.

A powodem tego ta okoliczność, że
każdy taki marszałek powiatowy staje
się nagle rzeczoznawcą dróg, że sam daje
opinię i sam wskazuje sposoby, jak się
ma drogi budować.

I co wskutek tego się dzieje?

Ogromne marnowanie grosza publi-
cznego.

(P. T. Staruch. Tak jest.)

To są bardzo często ludzie, którzy
nie dorosli do tego zadania, którzy rze-
czy nie rozumieją a zabierają się do niej.

I czy nie byłoby lepiej, co już w ko-
misi podniosłem i co tu powtarzam, by
oddać te sprawy drogowe Wydziałowi
krajowemu, aby się drogami należycie za-
opiekował.

Ja mam największe zaufanie do tego
biura drogowego i do obecnego szefa.)

(P. Stojałowski. Ja wierzę, że macie
do niego zaufanie, bo Wy swój żywot
jemu zawdzięczacie).

(Wesołość).

O tej sprawie nie chcę dłużej mó-
wić, bo zdaje mi się jest już dostatecznie
wyjaśnioną, a przechodzę do sprawy ur-
zędników powiatowych.

Proszę Panów, mamy już wielu mar-
szałków powiatowych, którzy postępują
z duchem czasu, którzy już są po euro-
pejsku wyszkoleni, którzy w urzędniku
powiatowym widzą człowieka i obywate-
la, ale niestety mamy wiele jeszcze po-
wiatów, w których panuje jeszcze gruba
średniowieczna, gdzie marszałek żąda,
aby go urzędnicy w rękę całowali.

(Wesołość).

(P. Sękowski. Gdzie się to tak dzie-
je?)

I chociażby to były nawet intratne
posady, to człowiek mający pewną
ambicyę i poczucie własnej godności na
taką posadę nie pójdzie, bo nie chce by
nim pomiatano i poniżano w nim czło-
wieka.

(Głosy. Gdzie to się tak dzieje?)

P. T. Staruch. Oj dije sia dije.)

I stąd pochodzi, że w Wydziałach
powiatowych siedzą urzędnicy, którzy,

nie powiem jak twierdzi p. Staruch, są
wyrzutkami społeczeństwa, ale którzy są
w każdym razie ludźmi niedołącznymi, a-
patycznymi, którzy nie rozumieją tych
agend i tych prac, które im do załatwie-
nia powierzają.

Powiedziano tu, że wójtowie wybie-
rają.

A przecież gmina każda wybiera
swoim wójtem najprzedniejszego członka
gminy.

(P. Stojałowski. Najbogatszego i naj-
chciwszego.)

Najuczciwszego.

(P. Stojałowski. Nie najchciwszego?)

(Wesołość.)

Jabym powiedział najuczciwszego.

Ale po dwu latach urzędowania z
powodu rozmaitych szykan i ze strony
lustratorów i ze strony starostwa taki
człowiek staje się zupełnie innym i pra-
wie nie do poznania.

(P. Stojałowski. Pewnie, że go
lustrator zbeszta, jak kasę nosi w kie-
szeni.)

(Wesołość).

Powiada p. ks. Stojałowski, że chło-
pi jeżeli są członkami rady powiatowej
stają się przedsiębiorcami rozmaitych
przedsiębiorstw powiatu.

Niestety, muszę powiedzieć że pano-
wie więcej są przedsiębiorcami powiatu,
widziałem to w moim powiecie.

(Głosy. W którym?)

W cieszanowskim.

Sam widziałem jak członkowie rady
powiatowej dostarczali szuter, budowali
drogi a nawet swój własny kamień sprze-
dawali.

Powiadam to publicznie, bo widzia-
łem, że tak bywało.

(P. Korytowski. To jest naduży-
cie.)

P. hr. Korytowski wie o kim mówię
i dlatego nie wymienię nazwiska.

Tacy panowie są głównie przedsię-
biorcami, ale jeszcze nie widziałem, by
chłop był przedsiębiorcą.

(P. T. Staruch. Hdeby ony dały to
chłopowy.)

(Wesołość).

Ja przynajmniej w swoim powiecie
nie widziałem takich chłopów.

Ale to także widziałem, że po radach powiatowych jako członkowie wybrani w miastach i miasteczkach siedzą rozmaite indywidua podupadłe, rozmaici przedsiębiorcy, których się tam toleruje bo to doskonały materiał na hyeny wyborcze.

(P. T. Staruch. Tak jest.)

Trzyma się takich ludzi, bo są potrzebni podczas wyborów.

Co do tych przedsiębiorstw opowiem panom drastyczny wypadek, który się zdarzył w powiecie cieszanowskim.

Tam w Radzie powiatowej w Cieszanowie rozmaici członkowie poczęli narzekać, że żydzi dzierżawiąc myta na drogach krajowych bardzo dużo zarabiają. Wówczas Wydział Rady powiatowej postanowił objąć dzierżewę tych myt krajowych.

Wówczas prawie na każdym posiedzeniu Wydziału powiatowego powstały swary i kłutnie, bo każdy z panów miał swego protegowanego, jeden żyda, drugi ekonoma, trzeci innego, którego chciał wsadzić do tej budki mytniczej.

(Wesołość.)

I cóż się stało?

Pokazało się, że powstał nagle ogromny deficyt tak, że musiano prosić żydków, tych dawnych dzierżawców myta, aby znowu dzierżawą objęli.

(Wesołość.)

Udawano się nawet do Wydziału krajowego o darowanie tych kolosalnych zaległości w czynszach za dzierżawę myta.

(P. Stojałowski. Przecie pan był w Radzie powiatowej.)

Wtenczas jeszcze tam nie byłem.

(P. Stojałowski. Ale miał pan kontrolę.)

Kontrolowałem tak, że panu było to niewygodne i mnie wyrzucono!

(Wesołość.)

Otóż to rozdrażnienie u tych panów dowodzi, że Rady powiatowe faktycznie są dziś fortecą naszych konserwatystów, którzy widząc, że nowe hasło wkradło się do Sejmu, boją się, żeby żaden promień lepszej przyszłości nie dotarł do Rad powiatowych.

Tem się tłumaczy rozdrażnienie tych panów, jeżeli się mówi o Radach powiatowych,

że jest na nie ogólne oburzenie.

(Brawa).

Marszałek. Głos ma sekretarz p. Urbański.

Sekretarz p. **Urbański.** Wnoszę o zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek Jest wniosek zamknięcia rozprawy ogólnej.

Kto się zgadza na zamknięcie rozprawy, zechce rękę podnieść. (*Większość*); Rozprawa ogólna zamknięta.

Do głosu zapisani są „przeciw“ wnioskom Wydziału krajowego pp. Makuch, T. Staruch, A. Staruch, Dumka, Myroniuk-Zajaczuk, Sodomora i Winniczuk; „za“ wnioskami Wydziału krajowego pp. Merunowicz, Bojko, Sękowski i Jędrzejowicz.

Proszę panów o wybór mowców generalnych.

(Po chwili).

Mową generalnym „przeciw“ został wybrany p. Makuch, mową generalnym „za“ p. Bojko

Głos ma generalny mowca „przeciw“ wnioskom Wydziału krajowego p. Makuch.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Kilka razy prychodyt w ti Pałati dyskusyja nad hospodarkoju Rad powiatowych, tilko razy wyklykuje wona pewnoho roda zdenerwowanie u tych panów, kotri do teper panujut nepodilno w tych Radach powiatowych.

Ja chocz u zwernuty uwahu na kilka storon toji hospodarky w Radach powiatowych a w osobennosty na obtiażenie jakie nyni naselenie dwyhaje na swoich płeczach.

Nyni z odnoji storony derżawa obtiażyła nasze selaństwo nemożlywo wysokomy podatkamy gruntowymy i ynyszmy a z druhoji storony kraj prychodyt i nakładaje kolosalno wełyki dodatky a do toho prychodiat wełyki dodatky powitowi i hromadski tak, szczo dijstno nyni naselenie nasze po prostu upadaje pid tiaharom tych wełykych podatkiw, jakych wono ne może dalsze wyderżaty.

Koły prynajmensze w centralnim parlamenti poślidnymy czasamy pobidyła idea, szczooby z najslabszych perekynuty podatky na sylnijszych, szczooby minimum

egzystencji było uwilnene wid wysokych podatkiw, szczo by dalsze zawesty progresywnyj dochodowyj podatok, to w tij Wysokij Pałati, szczo do dodatkiw krajowych i powitowych do teper jeszcze nichto nad toju zasadoju nawit sia ne zastanawlaw.

A czas krajnyj podumaty nad tym siu ideju uwilnienia minimum szczytencyji wid dodatkiw krajowych, powitowych i hromadskych perewesty i szczo by ti dodatki, szczo do osib sylniejszych własne progresywno pidwysszyty.

Koły nyini na komisiji szkilnij horyworyło sia o tim, szczo by raz zastanowity sia nad uregulowaniem płatni uczytelskich, to distalyśmo widpowid, szczo jeslybyśmo płatni nczytelski zriwnaly z 4 najnysszymy rangamy urjandykiw, to w takim sluczaju 100% dodatkiw trebaby lysz na sami szkilni sprawy daty.

Ale ja zapytaju, kilko to sotok procentiw tych dodatkiw prychoydyt, jesly my wsi dodatki w zahali czyslymo?

Z toho wyjde take kolosalne i zastraszajucze obtiażenie, jakoho wze nasełenie nyini ne może wyderżaty.

Nyni hospodarka Rad powitowych hołowno zwernena je w naprjami budowy dorih, ale budowa tych dorih je doroha i tak lycha, szczo po prostu ne wartatych wydatkiw, jaki na nych powity wykładajut.

Jabyim buw toji hadki i podawbyim im hadku do propagowania, szczo by Wydił krajowyj jak najbilsze braw pid swij zarjad tych dorih, szczo by Wydił krajowyj wyrobywszy swij personal techniczno, mił własne ti koszta welyki, jaki sia na dorohy obertaje, obernuty na lipsze i tym sposobom ne oden hrisz zaoszczadyty.

Pry tych sprawach dorohowych Rady powitowi na odno ne zwertajut uwahy.

Imenno je bohato Rad powitowych w kraiu, kotri zowsim ne dajut nijakoji pidmohy hromadam, szczo do uderżania dorih hromadskych.

Nedawno widbuw sia zjizd marszałkiw z ciłoho kraju i panowe marszałki wzdychały do tych dobrych czasiw, koły to muzyk odno abo dwomorgowyj robyw szarwarki tilko, szczo pan z 1000 morgamy i skazały, szczo pryjšły do pereko-

wania, szczo tych 18% przyznanych na dorohy w powni ne może wystarczyty na se, szczo by ti dorohy jako tako uderżaty.

Otże treba podumaty nad tym, czyby do toji systemy szarwarki nazad ne zwernuty.

Dalsze okazano, szczo selaństwo może zanadto jaskrawo na siu sprawu sia zadywlało, szczo spodiwało sia po tij zmini Boh znae jak welykoi blahodaty a tym czasom toji blahodaty ne ma i nyini nema ni dorih ni hroszej na to.

Chto znae, czyby my sia na se ne zhodyły, szczo by ti szarwarki nazad prywernuty, ale szczo by postawyty proporciju, szczo dwory majut taku samu skilkist dawaty dniw robocznych do szarwarkiw, szczo daje nasełenie a w takim sluczaju pobaczyte panowe, czy prawycia toji Pałaty schocze wernuty do tych dobrych dawnych czasiw,

Nyni hromady po prostu upadajut pid tiaharom uderżania dorih hromadskych z odnoji storony i ciłyj fond 18% przyznaczenyj na dorohy pobyrjajut Rady powitowi i ne dajut hromadam niczoho a z druhoji storony hromady ne majut na se ynszych nijakych fondiw tak, szczo nyini kożda hromada musiła sia uticzy do toho sposobu, szczo okremi szarwarki nakładajut na to, szczo by hromadski dorohy uderżaty.

Otże z odnoji storony uwilneno hromady wid szarwarki a z druhoji storony hromady wwedżeno do toji stadji, szczo wony musiat nyini sami na sebe nakładaty ti szarwarki.

Taka anomalija ne je dalsze do wydarżania i w ti sprawi musyt Wydił krajowyj i Wysoka Pałata konieczno jakyjś riszczuj krok zrobyty, szczo by siu welyku anomaliju usnntuty.

Prychodźu teper do spraw budowlanych, kotri teper w welykij miri widały nasełenie w ruky Rad powitowych. Znajemo duże dobre, szczo zakon budowlanyj je nezwyčajno prykryj dla naszych selan, szczo naszi hromadiane tak zbidniły, szczo majut tak wuzki hrjadky, szczo absolutno na nych pobuduwaty sia ne možna, jeslyby sia pryderżuwało stroho toho zakona budowlanoho.

I z toj pryčyny wychodiat riżnyji nadużytia i sekatury rad hromadskych, tak szczo musyt nastupyty konieczno ja-

kaś poprawa zakona budowlanego, bo nowela z r. 1908 nie wystarcza, szcoby selsztwo nie było tak sekowane.

Znajemo, szczo spraw budowlanych duże nadużywajut zwerchnosty hromadskyji i Rady powitowyji, szczo by sekowaty opozycyjnych ludej i wyborciw w hromadi.

Tut rik riezno w interpelacyjach majemo nawedenyji fakta, z kotrych wychodyt, szczo selanyn musyt okupowaty sia u wijta, platyty mohorycz i dawaty znaczniji datky, aby distaty toj neszczaslywyj konsens, a z druhoj storony wijt, jak sia chce pimastyty, to czasto każe dawniyszij budynok rujnowaty — a z toho wychodiat kolizji z zakonom karnym, bo muzyk nie może sia z chołodnoju krowiu dywyty, jak jeho rujnujut.

Prawda, szczo Wydił krajewyj ma je w tych sprawach referenta sowistnoho, kotryjby chotiw złehodyty — ale jak nema na dołyni ludej, kotriby iszły selanam na ruku, koły sami Rady powitowoji ne sut dobre zi sprawamy obznakomłenyji — to jasna riez, szczo toj zakon budowlanyj tiazko leży na naszym naseleniu.

W poślidnych czasach Rady powitowyji starajut sia o sprowadzowanie dachiwok, aby ludnist prysposoblaty do pokrytia domiw materiałom ohnotrewalym.

Otże znaju, szczo i tut buwajut nadużytia, bo Rady powitowyji poperajut swoich popłecznykiw, a z druhoj storony ony dajut takyj lychyj materiał, szczo ludnist' majże nijakoj ne ma je korysty.

Prychodžu do dalszoj zadaczy Rad powitowych: do lustracyji rad hromadських.

Ja wże maw nahody wykazaty, jak Rady powitowyji ne toczno dokonujut lustracyji — tak szczo ne raz ma je wraźinie, szczo lustrator jest w porozuminiu z wijtom, kotryj majno hromadskyj rujnuje.

I jak win może lustrowaty, jesly naczalnykom hromady jest marszałok powitowyj.

W ustawi hromadskoj je postanowa, szczo urjadnyk nie może buty nastawnymkom swoho naczalnyka, szczo do Rad powitowych ne ma toho zasterezenia, ale „per analogiam“ powynno buty. Z dru

hoj storony lustracyji tiji widbuwajut sia tak pobižno i nedbało, szczo czasto wychodiat takiji „curiosa“, szczo na pidstawi lustracyji ani Wydił powitowyj, ani Wydił krajewyj ne majut nyczo do skazania, a tymczasom jak sud woźme sprawu w ruki, to prokuratorja wytoczuje proces karnyj i wijt staje pered trybunałom, obżałowanyj o marnowanie majna hromady.

Ja maw wże nahodu nawesty kilka takych prymiriw, a teper maju z towmackoho powitu nowyj — ale poneže sprawa je w ślidstwi i nema jeszcze aktu obżałowania — dlatoho toj sprawy blyższe obhworuwaty ne budu.

Zwernu dalsze uwahu Wydiłu krajewoho na newłastywist perechowania fondiw ubohych czerez Wydiły powitowyji.

Wydiły powitowyji zahornuły hromadskiji fondy ubohych — tiji fondy, kotri hromada powynna distaty do swoich ruk, na swoji cili. A tymczasom w mnohych powitach, w ciłoj majže Halyczyni jest reguluju, szczo hromady ne distajut ne to fondu, ale nawet zamknienia rachunkowoho zi swoho fondu ubohych.

N. p. w samim misti Towmaczy pokazaloś, szczo mež zamknieniem przedłożenem czerez Wydił powitowyj, a mež rachunkom hromady jest ryznycia o 1000 Kor.

Wydił krajewyj zasłaniaje sia tym, szczo ne ma je ingerencyji na Rady powitowi — ale dumaju, szczo powynna buty jakaś syla, aby Rady powitowi zmusyty do usunienia anomalji.

Szczo do przedłożonych pidwyżok dodatkiw, to zwernu uwahu p. referenta na obstawynu, szczo Wydił krajewyj za duże poblažlywo bere tuju sprawu. Perehladajuczy budžety tut przedloženyji poddynokich Wydiłiw powitowych, znajszowjem takiji pozycyji, bez kotrych Wydiły pow. mohlyb sia śmiło objyty.

Tymczasom Wydił krajewyj zasłaniaje sia tym, szczo jemu ne wilno zcerknuty nijakoj pozycyji z przedloženocho budžeta.

Pryznaju — ale Wydił krajewyj jest w możnosty ne daty tak wysokych dodatkiw i okroity pozycyju, bez kotrych miħby sia Wydił powitowyj objyty.

Ja dla prymiru nawedu, szczo w bu-

dżeti Rady powitowoj w Towmaczy sut wid r. 1906 do 1910 pozycyji, kotri Wydił krajewyj powynen opustyty. Mež inynymy daje Rada powitowa Wydiłowy powitowomu na ruki marszałka powitowoho do dyspozycyji 8000 kor. na „nieprzewidziane wydatki!“

Ja uważaju, szczo tak welykyj fond dyspozycyjnyj dla marszałka powitowoho, to jest poprostu horendalna riez. Jeslyby marszałok krajewyj, kotryj maje pid soboj 74 powitiw, chotiw maty fond dyspozycyjnyj w tij proporcycji, to wynosywyby około 600000 K.

Prawda, szczo w Wydili powitowim nezrobleno żadnych zamytyw szczo do tych podatkiw, ale chto znaje widnosyny po naszych powitach, toj musyt pryjty do pereświedczenia, szczo ludnist ne znaje, koły je wyłożenyj budżet, szczo Wydiły powitowi ukrywajut to, szczo aby naselenie ne mohło dowidaty sia o tim.

Na r. 1910 znachodžu pozycyju, kotra absolutno w interesi oboh nacyj ne powynna buty stawlena w powiti, kotryj maje 80% naselenia ruskoho, a imenno 1500 K na dokinczenie bursy im. bp. grafa Potockoho. Ja rozumiju, szczo to riez prykra dla odnoji i druhoji storony, ale nechaj sia ne prowokuje ludnosty stawlaniem takoji kolosalnoji sumy.

Znaju duże bohato powitiw, de Polaky ne ważyły sia prowokowaty ludnosty ruskoji i w budżet ne stawleno takych pozycyj, ale specyjально towmackyj powit maje takoho prowokatora, kotryj wże raz w Ladskym spowoduww katastrofu a nyni dalsze staraješ o to, szczo aby pryzszło do duże a duże nepryjemnych naślidkiw.

Chocz u szczo kilkoma słowamy widpowisty na wywody mojih perebesidnykiw.

Instytucyja Rad powitowych ne prynesła tych korystej dla naselenia, jakych sia pry tworeniu toji instytuciji spodiwano, a jesly jich usunenie na razi ne može tak skoro nastupyty, bo wy, Panowe, sydyte szczo tu w welyczezni syli to musyte pryznaty, szczo reforma wyborecza do Rad powitowych powynna jak najskorsze nastupyty. Naj ludnist' wožmyt uczest' w uprawi powitiw, naj maje w krajnij miri możnist kontroluwaty, na szczo ti wydatki idut. Ja dumaju, szczo oteć Stojałowskyj ne maje welykoji racyju, koły każe, szczo my musymo pryznatyś do hrichu, szczo wid dołu zaczy-

naje sia ta demoralizacyja. My pryznajemo, szczo nyni hromady sut skorumpowani, ale ta demoralizacyja i korupcyja ide z hory.

Klyczom naszoji kampani wyboreczoji w r. 1907 buła sanacyja hromadskych widnosyn.

My żadnych politycznych ne stawlały postulatiw, ino žadały sanacyji tych nemožlywych hromadskych widnoszeń.

Nawit b. p. graf Potockyj mušiw urjadowo stwerdyty, szczo w Hałyczyni buło donad 1000 Rad hromadskych, kotri urjadowały poza swij czas a teper ti widnosyny ne idut na lipsze. Ale ti widnosyny sut w hołownij czasty naślidkom zdeprowawanoji dijalnosty Rad powitowych.

Inaksze precin' ne možna sobi wytołkuwaty toj slučaj, kotryj my wczera obhoworyły tu, szczo starosta kałuskyj wtiahnuw w lystu wyborezu 72 „wirylistiw“ ne posidajuczych ani kusnyka hrunta, jak namirom złomania i zdemoralizowania hromad.

Jesly ne možna złomyty Rad powitowych fałszowaniem list wyboreczych i inszymi takymi sredstwamy, to sia užywaje teroru.

Ja ne chocz u naprowadyty prymyriw, proszu sobi pereczytaty protokoly stenograficzni seji Palaty i Rady derżawnoji, a tam znajdete masu takych prymyriw, dosadno ilustrujuczych toj teror, pryminenyj do Rad hromadskych.

My ne choczemo robyty hołosownych zakydiw.

Dalsze zwertaju uwahu na odno szczo mene sylny wdarjaje, szczo predložonych tu prošb tych 30 powitiw, szczo welyka masa a pišla moho obczyslenia bilsza czast' prypadaje na schidnu Hałyczynu.

Muszu skonstatuwaty szczo jesly nawit dekotri rady powitow w zachidnij Hałyczyni predkładajut' prošby o pidwysszenie dodatkiw to ony sut' w pewnij miri opravdani bo ony starajut' sia o zeliznicy, o dorohy o inwestycyji na kotri im dijtno potreba hroszej.

Ale proszu pryhlanuty sia radam powitowym u schidnij Hałyczyni, szczo ony roblat'?

Szczo budujut', jaki inwestycyji po-

witowi roblat' szczo aż takych kolosalnych wydatkiw potrebujuť?

I jeszcze je te specyjalno szczo ne w fondi dorohowim, a w administracyjnim taki kolosalni sut' wydatky!

Buło tut pidnesene, szczo administracyja powitowa welyki sumy pożyraje, tak szczo zowsim sia ne oplaczuje.

Woźmit' perszu lipszu radu powitownu i poriwnajte zi starostwom.

Urjadnykiw w starostwi abo ne je bilsze a take same czysło, a oczewydno bilszoji płatni ne berut' jak urjadnyky w radach powitowych.

Teper poriwnajte kruh diłania, szczo tam roblat' w starostwi, a szczo roblat' w radach powitowych to wychodyť szczo urjadnyky powitowi nadto doroho kosztujut', no bo tam bere sia kiepskyj materijał, same drańtie, ne trymaje sia zasady szczo by braty lipszych urjadnykiw, fachowych i dobre wyobrazowanych kotrych mohłob buty mensze a lipszeby robyły.

Nyni marszałky czwaniat' sia szczo oś my za duruo roby o, pownymo horożańskij obowiazok marszałka bezpłatno. Ale zwaźte Panowe, szczo mimo toho ta rada powitowa w dili administracyjnim skilko kosztuje? Skilko kosztujut' płatni? Chto znaje czy jesłyby marszałok buw płatnyj, czyby ne wpało tańsze bo tohdy jako urjadnyk musiw urjadowaty i tych frantiw trymawby korotsze i do roboty by ich prymuszaw i ne leniuchowaly by tak jak teper. Nyni zastaty urjadnyka w radi powitowij to welyka sztuka, to sut' dni koły czasom musiat' sydity bo znajut' szczo marszałok pryjide w toj deń, ale wproczim je polowania i inszi zabawy a ne pylnowanie roboty.

Dalsze chocz szczo widpowisty na se szczo tut pidnis p. Starzyńskij imenno szczo my po prostu wiały sobi za taku specyjalnist' krytyku rad powitowych. Na žal do toho dijszło. My oczewydno bułybyśmo w lipszim położeniu jesły byśmo nyni ne potrebuwały toho robyty, wsež taki jesły ti zakydy rozsmotryte ne zi stanowyska kastowoho szlachockoho łysz jak ti kotri trocha twerezijšzymy oczyma dywlat' sia na dobro powitu i ne chotiat' szczo by ti powity sia zrujnowaly, to musyte pryjty do perekonania, szczo hospodarka rad powitowych ne je taka jak powynna buty, szczo je ľehkoduszna i szczo nyni robyť sia welyki wydatky

ne majuczi nawit' nijakoho pokrytia, a tym samym prowdyť sia do welyczeznych obdowżeń tak, szczo powity hromady i kraj po prostu mnsiat' sia znajty nad ruinoju finansowoju.

Zwertaju uwahu szczo koždyj powit okrim toho szczo nyni pryhodyť z tym pidwysszeniem dodatkiw, jeszcze zatiahaje pozyczky, szczo to je extra doroha i jesłyby ti wyžszy dodatki i pozyczky razem zczyślyty, to bułoby welyczne obtiaženie i tohdy musilybyšte sia sami nastraszyty toho. Ono wse tak cykaje sia, oden raz sia udilaje pozyczky powitowy, druhyj raz pidwysszaje sia dodatky, ono ne wyhladaje tak straszno, ale zczyślit' to razem, a pryjdeto do perekonania szczo musyt' jakaś sanacyja w tij hospodarci nastupyty aby dijsťno powitiw naszych ne dopuskaty do rujnacyji.

Chocz szczo dalsze widpowisty otciu Stojalowskomu na se, szczo ta korupcyja zaczynaje sia z dolu.

Ja ne chocz tu poklykuwaty na šwidka ale w tim sluczaju jeśm w tim dobrim położeniu, szczo maju nawit' šwidka w tij Wys. Pałati sudju Dra Hanczakowskoho, kotryj w r. 1907 wijta z Uhornyk z towmackoho zaaresztowaw za te szczo czotyry czy koło piat tysiacziw koron majetku hromadskohoho zdefrawduwaw i to hotowych hroszej. I szczo stało sia? Stalo sia te, szczo sudja Hanczakowskyj distaw dyscyplinarku szczo zważyw sia toho wijta zamknuty, a jeho telegraficzno kazały wypustyty, to toj Zaleskyj ne czekaw aż Dr. Hanczakowskyj wyjde na ciło z toji dyscyplinarky łysz czmychnuw do Ameryky i narazyw hromadu na stratu.

(P. T. Sfarach. Czulyšte paue Starzyńskij?)

Otže tu je oden z prymiriw, chto korumpuje, chto pokrywaje to wsio. To je nahyj fakt kotryj možna z aktiw sudowych stwerdyty a D-rowy Hanczakowskomu зробleno zakyd za te szczo win w czasi wyboriw do Rady derżawnoji te zrobyw, szczo to je nadużytie wlasty, szczo by swobodu agitacyji tomu wijtowu widniaty.

No szczo Dr. Hanczakowskyj dla toho ne robyw, to najlipszyj dokaz je toj, szczo toj wijt czmychnuw sobi a hromada buła naražena na stratu.

Se je jaskrawyj prymir, dla toho ja skažu dalsze szczo jak toj wijt czmych-

nuw do Ameryky, to i spiwwynni kotri
czyły szczo mohły widpowidaty za stratu
hromady, złożyły weksel na 1¹/₂ tysiacza
koron. Rada hromadska uchwałyła toj
weksel wzahali widpysaty jako stratu i
treba buło wełykoji syły użyty w Wy-
dili powitowim, szczo by totu uchwału ne
zatwerdyw, bo tak sprawa stojąła, szczo
Wydił powitowyj chotiw nawit' totu u-
chwału zatwerdyty i tym sposobom cił-
kom zrujnuwaty hromadu.

Takych prymiriw osobływo my ad-
wokaty duże bohato majemo i masu
aktiw mohłybyśmo nacytuwaty.

Ale w takim razi my każemo szczo
my ne jeśmo własne tymy kotriby cho-
tity totu korupeju na doli pokrywaty,
łysz skazujemo na wynownykw toj
korupeji szczo by ony stupyły, a toh-
dy korupeja na doli skorsze sia ust-
pyt.

Z tych motywiw zajawljaju, szczo
protyw tych wsich przedłożeń budemo
holosuwaty.

(Oklaski.)

Marszałek. Głos ma generalny mow-
ca za wnioskami Wydziału krajowego p.
Bojko.

P. Bojko. Wysoka Izbo!

Wcale nie miałem zamiaru głosu
zabierać przy tym punkcie przy którym
tak długo pozostajemy, jednakowoż po-
nieważ szanowny koleżka Staruch zaje-
chał do powiatu dąbrowskiego, przeto
zabieram głos ażeby mu przypomnąć, że
powiat dąbrowski jeszcze nie koniecznie
prosi o opiekuna koleżkę Starucha bo
ma tu przecież swego reprezentanta.

(Brawa).

Ponieważ za wnioskiem do głosu
nikt się więcej nie zapisał a zapisali się
tylko panowie z prawicy którzy wybrali
mnie swoim mowcą generalnym, będę
w krytycznem położeniu a trudniejszym
o tyle, że kolega jeden szanowny z klu-
bu ludowców, trochę też wjechał na
rady powiatowe.

Jednakże będę się starał nikomu
krzywdy nie zrobić a prawdę powie-
dzieć.

(**P. Staruch.** Szczo by i wowk buw
sytyj i koza ciła!)

Kto tu jest wilkiem, tego nie wiem.
Nie dopiero kol. Staruch występuje
przeciw radom powiatowym. Od samych

urodzin tych rad, gdy tylko weszły
w życie, a tu nie ruscy lecz może ma-
zurscy poslowie weszli do Sejmu, były
te rady przedmiotem krytyki nie czyta-
łem ówczesnych protokołów sejmowych,
ale uważam, że musiał je czytać Anczye,
skoro pisząc swoją „Emigracyę chłopską“
wkłada w usta chłopu mazurskiego słowa:
„Trzeba pokasować powiatowe rady, po-
żytku z nich mało a kosztują dużo, bo
ciarachy w radach ladajako służą“.

A jeżeliby ówczesny chłopski poseł
tak powiedział to widno nie rozumiał
instytucyi rad powiatowych udziału
w nich nie brał. Ja przypominam że ten
chleb opozycyi twardej który dziś tak
rzetelnie je kol. Staruch, i ja pierwej
jadłem i tu ci panowie, którzy z tego
czasu, kiedy wszedłem do Sejmu, przy-
pomną sobie, że może nie tak wielkim
głosem jak kol. Staruch, ale także tę sa-
mą piosenkę spiewałem.

(**P. Skwarko.** A teper perejszow na
inszu wiru!)

I Pan kiedyś przejdzie także na
inną. Człowiek całkiem co innego myśli,
gdy patrzy na sprawę z daleka. Teraz
gdy jestem od 7 lat w radzie powiatow-
wej razem z tymi co niby „rabunkową“
gospodarkę prowadzą, więk szość widzę,
że i my także rabujemy ten powiat,
który Pan tak bronisz, a rabujemy dla-
tego, że nam potrzeba dróg i pomocy
o którą wszyscy wyciągają ręce do tej
rady powiatowej. I dajemy subwencye
i w miarę środków pomoc.

A przedewszystkiem budujemy dro-
gi gminom urządzamy kursa rolnicze, da-
jemy subwencye dla uczniów i pogorz-
ców, papieramy sądownictwo i daruje
p. kolega, że takimi rabownikami w po-
wiece przynajmniej dąbrowskim jeste-
śmy wszyscy, i ja i ci którzy tam za-
siadają.

(Brawa).

I takimi musimy być i daj Boże
Szanownemu Panu koledze Staruchowi,
gdy Wy się tam dostaniecie to takimi
samymi rabownikami musicie być i bę-
dziecie.

(**P. Skwarko.** Pustit nas tilko!)

O pomalutku p. Kolego! Nie wiem
jak jest na wshodzie ale na zachodzie
marszałkowie rad powiatowych są przez
gminy formalnie oblegani, żeby przede-
wszystkiem drogi budować i nietylko
uchwalamy odpowiednie prośby do Sejmu

o podwyższenie subwencji ale same gminy dobrowolnie składają ofiary ogromne. N. p. gmina Lubiczka, która może niema 200 mieszkańców ofiarowuje 2000 koron i szarwarki aby chociaż dobrowolne aby tylko mieć drogę.

(P. Sękowski. Sami chcą znowu szarwarków!

I wołają: marszałku daj szuter! bo wiedzą, że droga jest życiem kraju, a dobrobytem dla wioski. Szczęśliwe te gminy, które je mają, szczęśliwe te w których marszałkowie mieszkają nie chcą wymieniać — którzy się o te drogi postarali choć przecież nie sami nimi jeżdżą, bo i my ich używamy.

Ja tu chcę jeszcze odpowiedzieć koleźce Staruchowi co do powiatu, który zastępuje, a który on chce niby zamiatać że nistety powiat ten jest najuboższy w szlachtę i chłopci mają tu głos duży.

Jeden za drugim marszałek rezygnuje z godności, chłopów stawiać na czele trudno bo są za ubodzy.

Uprosiłszy więc na marszałka p. Sroczyńskiego, a drugi obszarnek, słynny ze skąpstwa i tak się liczący z groszem że mówią o nim iż oblicza ile kosztuje woda co ją krowa w roku wypije pilnuje nadzwyczajnie skrupulatnie, aby się i z groszem powiatowym liczone, co włóścianie też mają na oku.

Ja przyznaję, że rady powiatowe nie zawsze i nie wszędzie mają dobrych przyjaciół a skąd to pochodzi?

Panowie darujcie, że to jeszcze zabytek z tego czasu kiedy komitety marszałkowskie w politykę się tam bawiły. Na zachodzie to ustało nie co i radbym, aby rada pow. daleką była w całym kraju od polityki.

(P. Skwarko. Na wshodi jest!)

Może gdybym był Rusinem, to tak samo bym mówił jak Sz. Kolega ale stałmy na stanowisku bezstronniejszym. Ktoby wszedł do tej Izby i z boku na galerii przysłuchiwał się, jak się w czambuł bije ne rady powiatowe, i ich marszałków, szczególnie zaś słyszał przemowę p. Starucha, powiedziałby sobie: A to teraz w Galicyi gorzej niż w Sodomie i Gomorze, bo tam chociaż jeden Lot był sprawiedliwy, a tu wszyscy łajdaki i nawet jednego porządnego marszałka na rozmóżkę nie ma.

Daleki jestem od podkadzania mar-

szalkom ależ przecież tak generalizować nie można. Nasuwa mi się pewne porównanie może niewłaściwe ale lepszego na razie nie mam pod ręką, i proszę mi tego nie brać z tej strony za złe. Leżał pies zdechły na gościńcu i wszyscy przechodnie mówili o nim ujemnie i widzieli tylko jego złą i brzydką postać ktoś uczciwszy się zbliżył i powiedział: „Ale patrzcie no panowie jakie on ma ładne zęby“ i przecież idzie o ludzi, którzy, kiedyśmy jeszcze w małych mająteczkach chodzili, położyli tu na tym polu, które im trzeba przyznać pewne zasługi. Pamiętam kiedy jeszcze byłem bębenem w Gręboszowie, jak delegat śp. Studnicki z Rady powiatowej dawał mi książeczki za to, że się dobrze uczył.

Proszę panów, przypominam sobie stosunki w Dąbrowie.

Rada powiatowa dąbrowska była może pierwszą w całym kraju, która zakupowała gazety, dla wszystkich gmin w powiecie i to w takim czasie, gdzie gazeta była czarnym bożkiem, i nikt z chłopów w ręce jej nie miał.

Powie pan kolega: To za wasze pieniądze chłopskie.

Tak, ale było i wiele marszałków, którzy i tego nie zrobili.

Więc co się tyczy dąbrowskiego powiatu, to proszę dać spokój.

(P. Skwarko. Tam wstawiono nowi zuby.)

Panowie narzekacie, że wszystkosie dzieje w tych Radach powiatowych źle; że ludzi nie ma, że trzebaby uczciwszych ludzi.

Pytam się panów: skąd tych uczciwszych ludzi wziąć. Powiadacie, tam jest źle, gdzie nas nie ma.

Kiedy ja niepowiedziałbym, ażeby tam gdzie są chłopci w radach powiatowych, żeby tam zię działo wszystko cudownie, bo te same pokusy, które mieli marszałkowie i panowie rządzą, mają nistety i chłopci, którzy zasiadają w wydziałach rad powiatowych, do nich takie same procesy przychodzą z prośbami.

Wszystkich zadowolić nie można i robimy co możemy, a czy wszyscy są z nas zadowoleni, to wątpię, i może nie jeden chłopowie, że tak rządzą chłopci, jak i obszarnicy.

(P. Skwarko. Nechaj to zroblat nam. Nechaj wże wyna na nas spade.)

Panie kolego, ażeby do Rady powiatowej przyjść, trzeba być wybranym, ale ażeby być wybranym, to trzeba...

(Głos. Na to zasłużyć!)
i trzeba o to się umieć postarać.

I panowie się tego doczekacie, ten Sejm się tak prędko nie zawali, może zobaczymy nareszcie, że marszałkiem Rady powiatowej będzie i Rusin

(Głosy. Są Dwaj.)

i będziecie widzieli, że to samo będzie i niewiele się zmieni i wlaśni wasi ludzie, będą też na ruskie rządy tak narzekali, jak wy dziś na wspólne narzekacie.

Jedna jest rzecz, którą muszę przyznać panom, jak to już wspomniałem, a mianowicie, jeśli w radzie powiatowej jest polityka, która rzeczywiście może ludność rozgoryczać.

To też lubo w tych czasach, kiedy wszystko taką szeroką strugą politykuje, gdzie polityka dostawała się i do kościołów, niestety i do szkół, to jednak należałoby jej gdzie, jak gdzie, ale w radach powiatowych stanowczo unikać.

Trudne są warunki, ja rozumiem bardzo dobrze, na wschodzie; nie będę się zapuszczał w sprawy, których świadkiem nie jestem, ale widzę, że strasznie musicie panowie przesolać bo nie mogą sobie przedstawić, ażeby człowiek, który za darmo robi w radzie powiatowej, który niejedyn jest posłem i słyszy tutaj takie historie na siebie, ażeby na tyle miał nieuczciwości, ażeby się nie poprawił.

(P. Skwarko. Wynni ne pany, tilky pidpanky, sekretary i t. p.)

Marszałek. Proszę mowcy nie przerywać.

P. Bojko. Z tego tytułu nie macie racji stawać w obronie powiatów, których nie znacie, w których nie pracowaliście nic i nie pracujecie i radzę wam, ażebyście się zajęli swojemi rzeczami, a zachodnią część, ażebyście zostawili nam Mazurom.

Nasi Mazurzy dają sobie radę lepiej niestety, jak wasi bracia Rusini, czego im szczerze życzę.

Nasz Mazur radę dawał sobie i daje; zostawcie więc tę opiekę na zachodzie nam.

(P. Lewicki. A wy nam na wschodzie.)

Ja w gminie jestem 17 lat wójtem, a w radzie powiatowej tak samo i chcę wszystkim dogodzić, a jednak idź pan do samego Gremboszowa, czy nie znajdzie pan tam kilku, którzyby nie mówili, że Bojko to hycel.

(Wesołość.)

To będzie i było, bo zawsze komuś człowiek cośkolwiek się nie podoba i zawsze się taka jednostka znajdzie, która takie skargi przeszle kol. Staruchowi, a czy się na taki akt można bezstronnie powoływać.

Miałem i ja dość takich aktów pierwej, na których takim się pięknie poparzył, pomimo, żem je brał, jak łacinnik powiada cum grano salis; widziałem później, że i to na połowę możnaby umniejszyć.

Ja wiem, że p. Staruch jest na tej samej drodze i że do tego samego przekonania po pewnym czasie dojdzie i będzie dużo ostrożniejszym. Wiem to.

Co się tyczy robienia interesów, uważam to za bardzo niedobre, jeśliby członek rady powiatowej interesami takimi się zajmował, bo to koliduje jedno z drugim, nie da się zaprzeczyć.

Nie wiem, jak to jest gdzieś indziej, ja przynajmniej takiego wypadku co do mego powiatu nie miałem i nie mam go dotąd.

Sądzę, że marszałkowie rad powiatowych przestrzegają o ile możliwości i przestrzegać muszą, ażeby takie „zamioty“, takie „zajawy“ i szkalowania nie miały w naszym Sejmie miejsca. I aby tak ludzi pracy i poświęcenia tak nie poniewierano, bo ci ludzie mają zasługi, choćby tylko takie, że drogi po powiatach robili.

Rady powiatowe w swoim czasie, gdy je nadano, były pewnem zwycięstwem autonomicznem.

(Potakiwania.)

Gdy po rządach niemieckich, w których nas gnębił obcy element, Galicyi dano autonomię i rady powiatowe, wtedy to uchodziło za większą zdobycz, aniżeli powszechną reformę wyborczą przeprowadzić dzisiaj.

Nasi bracia w Królestwie, gdyby im dano coś podobnego, to nie tylko pano-

wie, ale i chłopi i całe społeczeństwo przyjęłoby to z oklaskami i z radością.

(Brawa i potakiwania).

Rady powiatowe trzeba naprawić i pokąd ktoś coś lepszego nie wymyśli, to trudno takiemu potępiać je w czambuł. Jeśliby przypadkiem w której radzie powiatowej było to, co koledzy z jednej i drugiej strony mówili, to czas jest, ażeby się to poprawiło.

Kończę oświadczając, że głosować będę za potrzebami, o których wiedzą i panowie i ci członkowie tych rad powiatowych które o to prosiły.

(Brawa i oklaski. Mowca odbiera gratulacje).

Marszałek. Dla sprostowania faktu zażądał głosu p. Stanisław Henryk Badeni. Udzielam mu głosu.

P. Stanisław Henryk **Badeni.** Muszę sprostować, jako niezgodne z faktycznym stanem rzeczy to, co szan. p. poseł gmin ziemii brzeżańskiej powiedział, jakoby subwencya w wysokości 2.000 K, które od lat kilkunastu rada powiatowa buczacka uchwała na utrzymanie szpitala powiatowego w Buczaczu, była na jakie

kolwiek inne cele obracaną, aniżeli na te, na które jest przeznaczoną, natomiast jest prawdą, że rada powiatowa buczacka utrzymuje własnym kosztem szpital powiatowy na 14 łóżek, który jest dla całej okolicy dobrodziejstwem i dopiero w tym roku zamierza się przystąpić do budowy szpitala krajowego.

Następnie skoro p. poseł gmin powiatu brzeżańskiego mówił o pogrzebie ś. p. Edwarda Krzyżanowskiego, to muszę stwierdzić, że kiedy rada powiatowa uchwaliła kosztem powiatu pochować człowieka, który przez lat 27 był bezinteresownie wicemarszałkiem i przez ten cały czas wyłącznie z uszczerbkiem swej pracy zawodowej oddawał się pracy dla dobra powiatu, to było nietylko prawem ale i obowiązkiem uczynić to w chwili, kiedy umierał, nie pozostawiając żadnego majątku, ani żadnych środków na utrzymanie rodziny.

(Brawa i oklaski.)

Marszałek. Aby szanownym panom posłom dać należyty czas do rozmów prywatnych, odraczam posiedzenie do godziny 7. wieczorem.

Proszę o ogólne przybycie.

(Przerwa posiedzenia o godzinie 2. po południu)

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 18. lutego 1910.

(Po przerwie o godzinie 7 minut 40 wieczorem).

Marszałek. Sejm w komplecie. Posiedzenie odroczone otwieram na nowo.

Na porządku dziennym jest dalszy ciąg rozpraw ogólnej nad sprawozdaniami Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyom powiatowym na pobór w r. 1910 wyższych dodatków do podatków bezpośrednich, zawartymi pod punktem 4 do 33 włącznie dzisiejszego porządku dziennego.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.**

Wysoki Sejmie!

Niezwykłym to jest wypadkiem i wbrew dawnej tradycji tej Wysokiej Izby, że nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o przyzwolenie pewnej liczbie

reprezentacji powiatowych na pobór wyższych dodatków rozwinęła się dyskusya tak bardzo obszerna i to nie nad właściwym przedmiotem obrad, lecz nad zupełnie inną sprawą.

Mianowicie rozwinęła się dyskusya nad działalnością Rad powiatowych w ogólności nad ich stanowiskiem w ustroju władz autonomicznych i wogóle nad ich pożytecznością, względnie niepożytecznością.

Diskusya ta byłaby może właściwszą przy sprawie reformy administracyjnej w ogóle lub też przy sprawozdaniu Wydziału krajowego o nadzorze nad reprezentacyami powiatowymi.

W obecnym wypadku chodzi jedynie tylko o to, czy wnioski reprezentacji powiatowych poparte przez Wydział kra-

owy o przyzwolenie im na pobór wyższych dodatków ponad 40% zasługują na uwzględnienie, czy też nie.

W tym kierunku konkretnych zarzutów prawie że nie słyszeliśmy, a natomiast słyszeliśmy rozmaitego rodzaju zarzuty bądźto o rozpolitykowaniu się Rad powiatowych, bądź o rozrzutnej ich gospodarce, bądź też o pielęgnowaniu interesów klasowych itd.

Zarzuty te zostały w przeważnej części bądź zaprzeczone, bądź też odparte, przyczem podnieśli szan. mowcy przemawiający za wnioskiem, z jakich to pobudek wynikły tego rodzaju zarzuty. I pokazało się, że zarzuty te płynęły z pobudek osobistej animozji do Rad powiatowych w ogóle, do prezesa, lub też jak wyraźnie zaznaczył p. ks. Stojalowski z powodu animozji do pewnych organów a przede wszystkim lustratorów a może także i z powodu zawodów przy wyborach do Rad powiatowych.

Muszę jednak wyrazić zdziwienie, że podniesiono zarzut rozpolitykowania się Rad powiatowych i to właśnie ze strony reprezentantów tych stronnictw, które wcale się z tem nie tają, że staraniem ich, by politykę wszędzie zaprowadzić, że starają się o spopularyzowanie polityki, czyli jak się to zwykle mówi, starają się o uświadomienie szerokich warstw ludności.

Nie więc dziwnego, że ich ta działalność okazała się istotnie skuteczną i że rozpolitykowanie w naszym kraju i to wśród wszystkich warstw społeczeństwa tak się rozpowszechniło.

I cóż dziwnego, że wśród takich stosunków polityka dostała się także i do Rad powiatowych, zwłaszcza że nie udowodniono, po czyjej stronie poruszane bywają kwestye polityczne w reprezentacjach powiatowych.

Podniesiono dalej zarzut, że Rady powiatowe i Wydziały powiatowe pielęgnują interesa klasowe, a jak się szan. p. Jampolski wyraził, są fortecami obozu konserwatywnego.

Istotnie jest rzeczą dziwną, jakim to sposobem stać się mogło, skoro z mocy ordynacji powiatowej większość znajduje się w ręku ludności włościańskiej i reprezentantów miast, a więc elementów demokratycznych.

Jeżeli szan. p. Jampolski twierdzi, że dzieje się to dlatego, ponieważ cała

działalność sknbia się w ręku marszałka, to zwracam uwagę na to, że przecież ta większość wybiera marszałka.

I jeżeli mimo tego widzimy, że w wielu wypadkach stoją na czele reprezentacji powiatowej ludzie z obozu konserwatywnego czyli t. z. obszarników, to jest to dowodem, że większość jest zdania, że właśnie ten obszarnik lepiej i troskliwiej czuwać potrafi i zechce nad dobrem powiatu, że nie pozwoli na żadne niepotrzebne wydatki, któreby obarczyły ludność nadzwyczajnymi dodatkami do podatków.

A ponieważ przeciw przedłożonym przez Wydział krajowy budżetom nikt żadnych zarzutów nie podnosił, przeto jest to najlepszym dowodem, że większość reprezentacji powiatowych nie widzi w przedłożonych tu projektach niebezpieczeństwa i dlatego proszę o przystąpienie do rozprawy szczegółowej.

Marszałek. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej na temi sprawozdaniami Wydziału krajowego, najpierw nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**,

(czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w roku 1910. wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 20. grudnia 1909 r. l. 6.227 przedłożył Wydział powiatowy w Brzesku Wydziałowi krajowemu budżety funduszów powiatowych na r. 1910. uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 20. grudnia 1909. Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1865. dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14-cie dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów;

Wykazują one :

I. Fundusz administracyjny:

1. dochody własne 33.334 K 50 gr.
1. wydatki 64.534 K 50 hr.
- niedobór 31.200 K.

na pokrycie którego nałożono 13% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1908 przypisanych w kwocie 279.698 K 77 h, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.400 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 31.200 K.

Wprawdzie obliczona na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907, 1908. dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi kwotę 2.673 K 13 g. to jednak przyjęta przez Radę powiatową niższa wydatność jest uzasadnioną ze względu na jej stałe obniżanie się, gdyż:

w r. 1906 wynosiła ona 2.858 K 55 g,
w roku 1907 wynosiła ona już tylko 2.836 K 19 g.,

w roku 1908 wynosiła ona już tylko 2.334 K 67 g.,

zaś w roku 1909 według protokołu posiedzenia Rady powiatowej z 20. grudnia 1909 nawet tylko kwotę 2.225 K.

II. Fundusz drogowy :

1. wydatki 223.055 K.
2. dochody :

a) własne 20.375 K 01 g.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 43.200 K.,

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 47.400 K.,

d) spodziewana subwencja z fund. kraj. na budowę drogi gminnej I. klasy Brzesko-Brzezowiec 2.400 K.,

e) dtto — dtto na budowę drogi gminnej I. klasy Dembno-Melsztyn 11.280 K.

Razem 124.655 K 01 g.

Niedobór 98.399 K 98 g na którego pokrycie nałożono 41% dodatek do podatków bezpośrednich.

Ogółem uchwalono przez Rkde powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości j. w. 13%.

b) dla funduszu drogowego w wysokości j. w. 41%.

Razem 54%, obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

a) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 9%,
na fundusz dróg powiatowych 20%,
na fundusz dróg gminnych 11%,

razem 40%.

obok ustawowego 10% dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 10%,
na fundusz drogowy 30%,
razem 40%

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe z mocy §. 12. ust. kraj. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr.

c) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 12%,
na fundusz drogowy 43%,
razem 55%.

obok ustawowego dodatku 18% na cele drogowe z mocy §. 12. ust. kraj. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. ust. kraj.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swojej strony potrzebę zezwolenia na pobór powyższych dodatków przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacyi powiatowej w Brzesku zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874. dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe w wysokości 54% (pięćdziesiąt cztery) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe przepisanego paragrafem 12.

ustawy z dnia 10-go grudnia 1907. dz. u. kraj. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu?

P. T. **Staruch.** Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. T. **Staruch.**

P. T. **Staruch.** Wysokij Sojme!

Zabyrajaju hołos pry powiti Brzesko, chotiaj to powit zachidnyj, i chotiaj tut z ust p. **Bojka** pało słowo, szczo my ruski reprezentanty ne śmijemo sia miszaty do powitiw zachidnoj czasty Hałyczyny.

Jabym do Was Panowe postawym takie same bażanie, szczo byście Wy sia ne miszaly do spraw ruskich powitiw, to i my sia ne budemo do Waszych powitiw miszaly.

(Głosy. Duże dobre.)

Wy choczete buty Panamy u sebe i tutki u nas, a hdeż dla nas misce zistane?

My sia Panowe toho prawa zrikaty ne možemo.

Ot własne distawjem lyst wid łemkiw, szczo by, ich tut boronyty, bo proszu paniw w powitach jak **Soncz Hrybiw**, **Horłyci** jest bohato Rusyniwi, w zachidnoj czasty jest bilsze, jak milion Rusyniwi i my ne možemo sia zrikaty toho, szczo by my ne mały prawa ich tut zastupaty.

Dalsze wychodžu jeszcze z inszoj toczky. Dumaju, szczo posłowy bez riżnyci czy win z toho powitu czy ni, pry słuhuje prawo boronyty tam, de wydyt krywdu, bo poseł ne łysz w hrancyiach swoho powitu je zastupnykom naroda i czy chto sia do neho widnese czy ne widnese, win koły wydyt krywdu czy swoho naroda czy czużoho, maje powne prawo wystupyty. I dla toho ja protiv takomu pohladowy, jakyj wyhołosyw p. **Bojko** muszu rishczu imenem ruskoho naroda zaprotestuwyty!

My sia nikoły ne zriczemo naszych „łemkiw“ w zachididnij czasty kraju, tak jak w wschidnij Hałyczyni z łatynnykiw robyte Polakiw i obczyślajete ich dwa razy tilko jak ich dijestno je.

Na se chotiw ja z poczatku zwernuty uwahu.

Szczo do Brzeska, to tam ludnist' z pewnostejny tak samo bidna, jak wsiudy inde i tiaharamy za bohato obtiażena.

(P. **Bernadzikowski.** Chce mnie wyręczyć.)

Pane **Sowitnyk** darujte, ale ja neochotno wyruczaju jeha, bo maju dosyt swoich kłopotiw i dijestno nadeżałoby, szczo by p. **Sowitnyk** zabraw słowo, koły sia rozchodyt o jeha powit, ale wże zroblu to za neho, bo jak to każut: zrobyweś za sebe, zroby i za druho. Łysz Wy Panowe protywno każete: Wy Rusyny zrobit za sebe i za nas, ale de sia maje zjisty, to każete, zjimo za was i za sebe.

Jak pryjde jakaś koryst' to wy zaraz każete: tam ne potreba Rusyniwi, ne ma durnych.

Otże toj powit Brzesko je szo do prostoru małyj, ale szo do wydatkiw i prychoদিw win dosyt wysoko stoit. I tak prychoদিw maje 33334.50 K, a wydatkiw 64.534.50 K. Wydno otże pane **Bernadzikowski**, szczo tam złe gospodarujuť.

(P. **Bernadzikowski.** Barozo dobrzel)

Duże mene to tiszyt, ja ne howorju, szczo wsiudy gospodarka, kiepska ale meni sia zdaje, szczo tam wona ne je dobra, jesły je 31 000 K, nedoboru.

Ja ne budu perechodyw cyfry za cyfroju, łysz perejdu do toho, szczo proponuje **Wydił krajewyj**. Otże win proponuje 54 prc., a jesły sia do toho doczyślyt 19 prc. to majemo 72 prc. obtiażenia. Pryznašte p. **Bernadzikowski**, szczo 72% dodatkiw do podatkiw bude za wełyke obtiażenie dla bidnoho naselenia.

A ja znaju, szczo Mazury bidni, tam zemla dałeko łychsza jak u nas, idut do Prus za zaribkom, a wy tut tak łehkoduszno choczete wotowaty ti podatky.

Wydyte, szczo ja prychniwszyj dla tych Mazuriw, bo ja krytykuju i chotiwby, szczo by buło mensze obtiażenie tych bidakiw, bo ony w nuźdi i bidi sia znuachodiat.

Muszu prost moje zdywowanie wyrazyty, szczo de prychoদিt o nakładanie tiahariw na narid, to Wy ne łysz szczo sami z łehkym serciom to wotujete, ale jeszcze robyte zakydy i nam i każete, szczo Rusyny ne dosyt, szczo majut swoi sprawy, jeszcze miszajut sia i do naszych.

Meni sia zdaje szczo pozwołyty powitowy jak w tim słuczaju

Brzeskomu nałożyty 72 % dodatków nie jest taka mała sprawa.

Nad tym nie powynen oden abo dwa besidnyky howoryty, ale powynno howoryty kilkadziesiąt posłów. Taż ludność nynie takich tiahariw nie znese i nie tak lekko może ich ponieść, bo jej położenie ciężkie, zarobków nie ma, fabryk nie ma, pasowisk nie ma. A wy pozwalajecie tym panom po powiatach nakładać takie niezwykłe dodatki do podatków.

Mnie się zowsim nie wzdoluje, szczerze p. Bernadzikowski skazaw, szczerze w powiecie brzeskim harna gospodarka. Może buty i najharmniejsza, ale ja pochwalają ci powiaty, którzy tu nie przyszli z tymi prośbami o podwyższenie dodatków do podatków. A jeśli nynie jest taki Rada powiatowa w kraju, szczerze obijdują się bezsilnymi takich tiahariw, to pytają czemu nie może powiat brzeski tak zrobić, a jak wżę nie może całkiem objąć się, to precie w naszym procentie zabezpieczył swoje dochody a nie tak wysoko jak tu się proponuje.

Ja twierdzą, pozwolenie na pobieranie 72 proc. dodatków jest dla tak biednego powiatu jak Brzeski nałożeniem niezwykłego tiaharu i chociaż wy pozwoliły, to my ruski reprezentanci przeciw takemu obciążeniu naselienia musimy się zdecydować za protestować.

Marszałek. Żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.**
Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania.

P. T. Staruch. Proszę szczerze do głosowania o skonstatowanie kompletu.

Marszałek. Po obliczeniu. Izba jest w komplecie.

Przystępujemy do głosowania.

Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje

ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje :

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 20. grudnia 1909 l. 2807. przedłożył Wydział powiatowy w Kolbuszowej Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910. uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 20. grudnia 1909. Budżety te były poprzednio w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12/8 1866. dz. u. kr. Nr. 21, wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one :

I. Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 610 K,
2. wydatki 21.670 K,

niedobór 15.570 K, na pokrycie którego postanowiła Rada powiatowa nało-

żyć 12% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1908. przypisanych w kwocie 141.946 K 16 hał. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.298 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 15.576 K.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się nadwyżka dochodów 6 K.

Obliczono zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach: 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.301 K 75 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu — nałożone 12% dodatki czynią cyfrowo 15.621 K.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 15.570 K okazuje się nadwyżka 51 K.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 138,538 K

2. dochody:

a) własne 12.515 K

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907. Nr. 155 dz. u. kr. — 23.364 K

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyższej ustawy — 28.165 K

d) subwencya funduszów państwowych — 10.000 K.

e subwencya z krajowego funduszu:

α) na budowę drogi pow. Kolbuszowa—Przeclaw 6.000 K

β) na budowę drogi gminnej I. kl. Sokółów—Łańcut 4.000 K

f) Datek Dra Hupki na budowę drogi Kolbuszowa—Przeclaw 1.000 K.

Razem 85.044 K.

Niedobór 53.494 K, na którego pokrycie nałożono 41% dodatek do podatków bezpośrednich — z czego wstawiono dochód 53.218 K — przy wydatności zaś 1.301 K 75 gr. wypada dochód nieco większy, bo 53.371 K. 75 gr.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 12%

b) dla funduszu drogowego w wysokości 41%

razem 53% obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 11%

na fundusz drogowy 40%

razem 51% obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907. Nr. 155. dz. u. kr.

b) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 11%

na fundusz drogowy 40%

razem 51% obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 11. maja 1909 roku.

c) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 11%

na fundusz dróg powiatowych 25¹/₂%

na powiatowy fundusz dróg gminnych 3¹/₂%

razem 40% obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został mniejszą wydatnością jednego haleraza dodatków do podatków bezpośrednich według przecięcia rzeczywistych wpływów w ostatnich trzech latach.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17/6 1874. dz. u. kr. Nr. 51. na dostawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentancyi powiatowej w Kolbuszowej zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874. dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na

cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 53% (pięćdziesiąt trzy) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisane §-em 12. ustawy z 10. grudnia 1907. dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Winniczuk. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Winniczuk.

P. Winniczuk. Zabyraju hołos do powita Kolbuszowa, de je dochodiw własnych 6 100 K, a wydatkiw 21.670 K — zacyz nedobir wynosyt 15.570 Kor. na pokrytie kotroho Rada powitowa postanowyla nalozyty 12% dodatkiw do podatkiw.

Zahałom wynosiat tam dodatki powitowi dla fonda administracyjnoho 12%, dla fonda dorohowoho 41% — razom 53% a sly doczyslymo 18% dodatku ustawowoho na cili dorohowi, to bude 71%.

Uwazaju, szczo to powit ubohyj w zachidnij Halyczyni — a koły inszi powity jak n. p. stanislawiwskej mohut obijty sia 5% dodatkami — to dumaju, szczo to zanadto obtiazaje ludnist i proszu, szczo by ti 71% obmezty na 50%.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wdziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Ponieważ cyfra proponowana przez Wydział krajowy jest wyższą, przeto podam naprzód cyfrę wyższą do głosowania, czyli wniosek Wydziału krajowego.

Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje

ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Bochni na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenie Reprezentacyi powiatowej w Bochni na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 17. grudnia 1909 l. 7.015. przedłożył Wydział powiatowy w Bochni Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 11. grudnia 1909. — Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 17.636 K
2. wydatki 57.936 K

niedobór 40.300 K, na pokrycie którego nałożono 15,5% dodatków do podatków bezpośrednich opłacanych w po-

wiecie w r. 1909 w kwocie 314.171 K 38 hal. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie okrągło 2.600 K z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 40.300 K.

Obliczono zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907, 1908 dodatków do podatków bezpośrednich zatwierdzonych bez ustawowych wydatność 1 grosza do datków wynosi 2656 K 62 h.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu — nałożone 15.5% dodatki czynią cyfrowo 41.177 K 61 h.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 40.300 K

okazuje się nadwyżka 877 K 61 h. która przedstawia zaledwie 0.35%.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 277.965 K

2. dochody:

a) własne 9.200 K

b) 18% ustawowy dodatek w myśl § 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kraj. 41.300 K

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyż. ust. 20.000 K

d) spodziewane subwencje z funduszu kraj. na budowę dróg 50.335 K 50 h.

e) z pożyczki zaciągniętej w Banku kraj. na mocy ustawy krajowej w sumie 150.000 K na budowę dróg w roku 1910 67.159 K 50 h.

Razem 187.995 K

Niedobór 89.700 K na którego pokrycie nałożono 34.5% dodatek do podatków bezpośrednich, z których spodziewany dochód preliminowano w kwocie 89.700 K — przy zaokrąglonej wydatności 1 grosza 2.600 K. — Przyjmując zaś wydatność 1 gr. j. w. 2.656 K 62 gr., 34.5% daje 91.653 K 39 gr., zatem okazuje się nadwyżka 1.953 K, co przedstawia 0.7%.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 15.5%

b) dla funduszu drogowego 34.5%
razem 50% — obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 13%
na fundusz drogowy 27%

razem 40% obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe z przypisanego §. 12 ust. kraj. z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kraj.

b) w r. 1908:

na fundusz administracyjny 11.5%
na fundusz drogowy 28.5%

razem 40% obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 11%
na fundusz dróg powiatowych 10%
na fundusz dróg gminnych 19%

razem 40% obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w r. 1910 spowodowany został wstawieniem większego wydatku:

A) w funduszu administracyjnym:

1) na płacę funkcyjaryuszów pow. o kwotę 1.280 K

2) zwrot zaliczki funduszowi krajowemu z r. 1908 — 6.000 K.

B) w funduszu drogowym:

1) wstawieniem większego wydatku na budowę dróg w powiecie o kwotę 52.375 K

2) zwiększonym wydatkiem za kosztą zarządu o kwotę 4.048 K

i 3) zwiększonym wydatkiem na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 4.911 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przynoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i ces. zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentancyi powiatowej w Bochni zezwala się w myśl postanowień §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe w wysokości 50% (pięćdziesiąt) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-em 12. ustawy z 10/12 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. T. **Staruch.** Proszu o hołos.

Marszałek. P. T. Staruch ma głós.

P. T. **Staruch.** Wysokij Sojme!

Zabyraju hołos pry powiti Bochnia.

((Głos. Czy pan stamtąd posłem,?)

Tam je p. Górski ale jehó wyruczú!

(*Wesołość.*)

Powit toj czysto mazurskij — ale choczú pidnesty kilka obstawyn szczo do hospodarky w tamosznoj Radi powitowoj. Otże dochody powitu były 17.636 K. wydatki 57.936 K. otże nedobir 40.30 koron. Mymo oboronny Rad powitowych iz storony ota Stojałowskoho, ja stoju na toczci, szczo agendy, kotri należat do Rady powitowoj w Bochni, mohłyby spowniaty starostwa. Chotiaj oteć Stojałowski twerdyt, szczo uprawa awtonomiczna lipsza jak uprawa w c. k. uniformi, to ja jeśm jenszój hadky.

(P. **Stojałowski.** Bo wy buwszyj żandarm).

Ja wam wże neraz skazaw, szczo to meni tilko czest prynosyt; buwjem żandarmom na służbi cisarskoj, na storoży prawa i derżawy a teper jeśm żandarmom na storoży praw mojehó naroda — ale ne buwjem i ne budu lokajem druhych!..

Otże oteć Stojałowskij twerdyt, szczo tam ludy w Radi powitowoj duże harno riadiat sia sami soboj — ale widomo, jak ti „rządy“ wypadajut. Oteć Stojałowski każe, szczo możut buty pomyłki i szczo pid tym zhladam ti ludy ne riżniat sia wid tych, kotri majut tytuł c. k. Widomo, szczo takich ludej jest bohato, ot nadawno buw obżałowanyj pored sudom urjadnyk, kotryj czerez 26 lit popowniaw nadużytia; zołodiji sut wsiudy i możut buty i w c. k. uniformi — ale ja stoju na toczci, szczo takich

można skorsze w ruki distaty jak tych, kotri sut w Radach powitowych.

Bochnia maje własnych dochodiw 17.000, wydatkiw 57.000 nedobir 40.000 koron. To jest nadzwyczajnyj tiahar dla bidnoj narodnocy. Jesły sut powity, kotri ne majut ani sotyka dowhu, to ja bym kazaw, szczo by tak było u wsich powitach.

Posól Bojko, kotroho ja duże poważaju, z kotrym ja sia dawnijske solidaryzuwaw, kazaw meni, szczo win ne żelawby sobi, aby ja do toj rozycji „Bochnia“ zabyraw słowo — na to ja skażu, szczo ja ne krytykujú waszy powity dla toho, szczo tam może buty „rabunkowa hospodarka“. Ale my u schidnij Hałyczyni stremymo do toho, szczo koły Rady powitowi konieczno musiat buty, szczo i my zasidały w tych Radach.

Ale darujte towarzyszu pane Bojko jak wy zastupnyky naroda kontrolujete, szczo żadne nadużytie sia ne stało, to idit do schidnoj Hałyczyny a pobaczyte, szczo tu, szczo u nas na shodi ne chłopy wynni takim nadużytiem.

A i wy oteć Stojałowski były mólodszyj, ja maju z seho czasu waszu gazetku. de skazano, szczo was robitnyky na rukach nosyły, jak was z aresztu wypustyły i dały wam 600 guldeniw na tacy a szcze i rewerendu kupyły — ale sumniawaju sia, czyby was teper tak pryniały. Otże ludy sia zminiajut. Tak zminiajut sia i ludy. Bo jak koho wijtom zrobyły, to zaraz marszałok powitowyj zaproszuje jehó na obid do sebe, traktuje cygarom — jak to je n. p. w Bereżenach, szczo po kożdym zasidaniu Rady powitowoj marszałok wydaje „przyjęcie“ — a to wsio ide na koszt powitu. Otże takij muzyk wże przykaje... A i oteć Stojałowski tamtoho roku dopomynaw sia, dla czoho jehó JE. pan marszałok ne zaprosyw.

(P. **Stojałowski.** Nigdy się o to ne upominałem).

Ja wam otece wykażu stenograficznym protokołom z mynuwszoho roku.

Powit Bochnia je dosyt bidnyj a obtiażenie do 68% jest dla naselienia ditklywe. Poneże my jeśmo protywu wsiakym obtiażeniam, dla toho budemo, jak pry poperednych toczkach, tak i teper hołosuwaty protywu toho.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto

głosu? (*Nikt*). Rozprawa jest zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania.

Rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych od podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 28. grudnia 1909 l. 4.271 przedłożył Wydział powia-

towy w Dąbrowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 16. grudnia 1908.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny

a) obrotowy

1. dochody własne 3.730 K.
2. wydatki 36 761 K.
- niedobór 33.031 K.

b) inwestycyjny

1. dochody 39 305 K.
2. wydatki 47.077 K.
- niedobór 7.772 K.
- Ogółem niedobór 40.803 K.

na pokrycie którego nałożono 21% dodatków do podatków bezpośrednich o płaconych w powiecie w r. 1908 w kwocie 202.620 K. 14 h, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.943 K. z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 40.803 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w latach 1905, 1906 i 1907 dodatków do podatków bezpośrednich wydatność 1 haleraza dodatków wynosi kwotę 1.927 K 29 h. przeto zbliżoną jest znacznie do wydatności przyjętej przez Wydział powiatowy.

Wydatność 1-go haleraza dodatków na podstawie przecięcia z trzech ostatnich lat nie da się obliczyć z powodu, że zamknięcia rachunkowe powiatu za r. 1908 dotychczas nie zostały przedłożone Wydziałowi krajowemu.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 136.632 K.
2. dochody:
  - a) własne 13.065 K.

b) 18% ustawy dodatek w myśl §. 12. ust z 10. października 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 34.812 K.

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ust. 15.000 K.

d) subwencja Wydziału krajowego na budowę drogi Przebysławice-Jagodniki 40% kosztów budowy 2.400 K.

e) subwencja Wydziału krajowego

na budowę drogi Szczucin-Radomyśl 400. K.

t) subwencya Wydziału krajowego na budowę drogi Mędrzechów-Skrzynka 400 koron.

Razem 69.677 K.

Niedobór 66.955 K.

na którego pokrycie nałożono 35% dodatk do podatków bezpośrednich przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza w kwocie 1.943 K. preliminowano spodziewany dochód 68.005 koron i zamknięto budżet nadwyżką w kwocie 1060 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 21%.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 35%.

Razem 56%.

obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 21½%

na fundusz drogowy 21%.

Razem 42½%

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe przepisanego §. 12. ust. kraj. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. krajowych.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 12½%

na fundusz inwestycyjny 6½%

na fundusz drogowy 26%

razem 45%

obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 11. maja 1909.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 9½%

na fundusz inwestycyjny 8½%

na fundusz dróg powiatowych 11½%

na powiatowy fundusz dróg gminnych 11½%

na fundusz budowy dojazdów kolejowych 2%

razem 44%. obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 28. czerwca 1907.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu drogowego zwiększonym wydatkiem :

a) na budowę dróg w powiecie o kwotę 1.000 K.

b) na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 16.318 K.

Ponieważ nałożenie podatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór wyższych dodatków, przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie zezwala się pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 56% (pięćdziesiąt sześć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P- T. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. T. Sfaruch.

P. T. Staruch. Wysokij Sojme!

Pry powiti Dąbrowa choczu takóż kilka słów wyskazaty. Jesły zabyraju hołos do toho powita, to na to, aby p. Bojkowy wyskazaty, szczo my prychnylo widnosymo sia do mazurskoho naroda.

(P. Bojko. Dziękujemy za tę przychylność).

I tut obtjażenie do 74% je dla mazurskoho chłopa utjażlywe, ad maju nadiju, szczo koły p. Bojko zasidaje w radi powitowij, to za 2 abo 3 roky obnyżyt

sia to obciążenie do 44 albo 34%. Na raz musyimo riszuczo protestowały protywocho czerez Wydil krajowyj proponowanoho obtjażenia.

Marszałek. Czy żada kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego **Onyszkiewicz.** Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek komisji, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Pilźnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Pilźnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 19 stycznia 1910 l. 175 przedłożył Wydział powiatowy w Pilźnie Wydziałowi krajowemu budżety funduszów powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 15 stycznia 1910.

Budżety te były wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu w myśl § 30 ustawy z 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

a) obrotowy

wydatki 126,503 K 52 h,
dochody 113.10 K 52 h,
niedobór 13.403 K — h.

b) emerytalny

wydatki 4.092 K 24 h,
dochody 2.030 K 24 h,
niedobór 2.062 K — h.
Razem niedobór 15.465 K — h,

na którego pokrycie nałożono 15% dodatek do podatków bezpośrednich, w kwocie 120.117 K 10 h. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.031 K a to na podstawie przecięcia za rok 1909, 1908 i 1907, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 15.465 K.

Obliczona na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.134 K 10 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 15% dodatki czynią cyfrowo 17.011 K 50 gr.,

co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 15.465 K,

okazuje się nieznaczna nadwyżka 1.546 K 50 gr.

II Fundusz drogowy:

1) wydatki 267.365 K 13 gr,

2) dochody

a) własne 17.846 K 13 gr,

b) 18% ustawowy dodatek w myśl § 12 ustawy z 10./12. 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 18.558 K,

c) spodziewana subwencja z mocy § 15 powyższej ustawy 12 000 K,

d) spodziewana subwencja rządowa na budowę drogi Tuchów — Zawadka 80.000 K,

e) spodziewana subwencja krajowa na budowę drogi Tuchów — Zawadka 53.000 K,

f) pożyczka na budowę drogi Tuchów — Zawadka 50.000 K,

g) subwencja krajowa na budowę drogi Pilzno — Szywałd 4.000 K,

Razem 235.404 K 13 gr.

Niedobór 31.961 K,

na którego pokrycie nałożono 31%₀ dodatek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 1.031 K preliminowano 31.961 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 15%₀,

b) dla funduszu drogowego w wysokości 31%₀,
razem 46%₀,

obok ustawowego dodatku drogowego 18%₀.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 11%₀,

na fundusz drogowy 24%₀,

razem 35%₀,

obok ustawowego 18%₀

dodatku na cele drogowe przypisanego § 12 ustawy krajowej z 10./12. 1907 Nr. 155 dz. u. kr.

b) w r. 1908.

na fundusz administracyjny 9%₀,

na fundusz dróg powiatowych 10%₀,

na fundusz dróg gminnych 16%₀,

razem 35%₀,

obok ustawowego 18%₀

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w r. 1907:

na fundusz administracyjny 8½%₀,

na fundusz dróg powiatowych 10¾%₀,
na fundusz dróg gminnych 10¾%₀,
razem 30%₀,

obok ustawowego 10%₀,

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 uzasadnia Wydział powiatowy według relacji swej z dnia 19 stycznia 1910 l. 175 w następujący sposób:

Skutkiem odpisu podatków bezpośrednich z powodu klęsk elementarnych, jakie nawiedziły powiat w r. 1903 i 1909 otrzymał Wydział powiatowy w latach tych łącznie 28.856 K mniej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich, aniżeli je preliminował i pomimo, że musiał wydatki na drogi etc. podnieść we wszystkich gminach jak zazwyczaj; poniósł nadto wskutek tych samych klęsk elementarnych tj. słyty w r. 1908 i powodzi w r. 1909 — ogromne szkody w drogach i mostach a przytem — opłacać musiał wyższą robociznę przy nagłej reparacji dróg i podwyższać ceny za dowóz szutru, wynikające z braku paszy i nadmiernie zwiększonej ceny owsa w powiecie pilzneńskim

Wydział powiatowy otrzymał wprawdzie od Rządu i Kraju pieniądze zapomogowe, zapomogi jednak te odnosiły się do pewnych dróg, a nie mogły służyć na pokrycie niedoboru we wszystkich wydatkach, wynikającego z odpisów podatkowych.

Nadto Wydział krajowy zamiast wstawionych 20.166 K jako subwencji preliminowanej przez powiat w budżecie drogowym na rok 1909 z tytułu § 15 ust. drog. udzielił tylko 12.000 K, a zatem Wydział powiatowy nie miał innego wyjścia do pokrycia niedoborów z tych 2 lat jak wyższe dodatki do podatków.

Wobec tego Wydział powiatowy przedłożył budżet Radzie powiatowej na rok 1910 z 80%₀ dodatkiem, aby odrazu oba z r. 1908 i 1909 niedobory pokryć.

Uchwałą Rady powiatowej dodatek ten zmniejszony został na 64%₀, przez co część długów zostanie pokryta w r. b. a reszta zostaje do pokrycia na r. 1911.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40%₀ podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli § 23 ustawy z 17 czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejm-

wej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór wyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Pilźnie zezwala się w myśl postanowień § 23 ustawy z dnia 17 czerwca 1874 dz. u. kr. 51 pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 46% (czterdzieści sześć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §fem 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych od podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 22. grudnia 1909 l. 5.128 przedłożył Wydział powiatowy w Wadowicach Wydziałowi krajowemu budżety fundusów powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 18. grudnia 1909.

Budżety te w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21. były poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

dochody własne 13.377 K 98 g.
wydatki 55.486 K 30 g.
niedobór 42.108 K 32 g.

na pokrycie którego nałożono 17% dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 265.702 K 44 g. przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.476 K 96 g. z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 42.108 K 32 g.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907 i 1908 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza wynosi 2.467 K 90 g. (łącznie z dodatkiem ust. drog).

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 17% dodatki czynią cyfrowo 41,954 K 30 g. co porównawszy z wykazanym j. w niedoborem 42.108 K 32 g.

Okazuje się drobna reszta niedoboru 154 K 02 g.

II. Fundusz drogowy :

1. wydatki 140.178 K 58 g.

2. dochody :

a) własne 4.098 K 86 g.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 40.201 K 80 g.

(Przyjmując wydatność 2.476 K 96 g. z potrąceniem dla miasta Wadowic 4.383 K 48 g.),

b) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyższej ustawy 10.000 K,

d) spodziewana subwencya z funduszu krajowego na budowę 6-ciu różnych dróg 17.000 K.

Razem 71.300 K 66 g.

Niedobór 68.877 K 92 g.,

na którego pokrycie nałożono 27% dodatek do podatków bezpośrednich, z czego spodziewany dochód preliminowano w kwocie 66.877 K 92 g.

Brak pokrycia w kwocie 2.000 K skutkiem tego, że dochody w Rubr. II. „Budowa dróg“ zesumowano mylnie na 37 577 K 30 g.

zamiast 35.577 K 20 g.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 17%,

b) dla funduszu drogowego w wysokości 27%,

razem 44%,

obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

W r. 1909 na fundusz administracyjny 17%,

na fundusz drogowy 27%,

razem 44%,

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe przepisanego §. 12. ust. kraj. z 10 grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr.

W r. 1908 na fundusz administracyjny 17%,

na fundusz drogowy 27%,

razem 44%.

obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 11. maja 1909.

W r. 1907 na fundusz administracyjny 18%,

na fundusz dróg powiatowych 10%,

na fundusz dróg gminnych 16%,
razem 44%.

obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 5. sierpnia 1907 r.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 44% (czterdzieści cztery) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.**Marszałek.** Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** Wnoszę przy stąpieniu do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Żywcu na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Żywcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 10. stycznia 1910 l. 103 przedłożył Wydział powiatowy w Żywcu Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 26. listopada 1909

Budżety te były w myśl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr 21 poprzednio wyłożone przez 44 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

wydatki 51.609 K 40 g.
dochody 2.558 K 40 g.
niedobór 49.051 K,

na którego pokrycie nałożono 19% dodatku do podatków bezpośrednich, przypisanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 269.951 K, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego halera dodatku powiatowych w kwocie 2.531 K 65

g. z czego cyfrowy dochód prelimitowano w kwocie 49.051 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach t. j. 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność jednego halera wynosi 2.492 K 69 h.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu — nałożone 19% dodatki czynią cyfrowo 47.361 K 11 h.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym niedoborem 49 051 K,

okazuje się niedobór 1,689 K 89 h., który wymagałby nałożenia wyższych dodatków o 0.65%.

II Fundusz drogowy.

Wydatki 272.005 K.

Dochody:

a) własne 11 348 K,

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ustawy z dnia 10 grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155 46.468 K,

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. cyt. ustawy 15.000 K,

d) 50% subwencja Wydziału krajowego z kraj. funduszu drogowego na budowę dróg 4.000 K

e) spodziewana subwencja Wydziału krajowego na przebudowę mostów na 110.000 K.

Razem 186.816 K,

niedobór 85 189 K,

który postanowiono pokryć 33%, dodatkiem do podatków bezpośrednich, przyjmując wydatność 1 halera dodatku w kwocie 2.581 K 65 h, co daje 85.194 K 45 h.

Ten jednak niedobór przy wydatności 1 halera dodatków 2.492 K 69 h., wziętej na podstawie przecięcia z trzech ostatnich lat, wymagałby nałożenia 34.2% dodatków, co dałoby 85.249 K 99 h.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą 52% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

W r. 1909 na fundusz administracyjny 11⁰/₀,

na fundusz drogowy 26¹/₃⁰/₀,
razem 37¹/₃⁰/₀,

obok ustawowego 18⁰/₀ dodatku na cele drogowe.

W r. 1908 na fundusz administracyjny 10²/₃⁰/₀

na fundusz drogowy 22¹/₃⁰/₀,
razem 33⁰/₀,

obok ustawowego 18¹/₀ dodatku na cele drogowe.

W r. 1907 na fundusz administracyjny 12⁰/₀,

na fundusz dróg powiatowych 6⁰/₀,
na fundusz dróg gminnych 16⁴/₀,
razem 34⁰/₀,

obok ustawowego 10⁰/₀ dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1910 spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego:

a) nowego wydatku na pokrycie kosztów budowy własnego domu rady powiatowej w kwocie 10.326 K,

b) nowego wydatku na wewnętrzne urządzenie biur w nowym gmachu Rady pow. w kwocie 3.000 K.

c) nowego wydatku na budowę szkoły realnej w Żywcu 15.489 K;

tudzież wstawienie do budżetu funduszu drogowego:

a) nowego wydatku na zapłacenie I. raty pożyczki 50.000 K na umorzenie kapitału i procentu 12.500 K,

b) zwiększonego wydatku na koszt utrzymania dróg w powiecie o kwotę 67.827 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40⁰/₀ podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Żywcu zezwała się pobierać w r 1910 na cel

powiatu dodatki powiatowe w wysokości 52⁰/₀ (pięćdziesiąt dwa) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przepisanych z wyłączeniem podatku osobistodochodowego, a to obok 18⁰/₀ dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek Rozprawa otwarta Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść? (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzozowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzozowie na pobór w r. 1910 wyższych

dotatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie !

Sprawozdaniem z 29. grudnia 1909 l. 3.407 przedłożył Wydział powiatowy w Brzozowie Wydziałowi kraj. budżety funduszów powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej 28. grudnia 1909. Budżety te w myśl postanowień §. 30. ustawy z 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. były wyłożone poprzednio przez dni 14 do przeglądu i przeciw nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one :

I. Fundusz administracyjny :

wydatki 22.509 K 17 h.
dochody 5 159 K 17 h.
niedobór 17.350 K.

na którego pokrycie nałożono 12% dodatek do podatków bezpośrednich, przypisanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 158.408 K 42 h. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego halera dodatków powiatowych w kwocie 1.463 K 56 h. z czego prelinowano dochód w kwocie 17.562 K 72 h.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 212 K 72 h.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach 1906, 1907 i 1908 dodatków do podatków bezpośrednich wydatność jednego halera dodatków wynosi 1.452 K 25 h. Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 12% dodatki czynią cyfrowo 17.427 K, co porównawszy z wykazanym niedoborem 17.350 K, okazuje się nadwyżka 77 K.

II. Fundusz drogowy :

wydatki 143.624 K 25 h.
dochody :
a) własne 755 K.

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przypisany §-em 12. ust. z 10. XII. 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 26.344 K 8 hal.

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. cyt. ust. 27.576 K 89 h.

d) spodziewana subwencya z fun-

duszu kraj. na budowę drogi gm. I kl. Brzozów-Waza 23.333 K.

e) zaciągnąć się mająca pożyczka na budowę drogi Brzozów-Waza 10.000 K.

razem 88.008 K 97 h.

niedobór 55.615 K 28 h.

na którego pokrycie nałożono 38% dodatek do podatków bezpośr. i prelinowano dochód w tej samej wysokości.

Przyjmując zaś wydatność 1 halera dodatków w kwocie 1.452 K 25 h, 56% dodatków przyniesie dochód 81.326 K — z porównania z prelinowanym 81.959 K 36 h. dochodów będzie większy o 633 K 36 hal.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego 12%,

b) dla funduszu drogowego 38%,

razem 50% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiat. w nast. wysokościach :

W r. 1909 na fundusz administracyjny 12%,

na fundusz drogowy 28%,

razem 40% obok 18% dodatków na cele drogowe, przypisanego §-em 12. ustawy z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

W r. 1908 na fundusz administracyjny 12%,

na fundusz drogowy 28%,

razem 40% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W r. 1907 na fundusz administracyjny 10%,

na fundusz dróg powiatowych 16½%,

na fundusz dróg gminnych 7½%,

razem 34% obok 10% ustawowego dodatku na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został wstawieniem do budżetu drogowego zwiększonych wydatków na koszt utrzymania dróg w powiecie.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatami na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Brzozowie, zezwala się w myśl postanowieni §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 50% (pięćdziesiąt) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-em 12. ustawy z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Kurowiec. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Kurowiec.

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

Zabyraju hołos do toji toczky dla-toho, bo Brzoziw jest' mazursko-ruskym powitom, otże miszanym powitom. Sprawdi marszałkom powitowym je duże porjadnyj czołowik p. Urbańskij, kotryj nas obdaruwaw lex Urbańskij — ale ja z toho powodu ne budu roboty opozycji.

Ricz je taka: toj powit je bidnyj i ne maje naselenie tamoszne takych dochodiw, szczyoby mohło płatyty tych 50% dodatkiw do podatkiw. Meni sprawdi duże neprzyjemno miszaty sia do powita brzozowskoho, w kotrim je łysze 15% — 20% ruskoho naselenia.

(**P. Skołyszewski.** Ledwie 8%).

(**P. T. Staruch.** Chotiajby tam buw łysz 1%, to wże toj powit nasz).

Ale towarysz p. Jakób Bojko, nyny wyzwaw nas i każe, szczyobyśmo sia ne miszaly do zachidnoji Hałyczyny. My tam ne chcemo sia miszaty ale tam, de powit prypraje do schidniho, tam musymo sia miszaty tym bilsze, szczo p. Bojko tak trozka na kpyny chce nas braty i nawet' wyrazyw sia z pewnym lekkoważeniem o duże poważanim towaryszu, naszym czleni rusko-ukrajińskoho klubu p. Staruchu, kotroho duże poważajemo, nazywajuczy jeho Staruszok.

My ne možemo tak z lekkoważeniem sia wyrażaty o posłach polskich ludowych, i czyby klub ludowciw ne obrazyw sia, jakbyśmo tak skazały Jakóbek.

(**P. Bojko.** Bardzo dobrzebyście powiedzieli). No to budemo tak kazaty.

Ale wy ne miszajte sia do schidnoji Hałyczyny a my ne budemo miszaty sia do zachidnoji, wy nas Staruszkom ne obrażajte, a my ne budemo was Jakubkom.

Ale i wam tam u zachidnij Hałyczyni takoz ne zaszkozyłoby, jeslybyście sia rukowodyły bilszoju oszczadnostej.

Otże my je protywni predłożeniu i ja stawljaju wnesok perejty do porjadku dnewnoho nad tymy bilszymy dodatkami i łyszyty 40% tak jak ustawa każe, bo to je dosyt.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Zrzekam się głosu

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału

krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Onyszkiewicz (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 30. grudnia 1909 l. 5836 przedłożył Wydział powiatowy w Łańcucie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 29. grudnia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. N. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 61.392 K 72 h.
dochody 19.792 K 72 h.
niedobór 41.600 K — h.

na którego pokrycie postanowiono nałożyć 13% dodatek do podatków bezpośrednich, przypisanych w powiecie w roku 1908 w kwocie 376.784 K 20 h, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 3.200 K, z czego prelimitowano dochód w kwocie 41.600 K

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi tylko 2.687 K 60 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 13% dodatki czynią cyfrowo 36.238 K 80 g.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 41.600 K — g, okazuje się niedobór 5.361 K 20 g, który

niema pokrycia i wymagałby zwiększenia dodatków o 2%.

Z przedłożonego budżetu okazuje się, że przy układaniu go Wydział powiatowy nie wziął za podstawę wydatności groszą za rok 1908, 1907 i 1906. — Przy obliczeniu rok 1907 wyeliminowano, gdyż rok ten jako wyjątkowy w którym odpisano 35% dodatków z powodu klęsk elementarnych nie przyniósł uchwalonych budżetem na r. 1907 dochodów, mianowicie kwota uchwalona z dodatków budżetem na rok 1907,

1. w funduszu administracyjnym 51.200 K przyniosła 46.648 K 85 g.

2. w funduszu dróg powiatowych 57.600 K przyniosła 35.775 K 04 g.

3. w funduszu dróg gminnych 131.200 K przyniosła 61.561 K 56 g.

razem 240.000 K przyniosła 143.985 K 45 g.

Wobec tego przyjęta przez Wydział powiatowy na r. 1910 wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 3.200 K jest umiarkowaną i uzasadnioną.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki sprostowano na 242 700 K.

2. dochody:

a) własne 7.500 K.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12 ust. z 10 grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 57.600 K. — przy wydatności 1 g. = 3.200 K.

c) spodziewaną subwencya z mocy §. 15 powyższej ustawy 18.000 K.

d) subwencye krajowe na budowę dróg 8.400 K.

e) subwencye od powiatu jarosławskiego 300 K.

Razem 91.800 K.

Niedobór 150.900 K, na którego pokrycie nałożono 47% dodatek do podatków bezpośrednich z czego przy wydatności 1 g = 3.200 K prelimitowano dochód 150.400 K, brak pokrycia zatem na 500 K skutkiem sprostowania mylnej sumy działu c) z kwoty 185.800 K na 186.300 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 13%.

b) dla fuduszu drogowego w wysokości 47%.

Razem 60%.

obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 13%.

na fundusz drogowy 47%.

Razem 60%.

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe, przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 14%.

na fundusz drogowy 41%.

Razem 55%.

obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 4. lipca 1909.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 16%.

na fundusz dróg powiatowych 18%.

na powiatowy fundusz dróg gminnych 31%.

Razem 65%.

obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Łańcucie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 16. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w roku 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 60% (sześćdziesiąt) od państwo-

wych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego paragrafem 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 29 grudnia

1909, L. 4016 przedłożył Wydział powiatowy w Mielcu Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 29 grudnia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14-ście dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one :

Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 1872 K.
2. wydatki 41.945 K. 40 gr.
- niedobór 40.073 K. 40 gr.

na pokrycie którego nałożono 20 % dodatków do podatków bezpośrednich opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 211.217 K. 71 g. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych na podstawie przecięcia z trzyletniego wpływu tych dodatków w kwocie 2003 K. 67 gr.

z czego cyfrowy dochów preliminowano w kwocie 40.073 K. 40 gr.

Fundusz drogowy

zestawiony przez Wydział powiatowy wykazuje :

1. wydatki 146.905 K. 52 gr.
2. dochody :
  - a) własne 1700 K.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12 ust. z 10 grudnia 1907, Nr. 155, Dz. ut. kraj. 36.066 K. 06 gr.

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15, powyższej ust. 25.000 K.

d) spodziewana subwencja Wydziału krajowego na budowę drogi Mielec-Kulbuszowa 70 proc. wydatków 14.025 K. 69 gr.

e) subwencja ek. Skarbu na Bugaj-Otałęż 2 000 K.

d. na pokrycie niedoboru do poz. VI 2 subwencja ek. Skarbu 6000 K.

Razem 84,791 K. 75 gr.

Niedobór 62.113 K. 77 gr.

na którego pokrycie nałożono 31 proc. dodatek do podatków bezpośrednich, co czyni spodziewany dochód j. w. 62.113 K. 77 gr.

Ogółem uchwalono przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 20%

b) dla funduszu drogowego w wysokości 31 proc.

razem 51 proc.

obok ustawowego podatku drogowego 18 proc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 17 proc.

na fundusz drogowy 30 proc.

razem 47 proc.

obok ustawowego 18 proc.

dodatek na cele drogowe §. 12. ustawy krajowej z 10 grudnia 1907, Nr. 155 dz. u. kraj.

b) w r. 1908.

na fundusz administracyjny 12¹/₂ proc.

na fundusz drogowy 27¹/₂ proc.

razem 40 proc.

obok ustawowego 18 proc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w r. 1907.

na fundusz administracyjny 15 proc.

na fundusz dróg powiat. 8 proc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych 17 proc.

razem 40 proc.

obok ustawowego 10 proc. na powiat. fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w r. 1910 spowodowany został przeważnie zmniejszoną wydatnością jednego helera dodatków powiatowych, którą w r. 1909 wynosiła kwotę 2110 K. 86 hel., oraz wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego :

1) zwiększonego wydatku na placę funkcyjaryuszów powiatowych o kwotę 1768 K.

2) subwencji na gimnazyum w Mielcu, w kwocie 4000 K.

3) na fundację jubileuszową dla

uczczenia 50-letniego panowania Najjaśniejszego Pana 2000 K.

4) na uzupełnienie inwentarza 1000 koron.

Ponieważ nałożenie podatków powiatowych przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały Sejmowej i ces. zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wniosł:

Wysoki Sejm raczy uchwalić;

Reprezentacyi powiatowej w Mielcu zezwala się w myśl postanowień §. 22. ustawy z dnia 17. czerwca 1874, dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 51 proc. (pięćdziesiąt jeden) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przepisane §. 12. ustawy z dnia 10 grudnia 1907, dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu. (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onszkiewicz**.

Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania.

Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału p. **Onszkiewicz**.

Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu

nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść (*Większość*). jest przyjęta.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onszkiewicz**.

(*Czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 15 grudnia 1909 l. 3303 przedłożył Wydział powiatowy w Tarnobrzegu Wydziałowi krajowemu budżety fundusów powiatowych na r. 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 10 grudnia 1909 roku.

Budżety te w myśl § 30. ustawy z dnia 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 były poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I Fundusz administracyjny:

1) dochody własne 13.778 K.

2) wydatki 67.739 K.

niedobór 53.971 K.

na pokrycie którego nałożono 29% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych w kwocie 195.349 K. przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.861 K. 06 gr. z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 53.971 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.920 K. 14 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 29% dodatki czynią cyfrowo 46.984 K. 06 gr.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 53.971 K.

okazuje się niedobór 6.986 K. 94 gr.

na którego pokrycie należałoby nałożyć 4-3% dodatków do podatków bezpośrednich.

II. Fundusz drogowy :

1) wydatki 184.005 K

2) dochody :

a) własne 41.770 K.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl § 12 ust. z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 33.499 K.

c) spodziewana subwencja z mocy § 15. powyższej ustawy 29.000 K.

d) subwencja kraj. funduszu na budowę drogi Turbia-Wółka 1.000 K.

e) j. w. na budowę drogi Radomyśl Chwałowice 12.000 K.

f) j. w. na budowę drogi Radomyśl-Brandowica 3.000 K.

g) j. w. na budowę drogi Baranów-Majdan 3.000 K.

h) spodziewana subwencja na poprawę uszkodzeń elementarnych 5.000 K.

Razem 128.269 K.

Niedobór 55.736 K.

na którego pokrycie nałożono 30% dodek do podatków bezpośrednich.

Przyjmując wydatność 1 grosza do obliczenia dochodu w kwocie 1.861 K. 06 gr. — 30% dodatki czynią cyfrowo 55.831 K. 80 gr.

biorąc zaś wydatność 1 grosza w kwocie 1.620 K. 14 gr. nałożone 30% dodatki czynią tylko 48.634 K. 20 gr.

W ten sposób okazuje się niedobór 7.131-89 K., na którego pokrycie należałoby nałożyć 4-4% dodatków do podatków bezpośrednich.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 29 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 30 prc.

razem 59 prc.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

a) w roku 1909

na fundusz administracyjny 29 prc.

na fundusz drogowy 29 prc.

razem 58 prc.

obok ustawowego 18 prc.

dodatku na cele drogowe, przepisanego § 12. ustawy krajowej z 10/12 1907. Nr. 155 dz. u. kraj.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 32 prc.

na fundusz drogowy 31 prc.

razem 63 prc.

obok ustawowego 18 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 4. lipca 1909 r.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 29 prc.

na fundusz dróg powiatowych 7 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych 24 prc.

razem 60 prc.

obok ustawowego 10 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i Cesarzkiego zezwolenia z dnia 28. czerwca 1907 r.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w r. 1910 spowodowany został przeważnie wstawieniem do wydatków funduszu drogowego :

1) reszty należytości dla przedsiębiorstwa na budowę drogi Alfredówka-Buda-Stolz 2.553 K.

2) zwiększonego wydatku na budowę drogi gminnej I. klasy z Radomyśla do Chwałowic o kwotę 8000 K.

3) dtto na budowę drogi gminnej I. kl. z Tuchi do Wółki o kw. 2.000 K.

4) dtto na budowę drogi gminnej I kl. z Baranowa do Dymitrowa o kw. 2.000 K.

5) dtto na budowę drogi gminnej I kl. z Brondwicy do Radomyśla o kw. 4.000 K.

6) zwiększonego wydatku na pomniejsze nieprzewidziane budowy o kw. 2.490 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli § 23 ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu zezwala się w myśl postanowień § 23 ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 59% (pięćdziesiąt dziewięć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-fem 12 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 r. dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**: Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przysepujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*).

Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść (*Większość*) Jest przyjęta.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kamionce strumiłowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kamionce strumiłowej na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 4. styczniu 1910 l. 4.914 przedłożył Wydział powiatowy w Kamionce str. Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 30. grudnia 1909. Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ust. z 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 78.236 K 97 h

dochody 28.538 K 97 h

niedobór 49.698 K na którego pokrycie nałożono 18% dodatek do podatków bezpośrednich przypisanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 310.351 K 60 h przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego halerza dodatków powiatowych w kwocie 2.761 K z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 49.698 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność jednego grosza dodatków wynosi 2.693 K 24 g. Przyjmując tę kwotę do

obliczenia dochodu — nałożone 18% dodatki czynią cyfrowo 48 478 K 32 g.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 49.698 K

okazuje się niedobór 1.219 K 68 gr. na którego pokrycie należałoby nałożyć $\frac{1}{2}\%$ dodatków do podatków bezpośrednich.

B) Fundusz drogowy.

1. wydatki 229.965 K 35 g.

2. dochody:

a) własne 33.461 K 35 g

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10 grudnia 1907 Nr. 115 dz. u. kr. 48.384 K

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 20.000 K

d) spodziewana subwencja z c. k. Skarbu Państwa na budowę dróg gm. I. kl. Żelechów-Podliski małe 25.000 K

e) subwencja z kraj. funduszu na budowę drogi Kamionka-Tadanie-Streptów-Nowosiółki 1.805 K

f) spodziewana subwencja z funduszu kraj. na przebudowę mostu na Bugu w Dobrotworze 7.000 K

g) pożyczka zaciągnąć się mająca na budowę mostu na Pełtwi w Busku 13.675 K

razem 149.325 K 35 gr.

Niedobór 80 640 K na którego pokrycie nałożono 30% dodatek do podatków bezpośrednich. Przyjmując do obliczenia wydatność 1 gr. j. w. 2.693 K 24 gr. wypada:

a) z 18% dochód 48.478 K 32 gr. w porównaniu z preliminowanym 48.384 koron

wypada więcej 94 K 32 gr.

b) z 30% wypada 80.797 K 20 gr. w porównaniu z preliminowanym 80.640 koron

wypada więcej 157 K 20 gr.

Razem więcej 251 K 52 gr.

Ogółem uchwalone przez Radę pow. dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 18%

b) dla funduszu drogowego w wysokości 30%.

Razem 48% obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

w r. 1909.

na fundusz administracyjny 18 prc.
na fundusz drogowy 22 prc.

razem 40 prc. obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ust. kraj. z 10 grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr.

b) w r. 1908:

na fundusz administracyjny 17 prc.
na fundusz dróg powiatowych 15%
na fundusz dróg gminnych 7 prc.

razem 39 prc. obok ustawowego 18 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w r. 1907.

na fundusz administracyjny 11 prc.
na fundusz dróg powiatowych 15 prc.
na fundusz dróg gminnych 2 prc.

razem 28 prc. obok ustawowego 10 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich został spowodowany wstawieniem do budżetu funduszu drogowego nowego wydatku na pokrycie rat datku deklarowanego przez powiat na budowę drogi Krystynopol-Radziechów-Brody w kwocie 2.965 K., tudzież nowego wydatku na pokrycie kosztów budowy dojazdów kolejowych w Kamionce str. Sielcu i Choločowie w kwocie 14.000 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51, na podstawie uchwały Sejmowej i ces. zezw. zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Kamionce str. zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobiera w r. 1910 do-

datki powiatowe w wysokości 48 proc. (czterdzieści ośm) od państwowych poplatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przypisanego §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 dz. ust. kraj. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Je przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zozwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Turce na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich,

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 18. grudnia 1909 l. 3.583 przedłożył Wydział powiatowy w Turce Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 15. grudnia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1876 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 65.476 K 50 h
dochody własne 14.423 K 50 h
niedobór 51.053 K

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 41% dodatków do podatków bezpośrednich, przypisanych w powiecie w kwocie 123.719 K 01 h przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego grosza dodatków powiatowych na podstawie podatków bezpośrednich w kwocie 1.237 K 19 h

z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 50.724 K obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.175 K 97 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 41% dodatki czynią cyfrowo 48.214 K 77 g.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 51.053 K

okazuje się niedobór 2.838 K 23 g na którego pokrycie należałoby nałożyć 2.5% dodatków do podatków bezpośrednich.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki 157.181 K
2. dochody:
a) własne 4.250 K

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kraj. 22.269 K

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 30.000 K

d) przyznana 75 proc. subwencya z fund. kraj. na dalszą budowę drogi powiatowej Turka-Lutowiska 30.000 K

e) Przyznana subwencya z c. k. Skarbu Państwa na budowę drogi pow. Turka-Lutowiska 10.000 K.

Razem 96.519 K.

Niedobór 60.662 K na którego pokrycie nałożono 49 proc. dodatek do podatków bezpośrednich.

Przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 gr. w kwocie 1.237 K 19 g nałożone 49 proc. dodatki czynią 60.622 K 31 g biorąc zaś wydatność 1 g w kwocie 1.175 K 97 g nałożone 49 proc. dodatki czynią 57 622 K 53 g — okazuje się więc niedobór w kwocie 3.039 K 47 g na którego pokrycie należałoby nałożyć 2-5 proc. dodatków do podatków bezpośrednich.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 41 proc,

b) dla funduszu drogowego w wysokości 49 proc.

Razem 90 proc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 proc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 35 proc
na fundusz drogowy 50 proc.

razem 85 proc. obok ustaw. 18 proc. dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 19. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kraj. za uchwałą sejmową dnia 21. października 1908 cesarskiego zezwolenia z dnia 18. października 1908 r.

b) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 36 proc.
na fundusz dróg powiatowych 7 proc.
na fundusz dróg gminnych 15 proc.

razem 58 proc. obok ustawowego 10 proc. na powiatowy fundusz dróg gminnych za uchwałą Sejmu dnia 4. października 1907 i cesarskiego zezwolenia z dnia 10. lutego 1908 r,

e) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 27 proc.
na fundusz dróg powiatowych 16 proc.
na powiatowy fundusz dróg gminnych 11 proc.

razem 54 proc. obok ustawowego 10 proc. na powiatowy fundusz dróg gminnych za uchwałą Sejmu dnia 16 lutego 1907 i cesarskiego zezwolenia z dnia 30. sierpnia 1907 r.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w r. 1910 spowodowany został wstawieniem do wydatków budżetu funduszu administracyjnego:

1. Kwoty 5.000 K tytułem subwencji na utworzyć się mające gimnazjum w Turce i

2. kwoty 3.000 K na pokrycie niedoborów budżetowych z roku 1907 i 1908 spowodowanych odpisaniem podatków bezpośrednich z powodu klęsk elementarnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23 ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Turce zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 16. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 90 proc. (dziewięćdziesiąt) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatków osobisto-dochodowego, a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przepisanego § 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu?

P. Antoni Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. A. Staruch.

P. A. Staruch. Wysokij Sojme.

Powit Turka ma je dochodiw 14.423 K, wydatkiw 65.476 K otże je nedobir 51.053 koron. Dodatki do podatkiw sut nałożeni 90%, a krim toho je torhowelnyj 18%, otże razem 108%. Panowe toj

powit ja dobre znaju bo to mij susidnyj powit. Je win duze bidnyj, zemla tam je duze lycha, tam rodyt sia lysz owes i to duze lychij. Jakze toj bidnyj selanyn moze wyderzaty jak sia nalozyt wid guldena 108% dodatkiw do podatkiw.

To neczuwanna ricz szczyby tak weyki dodatki nakladaty!

Toz toj selanyn ne hoden w nijakij sposib toho wyderzaty!

Otze ja zajawljaju, szczo budemo holosuwaty szczyby tii dodatki znyzty na 70 procent.

P. T. Staruch. Proszu o holos.

Marszalek. Glos ma p. T. Staruch

P. T. Staruch. Wysokij Sojme!

Ja popyraju wnesok hrata moho p. Antonioho Starucha i muszu wyskazaty szcze kilka sliw rzeczo do toho.

Panowe, tutki je 30 predlozenj ale predlozenj iz storin bilsze zamoznijszych i tam pozwalaje sia na dodatki do 60 i 70%. Ale neczuwana ricz, szczyby w takim hirskim powiti jak turczańskij nakladaty az 108%! To najlipszuj dokaz toji strasznoji nuzdennoi hospodarki po tych radach powitowych!

Ja sia pytaju na szczoż tomu po witowy az 108% dodatkiw do podatkiw? Czy tam dijstno je taka kultura weylyka, czy tam sut taki dorohy, taki hostyni, czy sut taki instytucy powitowi weylyki jak szpytali i inszi zaklady?

Ni, i ja toho poniaty ne mozu.

Szczo tam je?

Najhirsza temnota jaka w Europi egzystuja, to je w turczańskim powiti, bo je tam 96% analfabetiw.

Chyba za to chocete ukaraty tych bidakiw szczo ony temni, ne proswiszczeni, majut zawiazani oczy i panowe, kotri panujut w radi powitowij dumajut szczo toj muzyk ne bude znaty niczoho, szczo temnyj ne czuje jak polidnu odezynu z nicho zdyraty budut i pozwoylt na te.

No panowe, to szczoś bilsze hirszoho jak na switi je!

Taż toj bidnyj muzyk z toho powitu ne wytrymaje toho.

Ot kolyś tut buła deputacja u nas z widsy i jakbyšte buły pobaczyły jak neszczasnij muzyk pryszow tu do Lwo-wa! To buw precin hospodar, a ledwo soroczynu maw na sobi i polatanu kozu-

szynu a Wy z lehkim serciem nakladajete taki tiahary na toj narid hirskyj!

Czyż ne dosyt jakby wze 50% na taku narodnist bidnu nalozyty.

Ale to wze ne do wytrymania.

Ja buw tam w powiti i wydiw, szczo niczo inszoho sia tam ne rodyt, jak tilky wiwsin i to takyj, kotroho ledwo rukuju można schopyty, nawit sia jeho ne kosyt, tilky rukuju zbyraje, kapusta i barabolka nawit sia ne urodyt!

I Wydił krajewyj smiw szcze pryjty z predlozeniem obtiazienia toho bidnoho naroda! Ja wseho toho ne pony-maju! Ja muszu riszuczo z toho misca zaprotestuwyty, szczyby taku hospodarku popyraty i z takim predlozeniem szcze tut prychodyty.

Wam to lekho tolkowaty: potreba.

To wze zahalna fraza Wydiłu krajewoho: Potreby toho wymahajut. A pytaju sia Wydił krajewyj kilko razy buła kontrola perewedena nad hospodarkuju w powiti turczańskim, kilko razy Wydił krajewyj wyslaw tam urjadnyka na kontroli szczyby ne zmarnuwaty i ne roztrjnduwaty majna hromadskoho. A tu maw Wydił krajewyj pryczynu wyslaty urjadnyka dla zbadania i porewedenia dokladnoj kontroli, de wydatki idut szczo az zadajut 90 procent, teper wze 108 procent razem z fondom dorohowym. Predstawte sobi Panowe szczo toj muzyk bidnyj musyt dodatki hromadski, kotri w turczańskim powiti wynosiat bilsze jak 60 proc., teper 108 proc., a dodatki szkilni, teper krajewi, tak szczo razem musyt platyty zwyż 400 procent.

I to musyt platyty toj bojko, kotryj tilky z owsianoho chliba żyje, kotryj nikoly miasa ne wydyt! Ja urodzenyj w susidnim powiti liskim i syn bohatszoho hospodara a u nas w chati ne wydiw ja do 20 roku žytia miasa.

Tak bidno i oszczadno toj bojko żyje, a ryni smijut szcze tiji opatentowuni Panowe z Rady powitowij prychodyty z takuju prośboju, a Wydił kraje wyj, jak mamuńcia dobra ne wchodyt w to, czy potreba wymahaje czy ni, tilky pryznaje i prychodyt z takim wneskom popyrajuczy nakladanie takiech neczuwanych tiahariw na bidnyj narid.

Wy Panowe uchwalit, ale pamiatajte, szczo to pjatno hude tiazty na tych, kotri budut holosuwaty za tym, szczyby na bidnyj narid, kotryj zaledwo maje

barabolu i toji ne maje czym posolyty, kotryj kawalka chliba žytneho czy pszenyczneho ne wydyt, ja buw toho šwidkom, bo ja tam urodženyj, szczoby szczo taki tiahari nałožyty. A nyni i pidhirski powity, kotri o ciłe nebo lipsze stojat i powity mazurski, maju tut z mazurskich powitiw protesty, protestujut protywna-łożeniu tych dodatkiw i to dužo menšych — bo wid 50—60 procent.

Jesly wy otžež nyni zawotujete 108 procent dodatkiw dla tych bidnych hirskich powitiw to spodiwaju sia, szczo istorija napiatnuje toj wasz postupok, jak na se zasluhuje.

My z toho misca musymo riszczu zaprotestuwały proty toho.

Nechaj narid poczuje, szczo jeho zastupnyki protestowały, jesly ne mohly zaradyty tomu, szczo byste toho ne uchwały.

Marszałek. Głos ma p. Hanczakowski.

P. Hanczakowski. Wysokyj Sojme!

Ne zabyrawbym hołosu w sprawi pidwysszenia dodatkiw w powiti turczańskim, jeslyb ni to, szczo ješm własne predstavnykom toho powita i to, szczo marszałkom rady powitowej je duže pow. paroch w Turci i szczo maju to perekonanie, szczo hospodarka w powiti turczańskim je całkom prawylna.

Ja peredowsim swoje stanowysko zasadnycze suproty rad powitowych w zahali maw słuczajnist wyjasnyty.

Skazaw ja, szczo w neodnij radi powitowyj jest zła hospodarka; odnak ja nikoly zamitiw takych ne generalizuwaw i daľekyj wid toho, szczo by generalizuwaty i hospodarky u wsich powitiw „per Pausch und Bogen“ potupyty. Znajuj, szczo marszałok powita turczańskoho i ciła rada ożywłena je jak najludszymy intencyjamy.

Jesly tutki p. Staruch pidnis, szczo toj powit naležyt do najbilsze zanedbanych, jabym z toho konsekwencyji na koryst toho peredloženia wytjahnuw. Bo jesly tam je najbilsze zanedbanyj powit, to tam je najbilsze do zdilania, tam treba dohnaty inšzi powiti. Ja pozwolu sobi pidnesty to, szczo w powiti turczańskim, de dijstno narod je duže bidnyj, komunikacyji sut w duže lychim stani i ta komunikacyja musyt peredowsim buty prywernena do toho stanu, szczo by

w tim powiti jakieš žytie kulturne bylo možlywe.

Komunikacyja, to precin ta arteryja, czerez kotru ide kultura. Dijstno, koły ja objiždžaw powit turczańskyj, to musiw ja ciłymy hodynamy jty pichotuju po horach, bo ne buło tam žadnych dorih.

W takim powiti treba jak najbilsze zrobyty, szczo by prywernuty jeho do normalnoho stanu. Dlatoho ne ješm toho mninija, szczo jesly to jest bidnyj powit to treba jeho zanedbaty, bo ostateczno, jesly dijsno choczemo toj powit kulturno i ekonomiczno pidnesty, to musymo komunikacyju, konsumujanczu lwynu czast dodatkiw prywernuty do normalnoho stanu.

Jesly dalsze zahlanemo do statystyki, szczo do powita turczańskoho, to wydyt, szczo na 34 hromad ne ma całkom szkil.

Pryrodna ricz!

Bo pytaju, jak tuju szkołu zawesty, jesly tam doroha ne prowadyt, jesly tam ani inspektor, ani inšzyj organ prawytelstwennyj ne maje dostupu.

Toj selanyn takož ne može zarobyty niczo dlatoho, bo ne ma sia de ruszyty, szczo by zarobty czerez eksploatacyju lisiw, kotra w powiti turczańskim je in floribus.

W mnohych hromadach ne može sia narid ekonomiczno pidnesty, bo dorohy sut lychi i na wiczach, kotri ja maw w powiti turczańskim domahały sia ludy dobrych dorih, szczo by mohly zarablaty.

Jesly tod'i ne damo možnist tomu powitowy tuju dobru komunikacyju sotworyty, rozumije sia, szczo to widibje sia na materyjalnim połoženiu nasełenia.

Dlatoho argumenty p. Staruch sut obosiczni, bo z toj obstawyny, szczo to je bidnyj powit wynykaje, szczo treba stremity do jak najskorszo pidnesenia toho powita. Dlatoho pidnis ja ti momenta, przyhadaju jakie moje zasadnycze stanovysko szczo do rad powitowych, ale ja specjalno, szczo do powita turczańskoho, o kotrim možna skazaty, szczo ruski ludy majut biliszt, de je marszałok Rusyn ożywlenyj, jak najludszymy intencyjamy i czesnyj z koždoho boku, muszu zajawyty, szczo budu hołosuwaty za predloženiem Wydiłu krajewoho.

Marszałek. Głos ma p. **Merunowicz.**

P. Merunowicz. Wysoki Sejmie!

Ja co do powiatu turczańskiego to dodam, że jak stwierdzić mogłem z aktów Wydziału krajowego tych 67% jest przeznaczonych właśnie na drogi, a to z tego powodu, że wybudowano tam kolej i rozwija się tam przemysł drzewny, a drogi i dojazdy do stacji kolejowej wymagają nadzwyczajnych wysiłków ze strony powiatów.

Zapisałem się do głosu, bo nie wiedziałem, że zabierze głos zastępca turczańskiego powiatu kompetentniejszy w tym względzie, który bardzo wymownie i dobitnie to wypowiedział.

(**P. T. Staruch.** A wyście były na mijscy?)

Właśnie sprowokował mnie p. Staruch i muszę zwrócić uwagę, że poseł bardzo wiele może sobie pozwolić ze względu na swobodę słowa.

Ale jeśli poseł, który nie zna stosunków powiatu —

(**P. T. Staruch.** Ja tam buw trylita.)

i faktów na poparcie tych zarzutów nieraz brutalnych przytoczyć nie może, ośmiela się te zarzuty robić, to jestto co najmniej niedorzecznością.

(**P. T. Staruch.** To jest najbrutalniejsze nakładaty 108%.)

Właśnie powiedział zastępca powiatu, że jest to konieczne dla podniesienia powiatu.

Podniesie się tam przemyśl, lecz ludzie nie mogą dosyć zarobić przy tartakach; otóż podniesie się dobrobyt całej ludności, jeśli się fej umożliwi zarobek.

I to jest powodem tych wielkich dodatków.

Dodatki powiatowe nakłada zresztą nie Sejm, jak tu mówiono, tylko sami opodatkowani, bo według ustawy o reprezentacji powiatowej — nikt nie może należeć do Rady powiatowej, kto sam nie jest w powiecie opodatkowanym. Więc ci sami będą płacili, którzy uchwalą i oni doskonale rozważą, czy to rzeczywiście jest potrzebne dla dobra ludności i dlatego sami się opodatkują a nie ktoś ich opodatkuje, ani Sejm, na który p. Staruch wzywa sądu historyi.

P. T. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. T. Staruch.

P. T. Staruch. Jesły zaberaju słowo przy powiti turczańskim, to z toji przyczyny, szczo powit toj znaju wid małego chłopca jak najdokładniejsze, ja rodyw sia w tych horach, ja chodyw po tych sełach i riszuczo protestuju protyw toho roda twerdzeniu jak p. Merunowicza, szczo howorju o riczach, kotrych ne znaju.

Ja tam pid jaliwciamy jahniata i wiwci pas, otże maju bilsze prawo howoryty o tim niż ti, kotri tam zasidajut, niż wy pane Merunowycz, chotiaj i wy Rusyn a ne Polak i tut protyw interesowajy ridnoho naroda jako janczar wystupajete i ne śmijete meni zakydaty brutalnist, bo ja czestno boroniu swoho naroda a wy kotroho toj narid wychowaw swojeju krowawycijeju ne zaczytajete mene, bo jak sia dywlu na waszu postat czysto kozacku to mene serce bolyt jak sydyte tam, hde naszi worohy!

Wysokyj Sojme!

Szczo do zakydaw i stanowyska p. dra Hańczakowskoho, to muszu widpowisty, szczo jeho pohłady sut zowsim mylni.

Meni to ciłkowyto do perekonania ne promawlaje, szczo tam marszałkom jest Rusyn, bo to takyj sam Rusyn jak sekretar rady powitowoji lwiwskoj —

(**P. Hańczakowski.** To ne prawda!)
p. Merunowycz.

(**P. ks. Senyk.** Marzzałka toho ne ma, ne wilno jeho obrażaty!)

A wy otcze Senyk ne marszałok! Tu kontroluje pan marszałok! Ja howorju to, szczo jest prawda!

Marszałek. Proszę mówić spokojnie!

P. T. Staruch. Ja sobi wypraszaaju takych wicemarszałkiw jak otec Senyk!

Wysokyj Sojme!

Powit turczańskiych nachodyt sia w krajnij nuźdi i jesły p. Hańczakowskij może raz tam buw, to tohdy koły tam kandyduwaw, to wproczim nikoły ani ne buw ani ne bude, chyba bude chotiw kandydowaty, ale ja wychowanyj w tych horach i perechodyw wsi.

Proszu pijty tam, jaka tam nuźda je, i nyni wy nakładajete 108%, na to naselenie — to nemyslyme!

P. Hańczakowskyj naprowadyw argument, szczo tam dorohy pidli i treba dorohy budowaty a p. Merunowycz daw, szczo treba pobudowaty i dojizdy kolejewi, ale na toje sut precin ynszi sredztwa — a hdeż kraj, hdeż derżawa? Czyż można wałyty na tu ludnist wsi dodatky a kraj lyszaje sia na boci, a derżawu lyszaje sia na boci?

A komuż toj narid służył i rekruta daje, jak ne derżawi?

To wy pane Hańczakowskyj takyj zastupnyk naroda?

Postawte rezolucyju z wizwaniem do prawytelstwa, naj Awstryja pobuduje w horach komunikacyji, naj Awstryja daś szkoły, bo jak Awstryji hrozyt nebezpečenstwo wid Bośni, to tam szuka-je żowniriw.

(Wrzawa na sali).

(Głosy. Cicho!)

(Posłowie polscy wychodzą z sali).

Ja ne boju sia was wsich, ja jeśm zastupnyk naroda i nepozwolu kryczaty na mene jak na firmana abo lokaja!

(P. ks. **Stojałowski**. Ale my ne chudoba!)

(P. ks. **Pastor**. Można spokojniej!)

Własne, szczo howorju cilkom do riezny.

(P. **Hańczakowski**. Tam sut koleji!)

Jesły treba dojizdiw, szkil, to ne toj narid tak straszennie ubohyj — toho ne zapereczyte —

(P. **Hańczakowski**. Ne zapereczu!)

ale obowiazok maje w perszij miri kraj, a potom derżawa, ale wałyty wsio na tych bidakiw, to jest protyw wsiakoho czustwa ludzkocho.

Proszu podywyty sia, czy toj bidnyj bojko, koły w swoim żytiu kawalczyk chliba żytnoho abo pszenycznoho wydiw — za to dam jak Polak kaže: „konia z rzędem“ tomu, chtoby sia o tim perekonaw.

Nawit pasku — słowo czesty daju — z wiwsianoji muky robyt.

I wy nyini nakładajete tak straszenni tiahari na toj bidnyj hirskyj narid — to perechodyt wsiaku hranyciu możywosty.

Ne moż panowe, ja nikoly na toje zhodyty sia ne možu.

Pryznaju, szczo w tim powiti treba zawesty sanacyju, analfabetiw tam 96%, szkoly daty treba, ale naj kraj i derżawa pryjduť z pomoczeju, ale szczo by nakładaty taki straszni dodatky to nemożywe.

My znajemo, jak sia składaje tamoszna rada powitowa, jak sia tam wybory pereprowadžaje my znajemo, chto tam zasidaje, my znajemo, szczo ne lysz w turczańskim powiti ale w ciłij schidnij Hałyczyni wyszukujete pry wyborach takych, kotriby razem z wamy na szkodę własnoho naroda postupaly, — my to rozumijemo i protyw nakładaniu tiahariw na ubohyj narid riszuczo protestujemo.

P. **Skwarko**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwarko.

P. **Skwarko** Zaberaju słowo, lysze dla usprawedływienia toho tonu i toji werwy z jakoju posoł Staruch howoryw.

(P. ks. **Stojałowski**. To nie można usprawiedliwić!)

Sam p. Staruch pidnis, szczo w powiti turczańskim wychowaw sia, wzris i prydywław sia własnymy oczyma nuźdi tamosznoho naselenia, kotru i ja maw sposibnist piznaty.

I riez przyrodna, szczo p. Staruch howoryw tu z sercia w oboroni dotycznoho naselenia i tym zhladom należyt jeho werwu opravdaty, bo bida i nuźda tamosznoho naselenia, jeho bołyť, win se horjaczno wiedzujaje i dlatoho z takuju werwoju stawaw.

To maw ja do skonstatowania i do pidnesenia dla opravdania werwy, z jakoju p. Staruch howoryw.

Marszałek. Czy żada jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wuoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy

żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Zaleszczykach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*), :

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Zaleszczykach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 20. grudnia 1909 l. 2156 przedłożył Wydział powiatowy w Zaleszczykach Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 15. grudnia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwno nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 59.254 K 84 h

dochody 7.194 K — h.
niedobór 52.060 K 84 h,

na którego pokrycie nałożono 26·26% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie w r. 1907 przypisanych w kwocie 264.118 K 42 h, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 halera dodatków powiatowych w kwocie 1982 K 51 h, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 52.060 K 71 h.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3. latach: 1906, 1907, 1908 dodatków do podatków bezpośrednich. wydatność 1 grosza dodatków wynosi 2017 K 65 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 26·26% dodatki czynią cyfrowo 52.983 K 48 h.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 52.060 K 84 h.

okazuje się nadwyżka 922 K 64 h.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki 80.405 K 85 g.

2. dochody:

a) własne — K — g.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12 ust. z 10 grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 3.600 K — g.

Razem 3.600 K.

Niedobór 44.405 K 85 g,

na którego pokrycie nałożono 22·73% dodatek do podatków bezpośrednich i wstawiono dochód z tego w tej samej wysokości, który odpowiada wydatności 1 gr. 1953 K 61 g.

Przyjmując wydatność 1 gr. j. w. 2017 K 65 g, 40·73% przyniesie dochód 82.178 K 88 gr, a że preliminowano 80.405 K 85 gr zatem dochód będzie większy o 1.773 K 03 gr.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 26·26 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 22·73 prc.

razem 48·99 prc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki po podatków bezpośrednich na pokrycie

niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach :

a) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 17 prc.
na fundusz drogowy 13 prc.
razem 30 prc. obok ustawowego 10-
prc. dodatku na cele drogowe przepisane-
go §. 12. ustawy krajowej z 12 grudnia
1907 Nr. 155 dz. u. kraj.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 18 prc.
na fundusz drogowy 9.95 prc.
razem 27.95 prc. obok ustawowego
18 prc. na powiatowy fundusz dróg gmin-
nych.

c) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 18 prc.
na fundusz drogowy 10 prc.
razem 28 prc. obok ustawowego 18
prc. na fundusz drogowy.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został przede wszystkim zmniejszoną wydatnością jednego halerza tych dodatków, która w r. 1909 wynosiła 2162 K. 28 h. następnie z powodu wstawienia do budżetu funduszu drogowego wydatku na :

1. budowę dróg w powiecie o kwotę 2.000 K.

2. utrzymanie dróg o kwotę 5.429 K. 39 h.

3. spłata pożyczki wekslowej w kasie oszczędności (wydatek nowy) 10.000 K.

i w funduszu administracyjnym zwiększone wydatki na spłatę należności za szpital w kwocie 5.594 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23 ust. z dnia 17 czerwca dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, lecz z ograniczeniem do wysokości 48 prc. podatków bezpośrednich obok 18 prc. na cele drogowe, a to z uwagi na wykazaną wyżej nadwyżkę dochodów, przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacji powiatowej w Zaliszczykach zezwala się w myśl postanowień §. 23 ust. z dnia 17 czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w roku 1910 dodatki powiatowe w wysokości 48 prc. od państwowych podatków bezpośrednich w pow. przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisane §. 12 ust. z dnia 10 grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Ja proszu pana marszałka powitu zaliszczyckoho poprosyty do sali, szczyby mene ne trafyw zakid szczo ja o ne prysutnych budu howoryty.

Wysokyj Sojme!

Predłożone sprawozdanie Wydiłu krajewoho szczo do pidwyższenia dla reprezentacji powitowoji w Zaliszczykach dodatkiw na 48 prc., ne opravduje sia predłożenymy budżetamy.

Imenno w tych budżetach i zamkneniach rachunkowych za dawnijski lita znachodiat sia pozycyi, ktori ne powynny prychodyty w wydatkach wydiłu powitowoho. Imenno znachodźu miż inszyny taki pozycyi jak rik riczno welyki sumy na Towarystwo gimnastyczne „Sokół“. W roci 1906 subwencya Rady powitowij na Towarystwo „Sokół“ wynosyla 3000 kor., w 1908 wynosyla 1000 K, 1907 2000 K, a w roci 1910 wynosyt ona 1000 K.

Ja uważaju szczo Rady powitowi wo wschodnij Hałyczyni ne na to, szczyby Towarystwa gimnastyczni polski w ciłosty majje utrymaty.

Nyni zadaw ja sobi trudu, perehlanuw kilkanajciat zamkneń Rad powitowych wo wschidnij Hałyczyni i pryjszowjem do toho perekonania, szczo Rady powitowi w welykij miri posoblajut riżni polski Towarystwa, koły riwnoczasno duże małeńko abo majje niczo ne dajut na ruski. Preciń musyt przyznaty szczo to je wschidna Hałyczyna, hde gros naselenia je ruskie, a menziszt je polska. I tak naprymir w zamkneniach rachunkowych i preliminarach Rady powitowoi u Zaliszczykach ne znachodźu ani odnoi pozycyi na ruski cili, koły tymczasom je kilkanajciat pozycyj na polski towarystwa,

Ja chotiw umysne, szczyoby p. Cieńskij buw prysutnyj, i ne zakenuw szczo ja po za oczy gospodarku jeha obmawlaju.

Ale w kożdoji chwyli można sia po dywyty do budżetu w kancelarji sojmowij i perekonaty sia czy to je prawda. W roci 1910 prelinujuje sia na Sokół 1000 K. na „Kółko rolnicze“ 250 K.

(Głos. To gospodaraka.)

Na Ochoronku 400, na Towarystwo szkoły ludowej 200, na „Gwiazdę“ 200, na Czytelniu szkoły ludowej imena Goldmana 200, subwencya na gimnastyku w szkoli wydiłowoi 300 K., na cerkwy i kościoły 500 — ale chotiwbywm znaty kotra cerkow z toho szczoś distała.

Na Sokół i Kółko w Szczytncyiach 100. Otże proszu paniw zważyty, czy oden heler piszow na ruski, proświtni ciły.

Proszu pana marszałka tam je budżet, możete sobi wytiahnuty, a możete toho ne baczyły, bo ja waszoho pidpysu tam ne baczyw. Otże jak my możemo hołosuwaty za pidwyższaniem, jak tam sut taki widnosyny, jesły marszałok zajawyw, szczo jeha odnohołośćo wybrały, to ja ne znaju czy tam ciłkom Rusyniw ne ma, jak ho wybrały.

(P. Skwarko. Je łysz temni.)

Tak samo w litach poperednych wid 1904—1908 ne ma tych własne predłożeń.

Taka sama proporcja za rik 1906 Sokół 3.000 K, No moi panowe jesły na Sokół daje sia 3.000 K, to wże trudno! Na kościoły 400 K, na Kółka 620 K.

W r. 1907 Sokół 2000 K, Kółko 270 K. i t. d.

(P. Skwarko. To je etyczno?)

Darujte moi panowe, ale to wże świt sia kińczyt.

W r. 1908 na Bursu Potockoho 800 K, Sokół 1000, kościoły i cerkwie 1.300 K, Gwiazda 200 K, Znicz 150 K.

De je chotiaj oden heler na naszi towarystwa? Czy my tam ne majemo bursy? Rik riczno prychodiat petycyi, i nawit Wydił krajewyj buw na tilko sowistnyj, szczo udiływ 500 K, a p. marszałok z ruskich dodatkiw ne daw ani odnoho helera.

Taż i my majemo swoich stypendystiw!

Pane Marszałku tak ne ide. Meni sia zdaje, szczo wy ne powynyšte maty czola prychodyty z tym podwyższaniem, bo jak wy niczo ne dajete nam, ne powynyšte i sobi niczo ne dawaty.

Ja dumaju, szczo toho roda trakowanie nas w Radach powitowych je ne możliwye. I jak sia kilkanajciat tysiacziw daje na ciły polski, a na ruski ani odnoho helera, to ne dywujete sia, szczo my potim wychodymo z riwnowahy.

(Brawa na ławach postów ruskich).

Marszałek. Głos ma p. T. Cieński.

P. Cieński. Wysoki Sejmie!

Nie odpowiadałbym tu w ogóle na przemówienie p. Makucha, gdyby tak wprost jego twierdzenia nie były zwrócone do mnie, ale później przedłożę Wysokiej Izbie wszystkie budżety i zamknięcia rachunkowe i Wysoka Izba przekona się, jak tentencyjnie była przez p. Makucha rzecz przedstawiona.

P. Makuch wyciągnął tylko jedne pozycye a drugie opuścił, a mianowicie te, które na ruskie cele wykazuje wydatki.

Mogę zapewnić Wysoką Izbę, że jakkolwiek nie z aktami w ręku przemawiam do Wysokiej Izby, ale bardzo znaczną część wydaje się i na cele ruskie kulturalne w powiecie zaleszczyckim.

Nie można tak mówić, jak mówił p. Makuch „to prezes, to marszałek“ bo panowie wiecie, że nie prezes ani sekretarz uchwała budżet, tylko cała rada powiatowa, w której jest 11 włościan tak, Polaków jak Rusinów.

A teraz powiem p. Makuchowi na jego twierdzenia, że ani jeden halarz nie idzie na cele ruskie i na instytucye i stypendya ruskie, że te jego twierdzenia są wręcz nieprawdziwe.

Rzeczywiście zaczęło się u nas przed kilkunastu laty w ten sposób, że do budżetu wstawia się pewną kwotę na stypendya i proszę Wysokiej Izby, jabywm o tem nie mówił, gdybym nie był zmuszony. A mianowicie, ja właśnie dałem powód do wstawienia tej pozycyi w budżet przeznaczając od siebie pewną kwotę rok rocznie i Rada powiatowa uchwaliła od siebie i tak rok rocznie dajemy na ten cel.

Może się p. Makuch przekonać, że nigdy inaczej nie było, tylko zżwsze z

tego funduszu tak dla Rusinów, jak i dla Polaków rozdziela się.

Dawniej podania wnoszono przez Wydział powiatowy do Rady powiatowej. Rada powiatowa uchwalała i rozdawała zarówno Rusinom jak Polakom. A jeżeli już nie wystarczyło, bo coraz więcej wchodziło podań, to w ten czas pozatem staraliśmy się tym potrzebom zadość uczynić, w inny sposób nie z funduszu powiatu.

Teraz o tyle się zmieniło, że już nie 1000, ale doszło było do 4.000 i to nie wystarczało, bo dużo biednych i chcących się kształcić i dlatego nadmierne wiele wpływało podań, o te zapomogi i stypendya. Więc teraz postanowiła Rada powiatowa, że z tego funduszu nie rozdaje się już wprost na podania wnoszone do Rady powiatowej, ale w ten sposób, że się daje do dyspozycji gronu nauczycielskiemu w seminarjum i ono uznaje, którzy uczniowie zasługują i potrzebują, dostają tę pomoc

Następnie dostawała bursa ruska i bursa polska każdego roku i nieprawdą jest to, co tu mówił p. Makuch, że ani heler nie szedł na ruskie cele. Tak samo jeżeli jest wypadek, że spalą wójta bardzo porządnego, który długie lata jest w tej gminie wójtem, za to, że nie idzie radykałom na rękę, jak wykoszą zboże, jak spalą znowu, Rada powiatowa przeważnie, włościanie którzy zawsze przyjadą i są często w wierzności, postawią wniosek i uchwała zapomogę dla Rusina wójta, dają mu paręset koron na odbudowanie i pomoc, tego ja nie mogę jako prezes Rady powiatowej wstrzymać, zresztą nie uważam żeby to był wydatek uzasadniony.

Tak samo dostają cerkwie i kościoły zapomogi, zaręczam, że to co mówię jest prawdziwe, a robienie zarzutu nieuzasadnionego nie powinno mieć miejsce u człowieka, który ma wykształcenie akademickie i nie jest tylko posłem takim, który chce gadać bez żadnych podstaw.

Na tem na dziś przestaję, a przy najbliższej sposobności udowodnię i wykażę cyframi, że zarzuty p. Makucha nie były uzasadnione. A tylko muszę zwrócić uwagę na jedno, że do tego czasu powiat zaleszczycki był jednym, który miał najmniejsze dodatki do podatków, pomimo, że nie ma rogatek, bo pierwszym był powiatem który zniósł rogatek powiatowe, że ma kasę oszczędności założoną

własnym funduszem powiatowym, że w której pożyczki hipoteczne wynoszą przeszło 70% na posiadłości wiejskie — więc przeważnie służy ludności włościańskiej i ruskiej ma realność znacznie większą w której mieści się budynek Rady powiatowej i Kasa oszczędności i mieszkanie sekretarza ma 25.000 K, w akcyach kolei wszystkie gminy mają od wielu lat sikawki i wiele innych rzeczy, jak szpital — 2 lekarzy okręgowych wiele akuserek, wszystko dla pożytku tak ludności polskiej jak ruskiej — prawie na wszystkich gminach drogi szutrowane, a wszystko to bez wielkich dodatków i ciężarów.

W tym roku rzeczywiście podniesiono znacznie dodatki a to dlatego, ażeby spłacić kilkanaście tysięcy złotych, winno się fund. krajowemu za budowę szpitala. Kwota ta złożona była przez powiat pochodziła z zapisu dawnego wiceprezesa p. Bartonowicza na fundusz szpitalny i tworzyło to fundusz szpitalny, zdawało się nam powiatowy.

I kiedyśmy przystąpili do budowy. zdawało nam się, że połowę da kraj a połowę powiat i byliśmy pewni, że tych 15.000 złr. będzie policzanych jako fundusz złożony przez powiat, bo to przecież powiat złożył.

Tymczasem Wydział krajowy był innego zapatrywania i nie chciał tego uwzględnić.

Powołuję się w tym względzie na obecnego tu członka Wydziału krajowego p. Bernadzikowskiego, że się rzeczywiście tak rzecz miała.

W tym roku kiedy JE p. Marszałek objawił życzenie aby tę sprawę już raz zakończyć i rachunki załatwić. Więc całą tę kwotę włożyliśmy do budżetu rozkładając na dwa lata.

Nadto mamy jeszcze niedobór 10.000 K z lat poprzednich a mianowicie z lat kłęski które nawiedziły powiat zaleszczycki. Były tam także grady i tucze, że wszystko prawie zostało wyniszczzone.

Panowie wiecie kardzo dobrze, jak niechętnie rządy podatkowe odpisują podatki z powodu kłesk elementarnych a przecież odpisanych jest 50 procent a tem samem odpadają także i dodatki do podatków.

Pokrywaliśmy niedobór pożyczki wekslowej w Banku krajowym.

I ażeby wyjść raz z tych niedobó-

rów podniesiono dodatki tylko na ten rok i wnosimy podanie o pozwolenie na to podwyższenie dodatków.

Ale niech p. Makuch przegładnie rachunki z lat poprzednich a przekonają się, że w naszym powiecie były dotąd najniższe dodatki, a spodziewam się że znowu wrócimy do dawnych opłat.

Chwała Bogu w naszym powiecie nie ma jeszcze tych waśni narodowych nie ma tam tego wzburzonego chłopca o którym opowiadają nam tu niektórzy posłowie ruscy, ale to właśnie jest solą w oku tych którzyby pragnęli i rozjątrzenia między Polakami i Rusinami.

U nas Rusini żyją w zgodzie z Polakami a to jest niewygodne dla niektórych i zawodowych agitatorów i osobistości i stąd pochodzą takie ataki, o których nieraz tu słyszymy.

Na tych kilku uwagach kończę.

(Brawa i ośłaski).

P. Makuch. Proszu o hołos

Marszałek. P. Makuch ma głos.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Sozwolu sobi predložyty preliminarny budżetiw powitu zaleszczyckoho za lata 1906, 1907 i 1908 na dokaz toho szczo wsio szczom tutki wyskazaw jest prawdywe i operte na dokumentach.

Teper 2 z moich towarzysziw perehladajut ti preliminari i budżety z lit 1906, 1907 i 1908 szczoby sia perekonaty czy to wsio prawda szczom wyskazaw i szczo ja neohladno kydaju zakidy.

Skazaw tut rano p. Starzyńskij, szczo robyt sia zakidy a ne poperaje sia ich dokumentamy. Meni sia zdaje proszu Paniw, szczo zamknienia rachunkowi pidpysani reprezentantamy powitowymy stanowlat pewnoho roda dokumenty.

I na tii własne dokumenta ja pokłykaju sia.

I proszu Paniw własne w tych dokumentach czytaju, oś proszu sia perekonaty, szczo w powiti zaliszczyckim wydano na instytut wychowawczyj 1000 K, na Sokił 1000 K, na Kólka rilnyczy 250 K, na hodowlu bydła 250 K, na studni 1000 K, na elektryku 1000 K, na ochronku 400 K, na „Gwiazdu“ 200 K, na Towarystwo szkoły na odnoj 200 K, na czytelniu imeny Goldmana 200 K, na gi-

mnazju 400 K, na cerkwy i kostely 500 K, na Sokił i Kólko rilnycze w Szczytwiciach 100 K i to wsio moi Panowe?

(P. Męciński. A czy w tych towarzystwach Rusinów nie ma?)

Ne ma, bo ani w Sokoli Rusyniw ne ma, ani w „Gwiazdki“ Rusyniw ne ma, ani w Towarystwi szkoły ludowej Rusyniw ne ma, ani takoz w czytelni im. Goldmana Rusyniw ne ma.

(P. Skwarko. I to w czysto ruskim powiti!)

(P. Cieński. Czy pan wszystko przeczytał?)

Tak jest.

Marszałek. Proszę nie przerywać mowcy, p. Makuch ma głos.

P. Makuch. To wsio z budżetiw na lita 1906, 1907 i 1908. Własne perehladujut tii budżety oden Człen Wydiłu krajewoho i oden mij towarisz klubowyj krim toho, szczom ja sia sam pryhotowaw i perehlanuw dokładno wsi cyfry. I z wsioho na rusku bursu łysz 200 K i niczoho bilsze.

(P. Męciński. A czy w szpitalu Rusinów nie ma?)

Ne rozchodyt sia o szpytal, ale rozchodyt sia o Sokił, o Towarystwo szkoły ludowej, o Gwizdu, o czytelniu im. Goldmana, kotri distajut subwencyju z fondi powitowych w powiti czysto ruskim hde naszi taki sami towarystwa niczoho ne distajut.

O se rozchodyt sia.

I dla toho muszu riszczozo widperty zakid i zaprotestuwały protywu tomu, mowby ja pidnosyw zakidy neoprawdani.

Proszu Paniw, majete tut akta, zapraszaju wsich, możete sia perekonaty czy prawdu howorju.

(Posłowie przegładają podane im akta).

Na druhyj raz ja sobi wypraszaju toho roda zakidiw, mowby ja kydaw kalunny.

(P. Skwarko. A precień p. Cieński distaw brawa).

Chotiwjem wykazaty, szczo w czysto ruskim powiti wydaje sia bohato na polski cili a na ruski majze niczoho sia ne daje.

Na tim kińczu i proszu každoho, komu zależył na wyswitylniu prawdy,

szczoby sobi perehlanuw tii zamknienia rachunkowi.

(*Oklaski i brawa z ław ruskich*).

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu. (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Wobec tego przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajcach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajcach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 30. grudnia 1909 l. 3954 przedłożył Wydział powiatowy w Podhajcach, Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 28. grudnia 1909.

Butżety te były w myśl postanowień §. 30. nstawy z dnia 12. sierpnia 1867 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio przez 14 dni wyłożone do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 35.031 K.

dochody 8.793 K.

niedobór 26.238 K.

na którego pokrycie nałożono 11% dodatków do podatków bezpośrednich przypisanych w pow. według protokołu posiedzenia Rady powiatowej w kwocie 240.000 przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego halerza dodatków powiatowych w kwocie 2.400 K z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 26.400 K.

Z porównania z wykazanym niedoborem przyjęto nadwyżkę dochodów w kwocie 162 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięciu rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich, wydatność 1 grosza dodatków wynosi 2.433 K 80 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 11% dodatki czynią cyfrowo 26.771 K 80 g.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 26.238 K.

okazuje się nadwyżka 533 K 80 g.

II Fundusz drogowy

zestawiony przez Wydział powiatowy wykazuje:

1. wydatki poprawiono z 218.563 K 68 g. na 228.563 K 68 g.

2. dochody:

a) własne 32.419 K 80 g.

b) 18% ustawy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 43.200 K.

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyższej ust. 12.000 K.

d) subwencya Wydziału krajowego na budowę drogi gm. I. kl. Podhajce-Wiśniowczyk:

za rok 1909 6.000 K.

za rok 1910 24.000 K.

i drogi gm. I. kl. Podhajce-Denysów 5.000 K.

Razem 122.619 K 80 g.

Niedobór 105.943 K 88 g.

na którego pokrycie nałożono 40 prc. dodatek do podatków bezpośrednich z którego przy wydatności 2.400 K wstawiono dochód 96.000 K.

Przyjmując do obliczenia wydatność 1 g. j. w. 2.433 K 80 g. wypada:

a) 18 prc. dochód 43.808 K 40 g.

w porównaniu z preliminowanym 43.200 K.

wypada więcej o 608 K 40 g.

b) z 40 prc. wypada 97.352 K.

w porównaniu z niedoborem j. w. 105.943 K 88 g.

wypada mniej 8.591 K 88 g.

ogółem brak pokrycia na 7.983 K 48 g. co wymagałoby zwiększenia dodatków o 32 prc. a to skutkiem tego że rubr. IV. wyd. bułowa i utrzymanie dróg resumowaną mylnie i podano mniej o 10.000 K z czego pokrywa część wyższej wydatność grosza o 33.80 K co przy 58 prc. daje 1960 40 K a część wyprowadzona przez powiat, nadwyżka 56 K 12 g. tak że niepokrytych zostaje 7 983 48 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 11 prc.

b) dla funduszu drogowego 40 prc. razem 51 prc.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909 na fundusz administracyjny 12 prc.

na fundusz drogowy 39 prc.

razem 51 prc.

obok ustawowego 18 prc.

dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907 r. Nr. 155 dz. u. kr.

b) w roku 1908 na fundusz administracyjny 12 prc.

na fundusz drogowy 20 prc.

razem 32 prc.

obok ustawowego 18 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907 na fundusz administracyjny 12 prc.

na fundusz dróg powiatowych 9 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych 19 prc.

razem 40 prc.

obok ustawowego 10 prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17-go czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Podhajcach zezwala się w myśl §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 51 prc. (pięćdziesiąt jeden), od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta? Czy żąda kto głosu?

P. Sodomora Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Sodomora.

P. Sodomora. Wysokij Sojme!

Miż powitamy, kotri starajut' sia o pidwysszenie dodatkiv, znachodyt' sia takoz' i powit pidhajeckyj.

Ja jeśm posłom powita pidhajekoko i muszu riszuczo zaprotestuwały protywnakładaniu wysszych dodatkiw do podatkiw.

A to ne tomu mowby my jak rano skazaw p. Starzyński, wzięły sobi na swoju specyjalnist' krytyku Rad powitowych ale z ciłkom inszozi przyczyny.

Ja wydzū, szczo w gospodarci Rady powitowoji pidhajeckij ne dije sia tak jak powynno.

Tutky rano skazaw p. Bojko, szczo preciuń potreba Radom powitowym fondi na budowu dorih, na pidnesenie ekonomiczne ludnosity na szpytali i t. d. i jesly chocemo, szczo Rady powitowi spownyły swoju zadaczu musymo jim fondy przyznaty.

W pidhajeckim powiti, jak wproczim w inszych powitach schidnoji Halyczyny my ne wydymo ślidiw, szczo tamoszna Rada powitowa starała sia o pidnesenie ekonomiczne naszoho selaństwa.

De tam, w Radi powitowij pidhajeckij je ślid, szczo wona sia starała o pidnesenie chowu chudoby?

(P. Bernadzikowski. Szpital wybudowała).

Toj szpytal, znachodyt' sia w duże oplakanim stani. Najważnijszoju zadaczej Rad powitowych zdawałoby sia, szczo je dbanie o powitowi dorohy.

Ale w pidhajeckim powiti powitowi dorohy, szczo nawit' w litnij pori ludy ich omynajut', nakładajut' dorohy i jizdiat' polowymy dorohamy, szczo ne jichaty łysz toju powitowuju dorohuju, de wozy sia psujut' a koni nohy łomlat.,

A preciuń na ti dorohy łożyt' sia wetyki sumy.

Npr. Rada powitowa pidhajecka, uchwałała wże przed kilkoma litamy budowaty dorohu powitowu z Pidhajec do Wiśniowczyka.

Doroha tam je konieczno potribna, bo Wiśniowczyk se mistoczko, kotre maje sud powitowyj. I zdybujemo, szczo wże w r. 1908. rada powitowa pidhajecka wzięła subwencyju z Wydiłu krajewoho na budowu toji dorohy 12.000 K, w r. 1909 6.000 K, a na r. 1910 je spodiwana subwencyja Wydiłu krajewoho w wysoti 24.000 K. Ale toji dorohy do teper ani nichto ne dumaje budowaty.

W tij sprawie ja przed kilkanajciat' dniami wnīs interpelacyju, a o budowu niczoho ne czuwaty.

Dalsze zdybujemo w prylyminary budżetu Rady powitowoji pidhajeckoji,

szczo płatnia urjadnykiw i słuł wynosyt' razom 15.822 K.

Ja znaju szczo w Radi powitowij pidhajeckij bohato je urjadnykiw takych, kotri zajmajut' po 2 abo 3 posady, berut' płatniu za dwoch abo troch i powniat' swij urjad bez peretiażenia.

Toż ne dywno, szczo nasz narid domahaje sia znosenia tych Rad powitowych, bo jakby prydyływ do starostwa dwoch abo troch urjadnykiw, to wony by zrobyły za tych wsich urjadnykiw z Rady rowitowoji.

A teper do jakych czynnostej używaje sia urjadnykiw w Radach powitowych? Npr. w tim roci majut' buty rozpysani w Radi powitowij pidhajeckij wybory a sekretar tamosznyj Rady powitowoji wże dawno objizdyw ciłyj powit na agitacyju, skłykuje po selach wijiw i druhyh „mężów zaufania“, układaje łysty wyborczy

Otże jeszczē ne znaty, koły sia wybory widbudut' a wże sia przyhotowłaje grunt, na takich naradach sekretar Rady powitowoji ustrojuje traktamenty i wydaje po 20 K, a se ne ziswojich hroszej, se pokryjut' riżni „nieprzewidziane wydatki“.

Jak sia gospodaruje w Radi powitowij, może zailustrowaty dribnyj na oko fakt, kotryj nawedu.

Pered kilkoma litamy pobudowano na dorohi Pidhajci - Denysiw mytnyciu. Dimok toj buw jak na mytnyciu widpowidnyj, buw krytyj gontom i w zahali buw w duże dobrim stani. Naraz za kilka lit dach gontowyj ciłkom jeszczē dobryj skyneno i pokryto mytnyciu dachwkoju. lude sia dywuwały, dlaczo se sia stało? A se sia stało dlatoho, bo benjaminok Rady powitowoji pidhajeckoji, żydok, kupyw sobi wid inżyniera powitowoho jakuś staru maszynu do wyrobu dachiwok a poneže ne maw na ti dachiwky zbutu, postaraw sia w Radi powitowij pidhajeckij, szczo ciłkom dobryj dach gontowych z toji mytnyci skyneno i pokryto dachiwkami, szczo toj pidpryjemeć, kotryj w Radi powitowij maw pidpryjemstwo dorohowe maw de podity swij wyrīb.

Otże taki nepotribni wydatky spōnukujut' szczo nedobir Rady powitowoji pidhajeckoji wynosyt' 26.238 K i dla toho sia Rada powitowa żadaje pidwyszenia dodatkiw do podatkiw aż do wysoty 51 pre.

Ne dywujcie sia Panowe, szczo taku hospodarku Rad powitowych my musymo nazwaty po prostu rabunkowoju, szczo protyw takoho otiazienia naselienia riszuczo musymo protestuwaty, bo jak by my z lęhkym serciom uchwałyły take pidwyszenie, to spaw by na nas proklin naszych wyborciw i narodu.

(*Brawa z ław ukraińskich*).

Marszałek. Czy żada kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta.

Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 20 grudnia 1909 l. 2337 przedłożył Wydział powiatowy w Starym Samborze Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 14. grudnia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

dochody własne 5.023 K. 04 h.
wydatki 27.791 K. 87 h.
niedobór 22 768 K. 87 h.

na pokrycie którego nałożono 27% dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 107.372 K. 06 h., przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 843 K. 29 h. z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 22.768 K. 83 h.

Obliczona zaś na podstawie rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach: 1908, 1907, i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich wydatność 1 grosza dodatków wynosi 880 K. 84 h., przeto jest znacznie zbliżoną do wydatności przyjętej przez Radę powiatową.

II. Fundusz drogowy.

zestawiony przez Wydział powiatowy wykazuje:

1. wydatki 63.785 K. 78 h.
2. dochody:

a) własne 7.004 K. 17 h.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl

§. 12. ust. z 10/12 1907. Nr. 155. dz. u. kr. 15.179 K. 22 h.

c) Spodziewana subwencja z mocy

§. 15. powyższej ustawy 24.936 K. 59 h.

Razem 47.119 K. 98 h.

Niedobór 16.865 K. 80 h.

na którego pokrycie nałożono 20% dodatków do podatków bezpośrednich.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 27%.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 20%
razem 47%.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie nieporobów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 26 prc.
na fundusz drogowy 27 prc.
razem 53 prc.

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907. Nr. 155. dz. u. kr.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 33 prc.
na fundusz drogowy 10 prc.
razem 43 prc

obok ustawowego 18 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 11 maja 1909 r.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 30 prc.
na fundusz drogowy 21 prc.
razem 51 prc.

obok ustawowego 10 prc na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 28 czerwca 1907 r.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 r. dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór w r. 1910 powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Starym

Sambdrze zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17 czerwca 1874 dz. u. kr. Nr 51. pobierać w r 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 47 prc. (czterdzieści siedem) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 17 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907. Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca' członek Wydziału p. **Onyszkiewi z** Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda, kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. Większość. Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kołomyi na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz** (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kołomyi na pobór w r. 1910 wyższych

dotatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 11. stycznia 1910 l. 267. przedłożył Wydział powiatowy w Kołomyi Wydziałowi kraj. budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 10. stycznia 1910. — Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ust. z 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 15.553 K 84 h.
2. wydatki 105.853 K 84 h.

niedobór 90.300 K na pokrycie którego nałożono 21 prc. dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 466.394 K 90 h. — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 4.300 K — z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 90.300 Kor.

Przyjęta przez powiat powyższa wydatność 1 gr dodatków w kwocie 4.300 K — została wyprowadzona, jak w budżecie administracyjnym zaznaczono — z przecięcia wpływów z datków ściśle na cele administracyjne z 3 lat: 1907, 1908, 1909.

Obliczono na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907 i 1908 dodatków do podatków bezpośrednich łącznie z wydatkiem ustaw. drog. — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 3.709 K 06 h. — lecz wydatność ta nie może być brana za podstawę do obliczenia, gdyż 9 prc. ust. strącany dla gminy m. Kołomyi znacznie wpływa na obniżanie tej wydatności.

Wydatności nadzwyczajnych dodatków wyprowadzić nie można, gdyż w zamknięciach drogowych dochód z dodatków nadzwyczajnych i ustawowych podany jest w jednej cyfrze. — Wydatność zaś 1 grosza dodatków pobranych do funduszu administracyjnego wr. 1906, 1907 i 1908 wynosi 4.335 K 51 h. — jest

więc bardzo zbliżoną do przyjętej przez Wydział pow.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 208.485 K 71 h.

2. dochody:

a) własne 10.310 K

b) 18 prc. ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr. — 61.000 K, (co odpowiada przyjętej do obliczenia wydatności grosza dodatków ustawowych na 3.388 K 89 h. po strąceniu 9 prc. ustow. dla miasta Kołomyi)

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyższej ust. 33.975 K 71 h.

Razem 105.285 K 71 h.

Niedobór 103.200 K na pokrycie którego nałożono 24 prc. dodatek do podatków bezpośrednich, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków — jak w budżecie administracyjnym — na 4.300 K z czego spodziewany cyfrowy dochód wynosi 103.200 Kor.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 21 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 24 prc.

razem 45 prc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 20 prc.
na fundusz drogowy 15 prc.

razem 35 prc. obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ust. kraj. z 10/12 1907 dz. u. kraj. Nr. 155.

w roku 1908:

na fundusz administracyjny 18 prc.
na fundusz drogowy 15 prc.

razem 33 prc. obok ustawowego 18 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

w roku 1907:

na fundusz administracyjny 20 prc.
na fundusz drogowy 17 prc.

razem 37 prc. obok ustawowego 10
prc. na powiatowy fundusz dróg gmin-
nych.

Wzrost stopy procentowej dodatków
powiatowych do podatków bezpośrednich
na r. 1910 spowodowany został wstawie-
niem, do budżetu funduszu drogowego
wydatku na opłatę pożyczek w kwocie
11.800 K, oraz zwiększonymi wydatkami
na budowę dróg i na koszt utrzymania
dróg w powiecie.

Ponieważ nałożenie dodatków powia-
towych przynoszących 40 prc. podatków
bepośrednich nastąpić może po myśli
§ 23 ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr.
Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej
i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział
krajowy uznaje ze swej strony potrzebę
zezwoleń powiatowi na pobór wyższych
dodatków, przeto wniosł:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentancyi powiatowej w Kołomy-
ży zezwala się w myśl postanowień §.
23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr.
51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu
dodatki powiatowe w wysokości 45 prc.
(czterdzieści pięć) od państwowych po-
datków bezpośrednich w powiecie prze-
pisanych z wyłączeniem podatku osobisto
dochodowego, przepisanego §-em 12 ust.
z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy
żąda kto głosu?

P. Makuch. Proszu o głos.

Marszałek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Z zamknięcia rachunkowego Rady
powiatowej w Kołomyży wypływa, jak
kolosalne obciążenie tej powiat terpyt za-
dłato, szczo tam sut tak wężyczejnyj
wydatki administracyjnyj. Wynosiat ony
105.853 K to jak na powiat, chyba dosyt'
wysoka suma.

Pozwolu sobi nawesty, szczo Rada
powiatowa w Kołomyży uosoblaje poloni-
zacyjnyj cili w kołomyjskim okruzi i
czerez to musyt prowokowaty naselenie
ruskie.

Tut zwernono zi storony ne prysut-
noho teper marszałka powiatowoho pana
Moysy moju uwahu, szczo w powiti ko-
łomyjskim jest duże bońato Polakiw. Ja

perehlanuw uriadowu statystyku, z kotroj
wychodyt, szczo Polakiw je o połowynu
mniejsze, jak skazaw Marszałok Moysa,
bo ne wziaw na uwahu, szczo w samoj
Kołomyży żydiwska ludnist jest duże czy-
slenna.

Teper choczu sumaryczno predsta-
wyty budżet na rik 1910. Sami płatni
wynosiat 21.480 K. No, szczo by Rada po-
witowa pozwołyła sobi na takuju kolo-
salnu sumu płatni urjadnykiw — to chy-
ba ne jest dobra hospodarka.

Na proświtu wstawlono 9.000 K.

Zwerneno moju uwahu todi, szczo
na ruski cili szczo z toho prypadaje. Ale
jesly woźmemo, szczo powit je na piw
polskij, a na piw ruskij, to na ruski cili
powynno prypasty 4500 K — a tymcza-
som wydajesz wsioho 1.950 K — a resz-
ta iz tych 9.000 ide na cili proświtni
polski.

Na cili hospodarskij wyznaczono
9.182 K — a z toho na cili ruski ne ma
majże ani odnoho helera; może buty,
szczo tam prypadne jaka 10-ta abo 15-ta
czastyna na rusku storonu, ale to jest
nijaka proporecyja.

Zapomohy i wydatky na cili dobro-
czynnocy wynosiat 17.150 K. Ja staraw
sia wytiahnuty szczo z toho jde na cili
ruski, a szczo na polski. Otże na cili rus-
ki wydaje sia wsioho 600 K, na cili mo-
skwofilski 1.100 K na cerkwy 800 K —
a wsio reszta na polski cili.

Na subwencyji ide 22.535 K — a w
tim jest tilko odna pozycyja 1000 K na
ruskuj cili!

Dn maju, szczo to ne jest żadne
uzhľadnienie korennoho ruskoho naseleńa
w Kołomyjszczyni.

Z tych pryczy uważaju, szczo Wy-
dił krajowyj powynen wħlanuty w tuju
hospodarku, tym bilsze, szczo ne dawnyj
to czas, koły kołomyjska Rada powitowa,
majuczy bilszist Rusyniw w uprawi, ne
prychodyła do Wydiłu kraj. z proszeniem
o dodatki, ale obchodyła sia dodatkamy
zakonnymy i szcze mała nadwyżki.

Teper, koły uprawa distałaś w ruki
ludej, kotri nijakych podatkiw ne płat-
tiat, seb to samy urjadnyki, to własne
wyśrubowano rozchody w administracyjji
na 105.000 K!

Jesly takie obciążenie pijde dalsze,
— to ne znaju, jak dałeko może zajty.
A Wydił krajowyj powynen zwernuty

takoż uwahu na tuju robotu polonizacyjnogo tamosznoho Wydiłu powitowoho, bo „do czasu dzban wodę nosi“ i terpyływist naroda ruskoho, chotiaj win tak terpeływyj, może sia urwaty, a naślidki możut buty tak dla odnoj jak druhoj storony nepryjemni.

Uważaju sobi za obowiazok zwernuty uwahu na ti obstawyny, a tych Paniw, kotrib mały sumniwy, szczo do nawedenych mnoju cyfr, zaproszoju do kancelaryji sojmowoj. szczoby perehlanuły oryginalni dokumenta i zamknienia rachunkowi.

My ne powynni na taki wełyki dodatki zizwołyty — a ja zi swojij storony wnoszu, szczoby Radi powitowoj w Kołomyji przyznaty 40 proc. dodatków.

P. Myroniuk-Zajaczuk Proszu o hołos.

Marszałek. P. Myroniuk-Zajaczuk ma głos.

P. Myroniuk-Zajaczuk.

Wysokyj Sojme!

Ja maju czest zabraty hołos szczo do pidwyższenia dodatków do podatków bezposerednych na r. 1910 w powiti kołomyjskim, a to zadlatoho szczo meni stosunki sut zwistnyji, bo ja wże 6 rik maju czest zasidaty w Radi powitowoj w Kołomyji.

Ne jest tam bez toho, szczoby tam jakaś pozycja budżetu czołowika ne wdovalała — ale suprotyw promowy poczt. p. Makucha, jeśm prymuszenyj jeho pohlady sprostowaty.

Prawda, szczo majemo dochody 15.553 K z heleramy, a wydatky 105.853 z heleramy i szczo nedobir wynosyt 90.300 K ale treba zważyty szczo to wypadaje ne tilko na powit kołomyjskij, ale i na peczyniżyńskij, t. j. na dwapolitycznoji powity.

Wsi dorohy dorohowi, kotri w ne dawnych czasach buły tak zli, szczo ne można buło jich ne lysz perejichaty, ale i perejty, znachodiat sia nuni w dobrim stani. Powit wziaw sia energiczno do praci i wsiudy dorohy naprawlaje.

Szczo sia tyczyt tych dribnych wydatków, o kotorych pocztewyj p. Makuch maw spossibnist' napomnuty, tych wydatków na promysł, proświtu, dobrodijnost i inszych dribnych zapomih, to ja maw czest' i spossobnist' tam, de ja buw

newdowołenyj, wsio obhoworyty na zasidaniu budżetowim rady powitowoj.

Nema takoho powita, jak nema takoji instytucyji, ani towarzystwa, ani bankiw szczo by sia ne znajszała jakaś toczka, kotorij by ne można niczo zakynuty.

Ja chotiw pry generalnij dyskusyji nad radamy powitowymy wyskazaty ti sredstwa, kotri mały by na ciły usunuty ti spory i tu nezhodu, z kotoroji śluduje taja obstrukcyja, taja prowoloka czasu

(Brawa).

kotora doroha ciłyj kraj kosztuje.

(Brawa).

Ja żaluju szczo ja ne mawjem szczastia pryjty do hołosu pry generalnij dyskusyji i szczo ne mihjem mojih hadok na siu sprawu wyskazaty. Ja pry tij nahodi muszu odno lysz nadminuty, szczo zawadżaje nam to, szczo my ne majemo riwnoprawnosty w diłach, lysz na paperi.

Tut ne można wynyty ani poodynokych marszałkiw, ani czleniw rady powitowoj, lysz wyna leżyty w systemi. Jesłyb buła sprawedływa ordynacyja wyborcza do rad powitowych jak takoż i do rad hromadskych, tohdy bułoby pewne zadowołenie i ne bułoby swaru, nyńka ne może koždyj buty wdowołenyj, bo jak kažu, ne mawe wpływu na uprawu w tych radach powitowych i hromadskych. Wyna tych widnosyn leżyty w systemi.

Wertajuczy do riczy samoji muszu skazaty szcze raz, szczo ne można peresadżuwaty, jak to robyw poczteunyj posoł Makuch i zajawljaju, szczo za tym wneskom Wydiłu krajewoho budu hołosuwaty, bo za tymy 45% dodatkamy hołosuwawjem takoż na zasidaniu rady powitowoj.

(Brawa).

Marszałek. Czy żada jeszcze kto głosu? (Nikt). Rozprawa zamknęta, głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Onyszkiewicz.

Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przysepujemy do głosowania Ko przyjmuje ten wniosek, Wydziału krajowego, zechce rękę poknieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału

krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**

(*czyta*)

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie !

Sprawozdaniem z dnia 26. grudnia 1909 l. 2.032 przedłożył Wydział powiatowy w Kosowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 6-go grudnia 1909.

Budżety te w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. były poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny :

wydatki 32.024 K,
dochody 7.625 K 76 h,
niedobór 22.398 K 24 h.

na którego pokrycie nałożono 16% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1909 przypisanych w kwocie 153.053 K.; przyjmując do obliczenia dochodów wydatność 1-go halera dodatków powiatowych w kwocie 1.524 K 89 h., z czego prelinowano dochód w kwocie 24.398 K 24 h.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach : 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.601 K 52 h.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 16% dodatki czynią cyfrowo 25.624 K 32 g.

co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 24.398 K 24 g.

okazuje się nieznaczna nadwyżka 1.226 K 08 g.

II. Fundusz drogowy :

1) wydatki 268.820 K,

2) dochody :

a) własne 2.980 K,

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z dnia 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 27.450 K,

przy wydatności 1.524 K 89 g,

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 71.140 K,

d) 75% subwencji z funduszy krajowych do kosztów budowy drogi pow. Kosów-Jaworów-Żabie 30.000 K,

e) spodziewane subwencje z funduszu krajowego na pokrycie niedoboru 91.500 K,

razem 223.070 K,

Niedobór 45.750 K,

na którego pokrycie nałożono 30% dodatków do podatków bezpośrednich, w których wstawiono dochód 45.750 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą :

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 16 prc.,

b) dla Funduszu drogowego w wysokości 30 prc.,
razem 46 prc.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 13 prc.
na fundusz drogowy 30 prc.
razem 43 prc.

obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe, przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kraj.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 12 prc.
na fundusz drogowy 28 prc.
razem 40 prc.

obok ustawowego 13 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 12 prc.
na fundusz dróg powiatowych 20¹/₂ prc.

na powiatowy fundusz dróg gminnych 7¹/₂ prc.

razem 40 prc.

obok ustawowego 10 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego zwiększonego wydatku na płacę funkcjonariuszów powiatowych o kwotę 1410 K., wydatku na emeryturę dla sekretarza powiatowego w kwocie 2.400 K. tudzież zwiększonego wydatku na stypendya i subwencję w kwocie 1.130 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Koso-

wie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe w wysokości 46 prc. (słownie czterdzieści sześć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobistodochodowego, a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego paragrafem 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907. dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy niyt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Złoczowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Zło-

czowie na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 30. grudnia 1909 L. 5339 przedłożył Wydział powiatowy Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 30. grudnia 1909.

Budżety te były wyłożone poprzednio po myśli §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21 do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

1. dochody własne 16.906 K.
2. wydatki 58.281 K 17 h.

Niedobór 41.375 K 17 h,

na pokrycie którego nałożono 11 prc. dodatków do podatków bezpośrednich, opłaconych w powiecie, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie okrągło 3.900, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 42.900 K.

Z porównania z wykazanym niedoborem, okazuje się nadwyżka dochodów 1.524 K 83 gr.

Obliczona na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach 1906, 1907 i 1908 dodatkowo uchwalonych pozaustawowymi do podatków bezpośrednich, wydatności jednego grosza dodatków wynosi 3.880 K 12 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 11 prc. dodatki czynią cyfrowo 42.681 K 31 gr., co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 41.375 K 17 gr., okazuje się nadwyżka 1.306 K 14 gr.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 343.919 K.
2. dochody:

a) własne 43.587 K

b) 18 prc. ustawowy dodatek w myśl §. 12 ustawy z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 70.000 K.

Wydział powiatowy przyjął 3.888 K 88 gr., podczas gdy wydatność 1 grosza

dodatków ustawowych z ostatnich trzech lat wypada 3.414 K.

e) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 36.732 K.

d) subwencje Wydziału krajowego na budowę dróg 23.500 K.

e) subwencja rządowa na Krasne-Poczapy 5.000 K.

f) spodziewany dochód z 10 prc. przyznanej dodatkowo przez Wys. Sejm na 1909 r. 35.000 K.

Razem 2.138 K 19 h. — Niedobór 130.000 K.

na którego pokrycie nałożono 34 prc. dodatek do podatków bezpośrednich preliminowano dochód 130.100 K przy wydatności 3.826 K 47 gr.

Przyjmując zaś wydatność 1 grosza przy 18 prc. ust. 3.414 K będzie dochód 61.452 K.

34 prc. uchwalonych 3.880 K 12 gr. 131.924 K 08 gr.

Razem 193.376 K 08 gr., a że preliminowano z 18 prc. i 34 prc. 200.000 K, brakuje więc 6.723 K 92 gr.

Część tego mogłaby pokryć nadwyżka z 10 pr. dodatku wstawionego za rok 1909, gdy dochód z tego przy wydatności 3.500 K wstawiono 35.000 K a biorąc wydatność 3.880 K 12 gr. wyniesie 38.801 K w budżecie zatem zwyżka 3.801 K

w administracyjnym zwyżka 1.306 K razem 5.107 K, brakowałoby zatem 1.616 K 92 gr. co wymagałoby zaledwie 0.4 prc. wyższych dodatków.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 11 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 34 prc.

Razem 45 prc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 11 prc.
na fundusz drogowy 39 prc.

Razem 50 prc. obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12 ustawy krajowej z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 11 prc.
na fundusz drogowy 29 prc.

Razem 40 prc. obok ustawowego 18 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 26 prc.
na fundusz drogowy 11 prc.

Razem 37 prc. obok ustawowego 10 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 prc podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23. ustęp 3-ci ustawy z dnia 17. czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały Sejmowej i cesarskiego zezwolenia a Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Złoczowie zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874, dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w roku 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 45 prc. od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18 prc. dodatku, na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z d. 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu

zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Dobromilu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. (*czyta*)

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Dobromilu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 11. grudnia 1909. l. 5376. przedłożył Wydział pow. w Dobromilu Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1910. uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej 29. listopada 1909. Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ust. z 12 sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:
wydatki 36. 519 K.
dochody 13.719 K. 40 h.
niedobór 22.799 K. 60 h.

W budżecie tym wstawiono do rubr. I. poz. 10. wydatek na płacę lekarza okręgowego w kwocie 1680, K., zamiast jak w uchwale Rady powiatowej 1.640 K co sprostowano. Na pokrycie powyższego niedoboru nałożono 19 prc. dodatek do poda-

tków bezpośrednich, przypisanych w powiecie w r. 1908. w kwocie 122 926 K 43 h. przyjmując do obliczenia dochodu wydajność jednego halerza dodatków powiatowych w kwocie 1200 K., z czego preliminowano dochód w kwocie 22.739 K. zamiast 22.800 K. Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się reszta niedoboru w kwocie 60 K. 60 h.

Obliczona zaś na podstawie przecięrzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach 1906, 1907 i 1908. dodatków do podatków bezpośrednich wydajność 1 grosza dodatków wynosi 1088 K. 41 gr. Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 19 proc. dodatki czynią cyfrowo 20.679 K. 79 h. co porównawszy z wykazanym jak wyżej niedoborem 22 119 K 6 h okazuje się ostateczny niedobór 2,119 K 8 h nie mający źródła pokrycia, który wymaga wyższych dodatków prawie o 2 proc.

II. Fundusz drogowy:

1) wydatki 172 600 K

2) dochody: a) własne 8.500 K

b) 18 proc. ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 21.600 K przy wydajności 1.200 K.

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 31.000 K.

d) subwencje krajowe na budowę dróg (75 proc. i 50) 61.500 K.

e) pożyczka bezprocentowa od firmy Köber na budowę drogi Krościenko-Bircza 20.000 K.

razem 142.600 K.

Niedobór 30.000 K

na którego pokrycie nałożono 25 proc. dodatek do podatków bezpośrednich i wstawiono dochód w tejsamej wysokości Przy wydajności zaś 1 grosza = 1.088 K 41 gr. dochód 43 proc. dodatków = 46.801 K 63 gr. w porównaniu zatem z preliminowanym 51.600 K okazuje się brak pokrycia wydatków na 4.798 K 37 gr., co wymagałoby około 4 proc. wyższych dodatków.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 19 proc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 25 proc.

razem 44 proc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 proc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w r. 1909.

na fundusz administracyjny 19 proc.
na fundusz drogowy 21 proc.

razem 40 proc. obok ustawowego 18 proc. dodatku na cele drogowe przepisane §. 12. ustawy kr. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kraj.

b) w r. 1908.

na fundusz administracyjny 18 proc.
na fundusz drogowy 21 proc.

razem 39 proc. obok ustawowego 10 proc. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 został spowodowany mniejszą wydajnością jednego halerza dodatków powiatowych, która w r. 1909 wynosiła 1 109 K. 54 h. nadto wstawieniem do budżetu funduszu drogowego zwiększonego wydatku na budowę dróg o kwotę 69.000 K i na utrzymanie dróg o kwotę 8.700 K. tudzież nowego wydatku na spłatę I raty zaliczki firmie Höber w kwocie 4.800 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 nu podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia zaś Wydział krajowy uznaje, że swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Reprezentacyi powiatowej w Dobromilu zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 44 proc. [czterdzieści cztery] od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe przepisane §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania Kto przyjmuje ten

wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść (*Większość*), Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onszykiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dolinie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dolinie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 6. grudnia 1909 l. 5.801 i z dnia 31. grudnia 1909 l. 6.235 przedłożył Wydział powiatowy w Dolinie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej a to budżet funduszu drogowego dnia 17. listopada 1909 r., zaś budżet funduszu administracyjnego na posiedzeniu dnia 29. grudnia 1909 r.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 99.541 K.
dochody 69.933 K 83 h.,
niedobór 29.607 K 17 h.,

na którego pokrycie nałożono 15% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie w r. 1908 przypisanych w kwocie 198.278 K — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego halerza dodatków powiatowych w kwocie 1.982 K 78 h. z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 29.741 K 70 h.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 134 K 53 h.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach: 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.817 K 34 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu — nałożone 15% dodatki czynią cyfrowo 27.260 K 10 g.,

co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 29.607 K 17 g.,

okazuje się niedobór 2.347 K 07 g., na którego pokrycie należałoby nałożyć 2:3% dodatków do podatków bezpośrednich.

II. Fundusz drogowy

zestawiony przez Wydział powiatowy wykazuje:

1. wydatki 120.405 K,

2. dochody:

a) własne 4.263 K,

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10 grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 36.000 K (Wydział powiatowy przyjął wydatność 1 g. — 2.000 K).

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ust. 10.000 K.

Razem 50.263 K.

Niedobór 70.142 K,

na którego pokrycie nałożono 35% dodatków do podatków bezpośrednich i wstawiono dochód 70.141 K, zatem wydatność 2.004 K.

Przyjmując do obliczenia wydatność 1 g. j, w. 1.817 K 34 g. wypada

a) z 18% dochód 32.712 K 12 g.
w porównaniu z preliminowanym
36.000 K.

wypada mniej 3.287 K 88 g.,
b) z 35% wypada dochód 63.606 K
90 g.,

w porównaniu z preliminowanym
70.142 K,

wypada mniej 6.535 K 10 g.,
razem mniej o 9.822 K 98 g.

co wymagałoby zwiększenia dodatków o
5,1% z powodu przyjęcia przez powiat
wydatności w adm. 1.982 K 78 g., w
drog. 2.004 K przy ustawowym 2.000 K
zamiast jednej 1.817 K 34 g.

Ogółem uchwalone przez Radę po-
wiatową dodatki powiatowe do podatków
bezpośrednich na 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego
w wysokości 15%,

b) dla funduszu drogowego w wy-
sokości 35%,
razem 50%,

obok ustawowego dodatku drogowe-
go 18%.

Wydział powiatowy nakładał i po-
bierał w ostatnich trzech latach dodatki
do podatków bezpośrednich na pokrycie
niedoborów w funduszach powiatowych
w następujących wysokościach:

a) w roku 1909 na fundusz admini-
stracyjny 21%,

na fundusz drogowy 17%,
razem 38%.

obok ustawowego 18 prc. dodatku na
cele drogowe przepisane §. 12. ustawy
krajowej z 10/12 1907 Nr. 155 Dz. u. kr.

b) w roku 1908 na fundusz admini-
stracyjny 24 prc.,

na fundusz drogowy 10 prc.,
razem 34 prc.

obok ustawowego 18 prc na powia-
towy fundusz dróg gminnych,

c) w roku 1907 na fundusz admini-
stracyjny 27 prc., w którym w dziale
wydatków wykazano dotację drogową
razem 27 prc.

obok ustawowego 10 prc. na powia-
towy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków
powiatowych w r. 1910 spowodowany zo-
stał przeważnie wstawieniem do budżetu

funduszu drogowego nowego wydatku na
spłatę krótko terminowej pożyczki zacią-
gniętej w powiatowej Kasie oszczędności
na zapłacenie wykonanych robót drogo-
wych w r. 1909 w kwocie 20 000 K i na
zapłacenie odsetek w kwocie 2.000 K.

Ponieważ nałożenie dodatków po-
wiatowych, przenoszących 40 prc. podat-
ków bezpośrednich nastąpić może po my-
śli § 23. ustawy z 17. czerwca 1874 Dz.
u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sej-
mowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wy-
dział krajowy uznaje ze swej strony po-
trzebę zezwolenia powiatowi na pobór
powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Doli-
nie zezwala się w myśl postanowień §.
23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz.
u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1910 na cele
powiatu dodatki powiatowe w wysokości
50 prc. (pięćdziesiąt) od państwowych
podatków bezpośrednich w powiecie przy-
pisanych, z wyłączeniem podatku osobi-
sto-dochodowego, a to obok 18 prc. doda-
tku na cele drogowe, przepisane §. 12.
ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr.
Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwar-
ta. Czy żąda kto głosu?

P. Krrowiec. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Kurowiec.

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

Maju pered soboju sprawozdanie
Wydziału krajowego w predmeti zizwole-
nia Radi powitowij w Dołyni na pobir
w r. 1910 wysszych dodatkiw posere-
dnych imenno w kwoti 50 prc.

Je to odna z rad powitowych de
marszałkom sut dwa świaszczenyky, otże
w takij radi powitowij powynen buty
raj i błałodat' Boża, odnak tak ne je.

Marszałkom je ksiondz polskij wi-
cemarszałkom ruskyj.

(P. ks. **Pastor.** No to powinna być
zgoda.)

Ale tam je taka hospodarka, szczo
nedaj Boże, jak czytajem w motywach
žadaje sia tych dodatkiw na oprocento-
wanie pożyczok.

Otże warto zapytaty sia z widky ti
pożyczki powstały.

Powstały własne czerez taku war-
jacku hospodarku imenno taku, szczo tam

w odnim roci wydano 200.000 K na dorohy.

Pewno, szczo dorohy to dobra riez, ale w odnim roci ne możete w takim powiti až 200.000 K zabudowaty.

W tim powiti budowano až 18 mostiw, a stilko ne hoden inżynier dopylnowaty, dlatoho widdano budowu w pidpryjemstwo.

P. Zipser, jako posoł z powita dolińskoho dobre znaje, szczo se nemožlywe dopylnowaty.

Otže znacznyj procent tych hroszej pijszow tak boczkom, łszyw sia rižnym predpryjemciam.

Ne wynuju inżyniera powitowoho bo tam je porjadnyj czołowik ale win ne je hoden dopylnowaty.

Ale to je taka ne hospodarna hospodarka a wyna ležyt w elementach, z kotrych składaje sia rada.

Pišla mene w koždym powiti powynni buty pokłykani elementy hospodarski do hospodarki powitowoji.

Može buty takim elementom dobryj didycz, pan, chłop, kupeć, remisnyk, adwokat, ale nikoly urjadnyk, kotryj ne płatyt žadnych dodatkiw powitowych ani szkilnych, krajewych ani žadnoji konkurencyji, ne daje niezoho na konkurencyju otže z lehkym sercem hodyt sia na welyki wydatki i czerez to taki panowe bezmyslno nakładajut podatky na nasele nie.

Jesly w powiti dolińskim je taka lycha hospodarka, to tomu, szczo toti elementy nehospodarski, kotri ne wnosiat niczoho dobroho, znachodiat sia tam i znych składaje sia ciła rada powitowa.

I te je perastoroha dla druhyh powitowych rad, szczo aby wybrały ludej rozumnych, porjadnych, kotri rozumijut sia na hospodarci, kotri płatiat i majut interes hromadskyj, publicznyj w tym powiti.

Dawaty tomu powitowy 50 pre. dodatkiw nważaju za bohato, bo to powit ubohyj, hirskyj i bułoby bezserdeczno z naszoji storony tak „mir nichts dir nichts“ to uchwalaty otže stawljaju wnesok, szczo by perejty nad tym do porjadku dnewnoho i uchwałyty 40 pre. tak jak każe ustawa.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. W rozprawie szczegółowej w myśl postanowień regulaminu nie mogę poddać pod głosowanie wniosku p. Kurowca o przejście do porządku dziennego nad powyższym sprawozdaniem Wydziału krajowego.

Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.** Wnoszę o przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 16. grudnia 1909 r. L. 3226, przedłożył Wydział powiatowy w Tłumaczu Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 16. grudnia 1909 roku.

Budżety te były w myśl postanowienia § 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 poprzednio wyłożone przez dni 14 do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 15.329 K. 71 gr.
2. wydatki 59.551 K. 11 gr.

niedobór 44.221 K. 40 gr.

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 20 proc. dodatek do podatków bezpośrednich przypisanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 219.122 K.

Przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.211 K. 07 gr. z czego cyfrowy dochód prelimitowano w kwocie 44221 K. 40 gr.

Obliczono zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907, 1908 dodatków do podatków bezpośrednich, — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 2.050 K. 42 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone j. w. 20 pr. dodatki czynią cyfrowo 41.008 K. 40 gr.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 44.221 K. 40 gr. okazuje się reszta niedoboru 3213 K.

który niema pokrycia i wymagałby wyższych dodatków około 1.5 proc.

Fundusz konwersyi długów Banku włościańskiego.

1. dochody własne 5545 K. 52 gr.

2. wydatki 5.545 K. 52 gr.

niema niedoboru uni nadwyżki dochodów.

Fundusz drogowy.

1. wydatki 128.901 K. 81 gr.

2. dochody:

a) własne 12.981 K. 52 gr.

b) 18 proc. ustawowy dodatek w myśl § 12. ust z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 39.799 K. 26 gr.

c) spodziewana subwencya z mocy § 15 powyż. ustawy 12.000 K.

razem 64.780 K. 78 gr.

Niedobór 64.121 K. 03 gr.

na którego pokrycie nałożono 29 proc. dodatek do podatków bezpośrednich.

Przyjąwszy do obliczenia w budżecie drogowym dochodu z dodatków, rzeczywistą wydatność 1 grosza dodatków w kwocie jak wyżej 2.050 K. 42 gr. spodziewany cyfrowy dochód z 18 proc. dodatku ustawowego czyni 36.907 K. 56 gr.

zatem mniej od pryliminowanego dochodu w kwocie jak wyżej 39.779 K. 26 gr. o 2.891 K. 70 gr.

co powiększa wykazany wyżej niedobór na kwotę 67.012 K. 73 gr.

Gdy zaś dochód z nałożonych na pokrycie niedoboru 29 proc. dodatków, przy rzeczywistej wydatności grosza dodatków czyni cyfrowo 59.462 K. 18 gr. okazuje się reszta niedoboru w kwocie 7.550 K. 55 gr.

który do swego pokrycia wymagałby wyższych dodatków około 3.6 proc.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 20 proc.

b) dla funduszu drogowego 29 proc. razem 49 proc.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 pr.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 15 proc.

na fundusz drogowy 31 pr.
razem 46 pr.

obok ustawowego 10 pr. dodatku na cele drogowe z przepisanego § 12 ustawy krajowej z 10/12 1907 Nr. 155 dz. u. kr. a to na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 28. czer. wca 1907.

b) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 17 pr.
na fundusz drogowy 32 pr.,
razem 49 pr.

obok ustawowego 18 pr. na powiatowy fundusz dróg gminnych a to na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 4. lipca 1909.

c) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 17 pr.
na fundusz drogowy 32 pr.,
razem 49 pr.

obok ustawowego 18 pr. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 pr. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli § 23 ustawy z dnia 17. czerwca r. 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu zezwala się w myśl postanowień § 23 z dnia 17. czerwca 1874, dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe w wysokości 49 pr. (czterdzieści dziewięć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego, a to obok 18 pr. dodatku na cele drogowe, przepisanego § 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907, dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marsz łek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Reprezentacja powitu towmackoho należyt do tych kotri zowsim nepotribno obtiażajut powit dodatkamy.

Choczu buty stysłym i zastosuwaty

sia do toi perestorohy, kotru tut wiczno czujemo z prawoi storony sej Pałaty, aby o neprysutnych ne howoryty takich ricy kotri im duże nepryjemni i budu stysło trymaty sia łysz budżetu predloženoho Wydiłowy krajowomu.

Otże w zamkneniurachunkiw za rik 1906 znachodyt sia duże poważna suma: fundusz dyspozycyjnyj dla marszałka powitowoho 8.120 K a krim toho nachodyt sia pozycja: ne prewydzeni wspania ubohych 800 K i 600 K. Otże ti dwi pozycji razem możut po prostu jeslyb ich wyczerknuty — a možna ich wyczerknuty śmiło — mohłyby duże a duże obmeżyty totu stopu procentowu dodatkiw.

Dalsze z przykrosteju muszu pidnesty szczo reprezentacja towmackoho powita należyt do tych, kotri ne dajut ni helera na ruski cili, koły tymczasom jduť sotky tysiacziw na cili polski. Na žal ne majju zamknenia za rik 1909 a tam najszlybyśmo taku pozycju jak 6.000 K subwencji na budowu Sokoła a dano jeju w toj sposib, szczo za morh kotryj peresiczno kosztuje 1.400 K zapłaćceno 6000 K Sokołowy, szczo by w toj sposib pereszwindluwaty totu subwencju.

Tak samo w Towmaczy uderżuje Rada powitowa bursu dla ditej hołowno uczaszczajuczich do szkoly promysłowoi.

Bursa ta zistała zalożena ruskim świaszczennykom O. Tychowyczom i z poczatku nosyla nawit jeho nazwu: Bursa O. Tychowycza“.

Teper wid kilkoch lit, a zhladno wid r. 1908 po wyborach do rady derżawnoj rada powitowa zhladno jeji sekretar p. Walewskij zamknuw ju i wsi dity ruski wykinuw z toj bursy.

(P. Koweluk. Za naszi hroszi).

Uderżenie bursy w r. 1906 kosztowalo 4.500 K. Towmacka zemla, w ktryj bilśze jak 70% stanowlat Rusyny, za to majut se, szczo ani odnoj ruskoj dytyny ne pustylły do toj bursy. Dalsze na proświtu i stypendja 1.000 K i na szcze inszi wydatki i na inszi ciły, a z tych hroszej, ani odnoho halera na ciły ruski.

Szcze specjalno odna taka „specyfikacja“ howorjuczy słowamy toj prawyci znachodyt sia w budżeti towmackoho powita, a imenno: manko kasowe 200 kor. dla urjadnyka kasowoho. Pryznaju sia, szczo ja perehlanuw majże 30 budżetiw i nihde ne znajszow manka kasowoho.

(P. Lewicki. Respiro).

Szczoby ne buty hołosłownym, to skażu, szczo fonda dyspozycyjnyj marszałka powitowoho w r. 1907 wynosyw 4.942 K 47 sot. a w r. 1908 5.271 K 90 sot. a na 1910 „wydatki nieprzewidziane“ wynosiat 5.887 K 64 sot. Ne znaju dla czoho. Ale krim toho szcze prychodiat taki „nieprzewidziane wydatki na wsparcie ubogich“.

Dalsze znachodžu w tych zamkne-niach rachunkowych cikasowu pozycju, a imenno jako subwencju kolijowu 25.000 K na koroteńkyj, 6½ klm. zdaje meni sia dowhij linij lokalnij, własnostej zwyczajnoj prywatnoj spłyky buduczój żeliznicy Pałahiczy — Towmacz.

Rozumiju, szczo powit powynen staraty o koliji, bo to leży w interesie powita, tym samym pidnosiat sia syly gospodarcezi, rozwywaje komunikacija i t. d., ale tutky ne znaju, czy ciła linia 25.000 kosztowała.

(P. Keweluk. 15.000 ja znaju).

Jesły otżeż sia tak na czambuł daje na taku liniju, kotra kosztowała 15.000 kor., — 25.000 kor. to ja takoj gospodarcezi ne rozumiju. Jakie znaczenie maje ta linia dla towmackoho powita, szczo ani czerez odno seło ne perechodyt, tilky prosto do Towmacza? Ona tilky żydkiw perewozyt i żydiwski towary. Rozumiju, jakby misto Towmacz dawalo subwencji, bo to je dla mista interes, ale dla powita ta kolij tak potribna jak dira w mosti. Oczewydno, szczo toj akcjonar je dyktatorom w Wydili powitowym i win oczewydno ne tilky bere tuju subwencju 25.000 K, ale robyt takoz kolosalni interes na dostawi toho szutru. Win każe, szczo bankrutuje, szczo win stilko zapłatyw, szczo win czlenom Wydilu powitowoho i musiat sia postaraty, szczo by powit brow ni kameń, kotroho hory welyczezni sut w okolicy i kotrim sia desiatky lit brukowało dorohy i dobryj buw; win każe: „ja muszu zi Stanisławowskoho szutr dawaty, bo moja kolij musyt meni taki, a taki zysky prynosyt“.

I zwozyt sia kamiń toj jeho dla toho, szczo by toj akcjonar zarobyw taki własne hroszy na tij koliji.

Dalsze chozczu zwernuty uwahu, szczo koszta administracyjni duże sut wysoki. Jesły poriwajete własne tiji koszta z ciłostej wydatkiw, to perekonajete sia, szczo koszta administracyjni sut

tak ko osalni, szczo ne stojat w nijakij proporcji do proczyeh inszyeh wydatkiw.

Każu, szczo własne tiji koszta administracyjni i taja subwencja, kotri idut do kyszeni samych człeniw Wydilu powitowoho, a ni człeniw rady powitowej wynosiat 59.551 K i szczoś tam sot. Wprawdi rik riezno widkladaje rada powitowa na riżni szkoly jak n. p. sadiwnyczu i na inszi taki, ale oczewydno toj szkoly szcze dowhi lita ne bude, bo po prostu ne ma chto robyty w tim Wydili powitowym Tam sydiat taki panowe, kotri musiat tilky dobre rachuwaty;

(Głos. Manko).

własne manko na to majut.

Ja z prykrosteju muszu dalsze stwerdyty, szczo wsi seła, ciła okolicya, ciłyj powit towmackyj ne maje po prostu nijakoho zastupnyctwa w radi powitowij.

Sydyt tam wprawdi kilka chruniw wjiw, kotri odnohosno wybyrajut marszałka, ale nichto precii ne może sia ludyty, szczo to sut zastupnyky. To sut ludy, kotri za wsim hołosujut, kotri kolosalni interesa zrobyly na tim. Pomiż nymy je czołowik, kotryj buw didom, a teper maje 50.000 zł. majetku, a majetok toj zrobyw pry pomoczy Wydilu powitowoho.

Uważaju, szczo JE. P. Marszałok miħby sia raz wże zaniaty powitom towmackim. Ja stilko razy pukaw do toho Wysokoho miścica, szczo by ład raz zrobyty tam, szczo by my ne potrebuwały rik riezno swoji brudy towmacki praty przed Wysokoju Pałatoju. Ale zdaje meni sia, szczo hodi doczekaty sia toho, szczo treba bude dobre teperka wziaty sia pry wyborach, szczo by my mohly raz wże jaku taku reprezentaciju distaty.

Swoju dorohoju, widnosyny tak sia składajut, szczo ciłym dyktatorom je tam sekretar rady powitowoj, a nichto inszyj nijakoho kołosu ne maje. Marszałok tamosznyj, wproczim nezwyczajno porjadnyj i czesnyj czołowik, je tak słabosylnyj, szczo ide za nym na oślip i wsio robyt, szczo toj sekretar rady powitowoj żadaje.

Ne zhadaju wże, że rada powitowa towmacka je spelunkoju wsich biur porady prawnoj, szczo wsi, kotrim sia maje doroha stetyty do sudy w Stanyławowi, do prokuratora, znajdut tam opiku. W r. 1909 buw takyj czas, de mar-

szalok, zastupnyk marszałka, sekretar i wsi jizdyły do Stanisławowa boronyty ostatnoho rjadu chrunia.

Takyj pan jichaw prysłuhu jemu świdczyty i swoim szlachockim czelom boronyty takoho chrunia, kotromuby w seli nichto ruky ne podaw.

Ja dumaju, szczo w interesi powita towmackoho łużyty, szczo by ludnosta ne obtiahano tyny tiaharamy, tilky persze dopustyty ludnist do reprezentacyji powitowoj, daty jeji możnist westy uprawu pry pomoczy inszych czynnykiw i pry kontroli, szczo ludnist mała do toj reprezentacyji powitowoj kotroho nyny w powiti towmackim zowsim ne maje.

Nyny wid czasu do czasu puskaje sia anonymowi donesenia karni do prokuratoryji w Stanisławowi, szczo w towmackij radi powitowoji zdefranduвано 72.000 kor. Ja rozumiju, szczo to sut anonymowi donesenia, szczo ony ne sut niczym pidperti, ale to wże świdczyt duże zle i duże kiepskie świdocstwo daje, jesly sami chłopcy taki donesenia roblat.

Otże interes wymahaje, szczo by położono kinec takoj marnotrawnoj hospodarci, szczo by my, miscewa ludnist mały takyj wpływ, jakyj chyba pišla nynisznoho zakona nam sia należyty.

P. Skwarko Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Buw ja nyny świdkom toji cikawoji dyskusyi, w kotrij wyskazano, w jakyj sposib rady powitowi u schidnij Hałyczyni postupajut suprotiw naroda ruskoho i jak na tuju sprawu zadywłaje sia biliszt sojmowa. P. Makuch wkazaw na powiti zaliszczyckim i towmackim, szczo nasz narid, nasi powity zdyraje sia na te, szczo by nasi nacyonalno polityczni protywnyky mały materyalni sredstwa do nacyonalno-politycznoj borby protywnam. I mymo toho, szczo posoł Makuch data-my i dokumentamy wykazaw toju systemu, mymo toho szczo posoł Cieński zowsim toho ne zbyw.

Marszałek. Zwracam uwagę szanownego p. posła, że może być mowa o tłumackim powiecie a nie o zaleszczyckim.

P. Skwarko. Ja roblu poriwnanie z radoju towmackoju i wykazuju systemu. Posoł Makuch howoryw, szczo w ra-

di towmackij majže te samo dije szczo w zaliszczyckij.

Koneś kińcem p. Makuch wykazaw, szczo czysto ruskyj powit towmackyj zdyraje sia na te, szczo by zyskaty materyalni sredstwa do obdyrania naszoho naroda takož pid zhladom moralnym i nacyonalnym.

Panowe! Ja rozumiju szczo słabišt hracziw w ferbla todi, koły obhrywajut sebe ti, szczo riwno hrajut. Taka hra hazardowa je nemoralna, neczesna, ale koły riwni hraczi sebe obhrywajut, to wyna po oboch storonach. Ale obhrywaty narid tak słabyj jak nasz narid i staraty sia uchodyty za jeho dobrodija i chwałyty sia szcze tym i twerdyty, szczo toj narid hodyt sa na toje i z dowirjem widnosyt sia do takoj systemy, to perechodyt wsiaki hrancyi pryłycznosty, ludskosty, sprawedlywosty i etyky.

I to dije sia majže w ciłij schidnij Hałyczyni i wsi marszałky powitowi se duże dobre znajut i dywuje mene, jak mohut ony widważyty sia perezycyty tomu, koły my tut cyframy wykazujemy to krywdzenie ruskoho naroda.

Szczo można howoryty o takij etycki, koły opišla nawet polska widnosyt sia do ciłkowityto perewedenych tu namy dokaziw tak, szczo każe: „wsi zakydy ruskych posliw zbyti“. Posoł Bojko ne mih poniaty naszoho narikania na postupowanie rad powitowych u schidnij Hałyczyni i każe: czomu sia ne zorganizujete, czomu ne starajete sia, szczo by rady powitowi zminyły sia.

My starajemo sia, ale nasza akcyjja striczaje sia z ciłoju forsoju i brutalnoju bezzhladnostejju zi storony protywnoji.

Naszu chotijaby najlojalnijszu organizacyju nazywaje sia warcholstwom, szyreniem radykalizmu i t. d

Panowe ludowci ne mohut zrozumity toho, szczo u nas sut szcze specyalni przyczyny, jaki sponukujut biliszt toho Sojmu wykorzystuwaty nas, szcze bilsze jak na zachodi, u nas dilajut zhlady nacyonalni, ekonomiczni, suspilni i polityczni i dumaju, szczo posoł Bojko zrozumije se w kincy i ne bude w buduczczyni w toj sposib widzywaty sia do nas jak nyny rano.

Za zdemoralizowanych naszych witiw możemo mołyty sia do Boha każuczy: widpusty im Boże, bo ne znajut

szczo roblat, bo ony temni, ale za tych kotri ich demoralizujut i kotri sut swidomi toho, szczo i dla czoho to roblat, za teperisnu systemu, za marszałkiw, rady powitowi, starostiw, my mołyty sia ne możemo i ich chwałyty, ale musymo ich proklynaty.

(*Brava*).

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Zrzekam się głosu.

Marszałek Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** na głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 29. grudnia 1909, l. 5902 przedłożył Wydział powiatowy w Brzeżanach Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 14 grudnia 1909 roku.

Budżety te były w myśl postanowień § 30. ustawy z dnia 12 sierpnia 1866, Dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie podniesiono żadnych zażądań.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

1. dochody własne 43.000 K,
2. wydatki 64 000 K,
- niedobór 21.000 K.

na pokrycie którego nałożono 9 proc. dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.380 koron 78 groszy, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 21.427 K 2 gr.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się nadwyżka dochodów 427 K 2 gr.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich ogólna wydatność jednego grosza dodatków wynosi 2044 K 25 gr. zatwierdzonych i ustawowych razem.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 9 proc. dodatki czynią cyfrowo 18.398 K 15 gr., co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 21.000 K, okazuje się niedobór 2.601 K 75 gr, na którego pokrycie należałoby nałożyć 1-2 proc. dodatków do podatków bezpośrednich.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki 225.000 K,

2. dochody

a) własne 57.000 K,

b) 18 prc. ustawowy dodatek w myśl § 12 ustawy z 10. 12. 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 44.000 K,

przy wydatn. przyj. przez W. p. w kwocie 2.444 K 44 gr.

c) spodziewana subwencya z mocy § 15 pow. ustawy 10.000 K,

d) subwencya Wydziału krajowego na budowę drogi Bożyków-Sarańczuki 25.000 K,

Razem 136.000 K.

Niedobór 89.000 K,

na którego pokrycie nałożono 37 prc. dodatek do podatków bezpośrednich a której przy wydatności 2.380-78 K da tylko 88.088 K 86 gr. zatem niepokrytych zostaje 911 K 14 gr.

Przyjmując do obliczenia wydatność 1 grosza j. w. 2044 K 25 gr. wypadłoby:

a) z 18 prc. dochód 36.796 K 50 gr. w porównaniu z preliminowanym 44.000 K,

wypada mniej 7203 K 50 gr,

b) z 37 prc. wypada 75.637 K 25 g. w porównaniu z preliminowanym 89.000 K,

wypada mniej 13.362 K 75 gr.

Razem mniej 20.566 K 85 gr.

co wymagałoby zwiększenia dodatków o 10 prc.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administr. w wysokości 9 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 37 prc.

Razem 46 prc.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w r. 1909.

na fundusz administracyjny 15 prc.
na fundusz drogowy 29 prc.

Razem 44 prc.

obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe przypisanego § 12 ustawy krajowej z 10. 12. 1907 Nr. 155 dz. u. kr.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 17 prc.
na fundusz drogowy 29 prc.
razem 46 prc.obok ustawowego 18 prc.
na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w r. 1907

na fundusz administracyjny 18 prc.
na fundusz dróg gminnych 7 prc.
na fundusz dojazdów kolejowych 10 prc.

razem 35 prc.

obok ustawowego 10 prc.
na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1910 spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu drogowego zwiększonego wydatku na koszt utrzymania dróg w powiecie o kwotę 7.831 K. i na konserwację dojazdów kolejowych o kwotę 16.488 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli § 23 ustawy z dnia 17 czerwca 1773 dz. u. p. Nr. 51, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Brzeżanach zezwala się w myśl postanowień § 23 ustawy z dnia 17 czerwca 1874. dz. u. k. Nr. 51 pobierać w roku 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 46 prc. (czterdzieści sześć procent) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe przepisanej § 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. T. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. T. Staruch.
(*Postowie polscy opuszczają gremialnie sale*).

P. T. Staruch. Wysokij Sojme!

Ja trocha zaczekaju, aż Panowe wyjdut'.

Marszałek. P. T. Staruch ma głos.

P. T. Staruch. Korystaju zi słowa i budu zaraz howoryw, łysz choczu, szczoby Paniw mij hołos ne razyw.

Marszałek. Proszę mówić wtedy, kiedy udzielam głosu.

P. T. Staruch. Ja ne młynok, muszu namysłty sia.

Ja wże kilka raziw toho roku pidnosyw tnt zakydy protyw tij neszczasnij Rádi powitowij w Bereżanach. Ałe kołybym ne buw chrystjanynom i kołybym tak hadaw, jak w dawniyszich czasach — jak czytawjem w istoryji Kremlan — szczo hriszyk po smerty perechodyt' w jakuś zwirynu npr. w konia itd. i tota zwiryna distaje sia w ruky widpowidni do popownenych hrichiw, i szczo jak hrich welykyj, to distane sia w ruky takoho, szczo bude ciłe życie z jeji szkiru zdyraty — otže kołybym w to wiryw, to musiwbym prypustyty, szczo ti wsi, kotri prowadiat' radu powitowu w Bereżanach, po smerty perejduť w taki konyny, kotri sut' w żydiwskich rukach.

Zasterihaju sia, szczo szanuju żydiw, ałe znaju, szczo sut' taki żydy handlari, szczo jak distanut' konynnu, to drut' z neji poślidnu szkiru, bje jeju druczkom aż do krowy.

Otže wsi panowe z toji rady powitowoji musilyby za swoji hrichy i za marnowanie majna, suspilnosty i nasełenia powitu bereżańskoho distaty sia w taku konynnu, bo ja wże zowsim stratyw nadiju, szczoby ony karu na tim świti distaly, bo wże tretyj rik pidnoszu tut protyw nym žaloby a wsio nadarmo, wykazuju cyframy wytiahnennyj z budżetu oryginalnoho, ałe ti sami urjadnyky, kotri prowynuly, sydiat' sobi spokijno i szczo najbilsze jak pereczytajut' w dnewnykach pro ti zakydy, trozška nakliniajut', ałe każut': Szczoś tam Staruch nahoworyw, ałe my tut panamy i budemo dalsze panamy!

Zrobleno tut zamit takyj sam, jak szczo do rady turczańskoji, szczo tu złu hospodarku w Bereżanach zaprowadyw Ru-

syn. Ni! tu złu hospodarku zawynyw chto inszyj, didycz, pokijnyj Wohlfarth, potomu jeho ziat' Traczewskij a ne Rusyn, takyj jak to u nas wywodyt' sia ne siuda ne tuda.

Ja jeho ne beru w oboronu, ałe to ne jeho ciła wyna, ałe po bilszij czasty tych, kotri poperedno tam hospodarowały i wtiahnuły demoralizacyju do toji hospodarky w powiti, tak szczo win łyszyszwy sia zastupnykom, hraw na takych samych instrumentach, jak ti, kotri były wystawieni w tij radi powitowij wid dowszoho czasu. Koły wziaty wytiah z budżetu rady powitowoji bereżańskoji za rik 1908, taj perehlanuw ja w kancelaryji ałe piznijszi majut' łysz mały riżnicy — to wstriczajemo cikawi cyfry, na jaki ciły wydaje sia hroszi z fondiw powitowych.

Rubryka „Utrzymanie gmachu rady powiatowej“. Preliminowano 800 K, wydano 1.339 — a majže każda rubryka jak ne o kilkasot to o kilka tysiaczej koron je perestupłena.

Dalsze: na roboty murarskie i cieielskie 345 K, ślusarskie 6·10 K, za wyszutrowanie podwórza 50 K, na urządzenie klozetów i naprawę zlewów 545 K 40 h, na wywóz śniegu 33 K itd.

A czekajte, my szcze raz ti klozety zdyblęmo.

Rubryka: na koszta komisyjne prelininowano 400 K a wydano 1417, otže bilsze o 1017 K a z jakoho powodu?

„Z powodu spraw kolejowych, klęsk elementarnych, kółek rolnicznych, spraw wyborczych“.

Otse proszu, na sprawy wyborczy wyda je sia z budżetu powitowoho! Dalsze idut': „Sanacyja finansiw Rady powitowoji i pochoron ś. p. Andrija gr. Potockoho“!

Pochoron grafa Potockoho, o skilko znaju, widbuh sia u Lwowi, zwidkyż bereżańskij powit maje zaczyślaty ti koszta pochoronu do swoho budżetu.

Rubryka: „Nieprzewidziane wydatki“ prelininowano 565 K 65 h a wydano 5.152 K 69 h bilsze o 4.592·02 K.

I proszu sluchaty: „Z powodu znacznych wydatków na urządzenie klozetów, i koniecznych subwencyi na budowę kaplic“.

Otže to jest' ta hospodarka, kotra sia po radach powitowych praktykuje i

ja skażu, szczo jakby pryjszło koronuwaty tych wsich paniw z rad powitowych jako hrisznykiw, to perszu koronu i perszu nahorodu distałyby na moje nieszczęście panowe z moho powitu bereżańskoho

Ja jeśm pewnyj, szczo ich wstriczaje jak ne na tim świti to na tamtim, bo ja chrystjanyn, abo jak dawni dyki narody wiryły, distanut' sia ti panowe po smerty w dobri ruky.

(Głos: Do piekła!)

I w pekli ne może buty hirsze, jak dla nas chłopiw w Hałyczyni.

Ja nawit ne wirju za jensze pekło hirsze, bo pekło jensze musyt buty wyluczno dla nas chłopiw. Bo w pekli można szcze chotiaj kryczaty i boronyty sia, ale tu w Sojmi jak trochy ostro wijde chłopska krywda im do ucha, se im je ne myło. Ale nam se wsio odno. My znajemo, szczo my je w menszosty, ale my Rusyny budemo wsiuda piatnuwaty chłopsku krywdu bez rižnyci i bez ohladu.

Distalyśmo nowoho marszałka u nas. Ja sam i naszi 2 czleny, kotrych my wprowadzaly, popyralyśmo toho marszałka. Je to spensyowanyj sowitnyk Korzeniowskyj, duże czestnyj i sowitnyj czołowik i małyśmo nadiju, szczo jak takyj czołowik bude Marszałkom, to bude lipsze. Tymczasom win ne ukaraw wynnych, bo wliw pomiż zepsutych i sam sia zarazyw. Nawit Wydił krajewyj riszyw sia 2 usuunuty. No taka wże u nas hospodarka w Hałyczyni, jakaś zaraza, czy epidemia. I toj czołowik, na kotroho my mały tak wełyku nadiju, i win zaczaw tak jak jeho poporednyky.

Wybory do Rady powitowoji w Kozowi widbuwajut sia wże 4 lita. I tam uriaduje komisar prawytelstwenyj wże 4 lita i bere po 3 guldeny za deń.

No moji panowe, taż to je czysta finansowa ruina! Dwa roky tomu Kozowa zhorila do pošlidnoji chaty, a teper szcze takyj straszennyj wydatok na komisara. I ne można do żadnoho ladu doprowadzaty! Niby czysta anarchia!

Moi protesty widkyneno w administracyjnym trybunali zatwerdżeno a do wyboriw rady hromadskoj i ne prychodyt. Czomu? Bo starosta Bielawski skazaw, szczo tak dowho ne dopustyt do nowych wyboriw, poki ta Rada hromadska sia ne rozwiáže i komisar bude tak dowho uriadowaw, jak jemu sia chce, bo w radi hromadskoj je oden Rusyn sudia, na 30 radnych.

I szczo sia robyt? Najstarszyj radnyj sklykuje wybory Rady hromadskoj. Protywna storona ne prychodyt na posidżenie. Tohdy zaczynajut sia korowody, jizdżenia do Starosty. Starostwo zariaduje wybir, a pan starosta toho komisara suspendowaw za se, szczo prychylny widnosyw sia. Widdeluje toho komisara i poruczaje uriad sej miszczanynowu Hrubiakowu wspilno z adwokatom Friedom. I ti dwa ludy fungujut jako komisar prawytelstwenyj.

Otże Hrubiak kazaw, ja maju prawo sklykawy a najstarszyj wikom sowistnyk świaszczennyk każe, ja maju prawo. I zaczaw sia proces o te, chto maje prawo. Nareszti świaszczennyk zrezygnuwaw. Tohdy najmołodszoho radnoho toj Hrubier z Friedom mianujut najstarszoho wikom. Toj chce sklykawy i znowu drucha storona ne prychodyt na zasidanie.

Jak ja maw jichaty do Sojmu, chotiw ja wnesty nahlaczne wnesenie szczo by Wydił krajewyj i Namistnyctwo raz zrobyły porjadok. Starosta dowidawszy sia o tim, zariadyw wybory i wsio w porjadku. W dijstnosty odnak starosta robyt se pro oko, a komisar prawytelstwenyj uriaduje dalsze. Dijsno nałozyw im 20 K karu. Zrobyły rekurs do Rady powitowoji, ale marszałok Korzeniowskyj zmowyw sia z Starostwom i ne załatwiaje rekursu i sprawa ciła stoit i tak hospodarka stoit. Oto naślidy toji strasznoji anarchii w naszym kraju. W naszych obstawynach dijsno ne można nyny wyżyty i pytaju sia riszajuczych sfer, czy tak dalsze bude? Pytaju sia Marszałka, jako uprawytela sych hromad, jako najwysszoho, kotryj maje stojaty na storozy sych autonomicznych hromad, czy przyjde raz do wyboriw w Kozowi, czy załatwył Rada powitowa rekurs? Smiju sia zapytaty prawytelstwa.

Taż to jest czystyj rabunok po hromadach. Moi panowy, prychodyt do seho, szczo ani administracyjnij trybunał, ani Ministerstwo, ani Cisar ne maje hołosu riszczoho. Starosta każe: „Ja zarządźem, což mam robić, jak oni nie chcą“. J ja nyny z seho miščia widnoszu sia do JE. Namistnyka, a za kilka dni zroblu we Widny szcze bilszyj kryk, bo se ne może buty, szczo by tak strasznij nadużytya sia dijały. Abo je włašt, abo ne ma własty. Skažit, szczo ne ma Namistnyctwa, Wydiłu krajewoho, ne ma niczo, a tohdy narid bude sam robyw porjadok, ale tak ne może buty.

I wsi tu jizdiat, ot i kołys tu buła deputacya zložena z Polakiw, Rusyniw, i Żydiw. Chodiat do Wydiłu krajewoho, do Namistnytwa i wže 5 rik upływaje a ładu ne ma. To sut taki obstawyny w tym nieszczęśliwym moim powiti bereżańskim. I koły ja poriszyw pro starostu Bielańskoho. a win zistaw suspendowanyj, to ciłyj narid buw meni wdiacznyj. A koły sia dowidaw, szczo bude perenesenyj, zbyraje pidpysy u obywateliw, szczo win je dobryj, szczo by Namistnyk ho połyszyw. Najznamenyszi didiczy powita prychoły do mene, diakuwały meni i kazały otwerto, szczo sej czodowik ne je widpowidnyj na prowadzenie takoho powita jak Bereżany.

I naj JE. p. namistnyk pide do Bereżan a perekonaje sia i wid Polakiw i wid Rusyniw i wid Żydiw, szczo tak dijstno jest.

A dalsze!

Nowi wybory do rady powitowoji mały buty perewedeni w hrudny 1909, teper wže luty mynaje a wybory jeszce ne sut rozpyrani.

Czomu?

Bo sobi p. starosta chce pryhotowyty hrunt, szczo by znou wybraty takich ludej, kotri by znou taku samu hospodarku weły, jak do teper.

Dlato ho ja pry tij nahodi z toho miscia zapytuju JE. p. namistnyka i JE. p. marszałka, czy leży w interesie naselienia, szczo by taka hospodarka dalsze sia weła, czy może należałoby koniec położyć toji hospodarci.

Jako zastupnyk powita bereżańskoho zapytuju JE. p. marszałka, czomu ne riszaje sia tych rekursiw w sprawie nałożonych kar?

Sprawa jest nahła, tiahne sia wže piatyj rik, a dla meszkanciw Kozowy jest duże pekucz.

Wydił krajewyj proponuje nam dla powitu bereżańsko 64%, ale czy se może koniec?

Ni moji Panowe!

Wydžu na porjadku dnewnym w poślidnij toczci, szczo proponuje sia dla toho powitu piw miliona pożyczky, szczo znou prynese pidwyszenie dodatkow, tak szczo budemo maty bilsze jak 74% dodatkow powitowych.

Pytajuś, czy Wydił krajewyj pere-

studjuwaw dokładno ti projekty nowych dorih, czy ony sut potribni i czy sut fondy na tu cil?

Proszu Paniw, precin powit maje 94.000 K nedoboru, maje 300.000 K dowhu i maje 64 pre. dodatkow.

Czy to racjonalna riez pozwalaty na taku hospodarku?

Ale pan starosta boit sia, szczo by inszi lude ne pryjszy i szczo by porjadku ne zaprowadyły i dlato ho ne zarjadzuje wyboriw. Winby sobi zelaw, szczo by ti sami lude ti hroszky tak fajnenko pereczysły.

Ale czy to jest w interesie suspilnosti, czy to jest w interesie publicznym, czy to jest w interesie zahadu?

Jako zastupnyk toho powitu kažu szczo ni!

Bo ja jeśm wybranyj pownem dowirjem ciłoho naselienia, tak Polakiw, jak Rusyniw jak i Żydiw, ja nawit ne mawjem protywnyka, bo najbilszyj bohacz didycz, koły mu zaproponowano kandydaturu skazaw, szczo nawit 100.000 K protyw Staruchowy ne wystarczyt.

Dlato ho maju prawo wyskazaty, szczo tiszu sia pownem dowirjem ciłoho naselienia.

Znaju, szczo Rady powitowi ne budut skasowani i dlato ho stawljaju alternatywu, abo skasowaty Rady powitowi, abo zminyty ordynacju wyborczu, szczo by insza hospodarka jak teper ne buła možlywa.

Ne chozczu jeszce krytykuwaty nowoho marszałka p. Korzeniowskoho, bo maju nadiju, szczo wplyne na se, szczo by ti rekursy buły wže raz połahodzeni i szczo postaraje sia, szczo by doteperiszna lycha hospodarka precin sia zminyła na lipsze.

Bo samo sprawozdanie komisyjne w sprawie pożyczky dla powita bereżańskoho i pan referent, kotryj precin jest Polak w ostrych słowach konstatuje, szczo tam hospodarka jest duże lycha i majže neczuwana.

Dlato ho jeszce raz proszu JE. p. Namistnyka, jesly ne chce usunuty p. c. k. starosty, szczo by jeho pouczyw, jaki sut jeho obowiazky, i szczo win maje staty na storoży zakoniw a ne łomyty zakony.

Maju nadiju, szczo wysza włast

whlane w ti obstawyny i szczo powit bereżańskij precin raz pide na lipszu dorohu.

I bude meni duze mylo, jesly na druhyj rik budu mih pochwalaty hospodarku bereziansku.

Na tim kinczu i oswidezaju szczo budu holosuwaty protyw wneskam Wydzialu krajewoho.

(*Brawa i oklaski z law ruskich. — Poslowie polscy wracaja na sale.*)

Marszalek. Czy zada jeszcze kto glosu? (*Nikt*). Gdy nikt glosu nie zada rozprawa zamkneta.

Glos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz**. Zrzekam sie glosu.

Marszalek. Przystepujemy do glOSowania. Kto przyjmuje wniosek Wydzialu krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydzialu krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszalek. Rozprawa otwarta. Czy zada kto glosu? (*Nikt*). Gdy nikt glosu nie zada, rozprawa zamkneta, przystepujemy do glOSowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje wniosek Wydzialu krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydzialu krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystapienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszalek. Rozprawa otwarta, czy zada kto glosu? (*Nikt*). Gdy nikt glosu nie zada rozprawa zamkneta, przystepujemy do glOSowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

P. Staruch. Proszu o skonstatowanie kompletu.

Marszalek. Juz raz skonstatowalem ze wniosek przeszedl i to zupełnie wystarcza. Juz raz tę sprawę p. poslowi T. Staruchowi wyjaśnilem. Ile razy p. T. Staruch prosi o glos, natychmiast mu glosu udzielam, ale z chwila, gdy skonstatowalem, ze wniosek zostal przyjęty,

jego zyczenie, bym skonstatowal komplet lzby staje sie bezprzedmiotowe.

Przystepujemy do rozprawy szczegolowej nad dalszem sprawozdaniem Wydzialu krajowego a mianowicie:

Sprawozdanie Wydzialu krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprazentacyi powiatowej w Grodku na pobor w r. 1910 wyzszych dodatkow powiatowych do podatkow bezposrednich.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma glos.

Sprawozdawca członek Wydzialu krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydzialu krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprazentacyi powiatowej w Grodku jagiellońskim na pobor w roku 1910 wyzszych dodatkow powiatowych do podatkow bezposrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 25. stycznia 1910 l. 225 przedlozyl Wydzial powiatowy w Grodku Jagiellońskim Wydzialowi krajowemu budzety funduszow powiatowych na rok 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 24. stycznia 1910.

Budzety te byly poprzednio w mysl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wylozone przez 14 dni do przegladu, i przeciwno nim nie wniesiono zadnych zarzutow.

Wykazuja one:

I. Fundusz administracyjny.

1. dochody własne 6.145 K 86 g
2. wydatki 32.650 K 86 g

niedobor 26.505 K na pokrycie ktorego nałożono 15 pre. dodatkow do podatkow bezposrednich, oplacanych w powiecie w roku 1908, w kwocie 213 585 K przyjmujac do obliczenia dochodu wydatnosc 1 grosza dodatkow powiatowych w kwocie 1.767 K z czego cyfrowy dochod preeliminowano w kwocie 26.505 K.

Z porownania z wykazanym niedoborem okazuje sie. Obliczenie zas na podstawie przeciecia rzeczywistych wplywow z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907 i 1906 dodatkow do podatkow bezposred-

nich wydatność 1 grosza dodatków nadzwyczajnych wynosi 1.884 K 25 g przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 15 proc. dodatki czynią cyfrowo 28.274 K 25 g co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 26.505 K

okazuje się nadwyżka 1.769 K 25 g.

II. Fundusz drogowy

zestawiony przez Wydział powiatowy wykazuje:

1. wydatki 125.847 K 40 g

2. dochody:

a) własne 8.656 K 90 g

b) 18 proc. ustawowy dodatek w myśl §. 12. ustawy z 10. grudnia 1906 Nr. 155 dz. u. kr. 36.288 K

przyjęto wydatność 1 grosza większą w kwocie 2.016 K

zaś powinna być ona mniejszą ze względu na płacony gminie 9 proc. dodatek ustawowy.

Wydatność jednego grosza do dodatków ustawowych, z roku 1906, 1907 i 1908, wynosi 1.687 K 48 gr. zatem 18 proc. powinno przynieść 30.374 K 64 g a nie 35.288 K

zatem mniej o 5.913 K 36 g.

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 16.000 K

Razem 60.744 K 90 gr.

Niedobór 64.902 K 50 gr., na którego pokrycie nałożono 37 proc. dodatek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 1.767 K preliminowano 65.379 K i zamknięto budżet z nadwyżką 476 K 50 gr. Biorąc zaś wydatność 1 grosza dodatków ustawowych na cele drogowe w kwocie 1.884 K 95 gr. nałożone 75 proc. dodatki czynią 69.743 K 14 gr.

przeło w porównaniu z preliminowaną kwotą 64.902 K 50 gr.

dają nadwyżkę, która pokryje brak w dodatkach ustawowych 5.913 K 36 gr.

tak iż resztę niedoboru z dodat. ustaw. na 1.072 K 71 gr. znajdzie pokrycie w nadwyżce administracyjnej.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 15 proc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 37 proc.

Razem 52 proc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 pr.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 14 proc.
na fundusz drogowy 38 proc.

Razem 52 proc. obok ustawowego 18 proc. dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr.

b) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 11 proc.
na fundusz drogowy 39 proc.

Razem 50 proc. obok ustawowego 18 proc. na podstawie uchwały Sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 4. lipca 1903 r. na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 11 proc.
na fundusz dróg powiatowych 9 proc.
na fundusz dróg gminnych 30 proc.

Razem 50 proc. obok ustawowego 10 proc. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 30. sierpnia 1907 na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały Sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeło wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Gródku Jagiellońskim, zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w roku 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 52 proc. (pięćdziesiąt dwa) od państwowych podatków

bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nisku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nisku na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 15. stycznia

1910 l. 142. przedłożył Wydział powiatowy w Nisku Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910.

Budżety te były w myśl postanowienia §. 30. ust. z dnia 12 sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny

dochody własne 27.994 K 06 gr.
wydatki 50.604. K 06 gr.

niedobór 22.610 K, na pokrycie którego nałożono 17 prc. dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 147.967 K 90 h. przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.330 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 22.610 K.

Z porównania z wykazanim niedoborem okazuje się —.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.362 K 27 h.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu nałożone 17 prc. dodatki czynią cyfrowo 23.158 K 59 h, co porównawszy z wykazanim j. w. niedoborem 22.610 K okazuje się nieznaczna nadwyżka 548 K 59 h.

II. Fundusz drogowy.

1. wydatki 90.310 K

2. dochody:

a) własne 9.500 K

b) 18 prc. ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 23.940 K

c) spodziewana subwencja na budowę drogi Bojanów — Sojkowa — Jazów 5.000 K.

Razem 38.440 K

Niedobór 51.870 K, na którego pokrycie nałożono 39 prc. dodatek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 1.330 K. preliminowano 51.870 K.

Ogółem uchwalone przez Radę po-

wiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 17 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 39 prc.

razem 56 prc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w r. 1909:

na fundusz administracyjny 14 prc.
na fundusz drogowy 22 prc.

razem 36 prc. obok ustawowego 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy kraj. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr.

b) w r. 1908:

na fundusz administracyjny 17 prc.
na fundusz drogowy 44 prc.

razem 61 prc. obok ustawowego 10 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z d. 11. stycznia 1908 r.

c) w r. 1907:

na fundusz administracyjny 16 prc.
na fundusz dróg powiatowych 3 prc.
na fundusz dróg gminnych 51 prc.

razem 70 prc. obok ustawowego 10 prc. na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego:

a) nowego wydatku na spłatę pożyczki na wyrób dachówek cementowych w kwocie 6.000 K

b) zwrotu funduszowi ubogich pożyczki w kwocie 3.692 K 33 h.

c) emerytury dla wdowy po sekretarzu powiatowym 1.200 K

oraz wstawieniem do budżetu funduszu drogowego zwiększonych wydatków na koszt utrzymania dróg w powiecie.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 prc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Nisku zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 r. dz. u. kraj. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 56 prc. (pięćdziesiąt sześć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto - dochodowego a to obok 18 prc. dodatku na cele drogowe przepisanego §-em 12. ustawy z dnia 10 grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania.

Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty.

Sprzedawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 16. stycznia 1910 r. l. 153. przedłożył Wydział powiatowy w Czortkowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 6. grudnia 1909 r.

Budżety te były w myśl § 30. ust. z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

dochody własne 6.352 K
wydatki 57.085 K 42 h.

niedobór 50.733 K 42 gr., na pokrycie którego nałożono 27 prc. dodatków podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w kwocie 253.642 K, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1.843 K 46 h., z czego spodziewany dochód cyfrowy preliminowano w kwocie 49.773 K 42 h.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się reszta niedoboru 960 Kor.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1906, 1907, 1908 dodatków do podatków bezpośrednich, wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.859 K 22 h. — przeto biorąc tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 27 prc. dodatki uczyni-

łyby cyfrowo 50.198 K 94 h. — co porównawszy z niedoborem fund. administr. 50.773 K 42 h. — okazuje się reszta niedoboru 574 K 48 h.

II. Fundusz drogowy.

wydatki 111.867 K 08 h.

dochody:

a) własne 1.925 K

b) 18 prc. ustawowy dodatek na cele drogowe w myśl §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 32.192 K 88 h.

c) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15. cyt. ustawy 6.000 K

razem 40.117 K 88 h.

niedobór 71.749 K 20 h., na którego pokrycie nałożono 39 prc. dodatek do podatków bezpośrednich.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokość 27 prc.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 39 prc.

razem 66 prc. obok ustawowego dodatku drogowego 18 prc.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

w r. 1909:

na fundusz administracyjny 23 prc.
na fundusz drogowy 23 prc.

razem 46 prc. obok 18 prc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. usł. z dnia 10. grudnia 1907, dz. ust. kraj. Nr. 155.

w r. 1908:

na fundusz administracyjny 15 prc.
na fundusz drogowy 24 prc.

razem 39 prc. obok 18 prc. ustawowego dodatku na cele drogowe.

w r. 1907:

na fundusz administracyjny 16 prc.
na fundusz dróg powiatowych 8 prc.
na fundusz dróg gminnych 22 prc.

razem 46 proc. obok ustawowego 10 proc. dodatku na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych, a to na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 14. lipca 1908.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1910 spowodowany został wstawieniem do wydatków budżetu funduszu administracyjnego kwoty 9.000 K na opędzenie kosztów półrocznego prowadzenia szpitala we własnym zarządzie, tudzież wstawieniem do budżetu funduszu drogowego wydatku w kwocie 32.000 K na budowę drogi Zalesie-Szmańkowczyki, oraz zwiększonymi wydatkami na konserwację dróg w powiecie.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Czortkowie zezwala się w myśl §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu podatki powiatowe w wysokości 66 proc. (sześćdziesiąt sześć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobi-sto-dochodowego, a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907, dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania.

Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**: Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czy-

taniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału rajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*.) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach na pobór w roku 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 30 stycznia 1910, L. 55 przedłożył Wydział powiatowy w Przemyślanach Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 21 i 30 grudnia 1909 r.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 21 poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych za rzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

1. dochody własne 10.637 K,
2. wydatki 38.637 K.

niedobór 28.000 K,

na pokrycie którego nałożono 16 proc. dodatków do podatków bezpośrednich, o

placanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 191.903 K, 48 gr., przyjmując do obliczenia pochodzący wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 1750 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 28.000 K.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich, wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1584 K, 73 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, — nałożone 16 proc., dodatki czynią cyfrowo 25.355 K, 68 gr.

co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 28.000 K,

okazuje się niepokryta reszta niedoboru 2.644 K. 32 gr.

na którego pokrycie należałoby nałożyć 1.7 proc., wyższe dodatki do podatków.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki 144.699 K, 34 gr.

2. dochody:

a) własne 9199 K, 34 gr.

b) 18 pr., ustawowy dodatek

w myśl §. 12 ust z 10 lutego 1907 Nr. 155, dz. u. kraj. 31500 K.

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15 powyższej ust. 20.000 K,

Razem 60.699 K. 34 gr.

Niedobór 84.000 K,

na którego pokrycie nałożono 48 proc., dodek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 1750 K, wstawiono dochód 84.000 K.

Przyjmując do obliczenia wydatność 1 grosza j. w. 1584 73 gr.

wypada:

a) z 18 pr. dochód 28.525 K. 14 gr.

w porównaniu z preliminowanym 31 500 K,

wypada mniej 2974.86

b) z 48 pr., wypada 76.067 K. 04 g w porównaniu z preliminowanym 84 000 K.

wypada mniej o 7.932.96

razem mniej 10.907.82

co wymagałoby zwiększenia dodatków o 6.9 pr.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 16%

b) dla funduszu drogowego w wysokości 48%

obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909

na fundusz administracyjny 15%

na fundusz drogowy 48 pr.,

razem 63 pr.,

obok ustawowego 18 pr.,

dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12 ustawy krajowej z 10 grudnia 1907, Nr. 155, dz. u. kraj.

b) w r. 1908.

na fundusz administracyjny 14 pr.,

na fundusz drogowy 54 pr.,

razem 68 pr.,

obok ustawowego 18 pr.,

na powiatowy fundusz dróg gminnych na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 4. lipca 1909 r.

c) w r. 1907.

na fundusz administracyjny 16 pr.,

na fundusz dróg powiatowych 22 pr.

na fundusz dróg gminnych 31 pr.,

razem 69 pr.,

obok ustawowego 10 pr.,

na powiatowy fundusz dróg gminnych, na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 28 czerwca 1907 r.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1910 o 1 pr., spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego wydatku w kwocie 1750 K, na zakupno żelaznych sztachet i na podmurowanie budynku Rady powiatowej.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 49 pr., podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kraj. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu zezwala się w myśl postanowień § 23 ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 59% (pięćdziesiąt dziewięć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-fem 12 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 r. dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czytu*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 29. Stycznia 1910 l. 281 przedłożył Wydział powiatowy w Gorlicach Wydziałowi krajowemu budżety funduszów powiatowych na r. 1910 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 22. stycznia 1910.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Dochody własne 6.660 K,
wydatki 49.410 K,
niedobór 42.750 K,

na pokrycie którego nałożono 19 prc. dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 260.464 K 70 g. przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.250 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 42.750 K.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się —

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach: 1908, 1907 i 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków nadzwyczajnych bez dodatków ustawowych na cele drogowe wynosi 2.003 K 96 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, — nałożone 19% dodatki czynią cyfrowo 38.075 K 24 g.

Porównawszy tę kwotę z wykazanym j. w. niedoborem 42.750 K.

okazuje się reszta niedoboru 4.674 K 76 g.

który należałoby pokryć dalszym 2-3% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

II. Fundusze drogowe.

Wydatki 139.363 K,
dochody:

a) własne 4.113 K,

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12, ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 40.500 K,

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 20.000 K,

d) spodziewana subwencja z Wydziału krajowego na budowę dróg Biecz-Binarowa 2.000 K,

Gładyszów-Uście ruskie 2.000 K,

e) subwencja c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie dróg 10.000 K.

Razem 78.613 K.

Niedobór 60.750 K,

na którego pokrycie nałożono 27% dodatek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 2.250 K preliminowano dochód 60 750 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

dla funduszu administracyjnego w wysokości 19 pr.,

dla funduszu drogowego w wysokości 27 pr.

razem 46 pr.

obok ustawowego dodatku drogowego 18 pr.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w r. 1909 na fundusz administracyjny 19 pr.,

na fundusz drogowy 27 pr.

razem 46 pr.

obok ustawowego 18 pr.

dodatku na cele drogowe, przepisane §. 12. ustawy krajowej z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr.

b) w r. 1908 na fundusz administracyjny 24 pr.,

na fundusz drogowy 22 pr.

razem 46 pr.

obok ustawowego 18 pr.

na powiatowy fundusz dróg gminnych na mocy uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia z dnia 11. maja 1909.

c) w r. 1907 na fundusz administracyjny 18 pr.

na fundusz drogowy 22 pr.

razem 40 pr.

obok ustawowego 10 pr.

na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 pr. podatków bezpośrednich nastąpić może pomyśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Mr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Gorlicach zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 46% (czterdzieści sześć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisane §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje

ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Krośnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

(*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia reprezentacji powiatowej w Krośnie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 26. stycznia 1910 r. l. 265 przedłożył Wydział powiatowy w Krośnie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1910. uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 26. stycznia 1910. Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14-cie dni do przegładu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów:

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

1. dochody własne 14.574 K 92 gr.
1. wydatki 42.574 K 92 gr.
- niedobór 28.000 K.

na pokrycie którego nałożono 14% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1908 przypisanych w kwocie 225.548 K 34 h, przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza dodatków powiatowych w kwocie 2.000 K, z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 28.000 K.

obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich 3 latach: 1908, 1907, 1906. dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza do-

datków nadzwyczajnych bez ustawowych wynosi 2.171 K 53 g.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu — nałożone 14% dodatki czynią cyfrowo 30.401 K 42 g.

Co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 28.000 K

okazuje się nieznaczna nadwyżka 2.401 K 42 g.

II. Fundusz drogowy:

1. wydatki 187.115 K 06 g.,

2. dochody:

a) własne 24.526 K 34 g.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 36.000 K.,

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 43.014 K 06 g.,

d) subwencja z fund. kraj. na budowę drogi z Węglówki do Bonarówki 50% I. rata 9.000 K,

e) subwencja z funduszu krajowego na utrzymanie drogi gminnej I. klasy do zakładu zdrojowego w Iwoniczu 5.842 K

Razem 118.382 K 40 g.

Niedobór 68.732 K 66 g na którego pokrycie nałożono 34% dodatek do podatków bezpośrednich i przy wydatności 2.000 K preliminowano 68.000 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na rok 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości 14%.

b) dla funduszu drogowego w wysokości 34%.

Razem 48%, obok ustawowego dodatku drogowego 18%.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909.

na fundusz administracyjny 14%,
na fundusz drogowy 22%

razem 36% obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ustawy krajowej z 10/12 1907. Nr. 155. dz. u. kr.

b) w roku 1908.

na fundusz administracyjny 14%,
na fundusz drogowy 12%,
razem 26%

obok ustawowego 18% dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907.

na fundusz administracyjny 14%,
na fundusz dróg powiatowych 11%,
na fundusz dróg gminnych 7%,
razem 32% obok ustawowego 10%
na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1910 spowodowany został wstawieniem do funduszu drogowego nowego wydatku na budowę dróg w kwocie 21.000 K tudzież zwiększonego wydatku na koszt utrzymania dróg oraz na rekonstrukcję dojazdu kolejowego w Krośnie.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swojej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Krośnie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874. dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 dodatki powiatowe w wysokości 48% (czterdzieści ośm) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe przepisane paragrafem 12. ustawy z dnia 10-go grudnia 1907. dz. u. kraj. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu

nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść? (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 15. stycznia 1910. l. 145. przedłożył Wydział powiatowy w Cieszanowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1910, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 30. grudnia 1909. — Budżety te były w myśl postanowień §. 3). ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.
A. obrotowy:

1. dochody własne 12.386 K 67 g.
2. wydatki 45.566 K 10 g.

niedobór 33.179 K, na którego pokrycie nałożono $19\frac{1}{2}\%$ dodatek do podatków bezpośrednich przypisanych w powiecie w r. 1908 w kwocie 176.476 K — przyjmując do obliczenia dochodu wydatność jednego haleraza dodatków powiatowych w kwocie 1.700 K z czego cyfrowy dochód preliminowano w kwocie 33.150 K.

Z porównania z wykazanym niedoborem okazuje się reszta niedoboru 29 K 43 g.

Obliczona zaś na podstawie przecięcia rzeczywistych wpływów z nałożonych i pobieranych w powiecie w ostatnich trzech latach: 1908, 1907, 1906 dodatków do podatków bezpośrednich — wydatność 1 grosza dodatków wynosi 1.799 K 21 gr.

Przyjmując tę kwotę do obliczenia dochodu, nałożone 19 prc. dodatki czynią cyfrowo 35.084 K 59 g, co porównawszy z wykazanym j. w. niedoborem 33.178 K 43 g. okazuje się nadwyżka 1.905 K 16 g. co wymagałoby zmniejszenia dodatków o 0,1 prc.

Wydział krajowy zauważa jednak, że skutkiem klęsk elementarnych wydatność grosza w tym powiecie z każdym rokiem maleje i tak: w r. 1906 dała 1.939 K, w r. 1907 — 1.854 K, a w r. 1908 tylko 1.603 K, wobec czego przyjęta przez Wydział powiatowy wydatność w kwocie 1.700 K jest uzasadnioną.

B. Fundusz urzędu pośrednictwa pracy:

dochody 7.332 K,
wydatki 7.332 K.

C. Fundusz zapomogowo-jubileuszowy.
dochody 2.260 K 44 h.
wydatki 2.260 K 44 h.

II. Fundusz drogowy.

wydatki 141.500 K
dochody:

a) własne 8.200 K

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12 1907. Nr. 155 dz. u. kr. — 30.600 K

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 13.000 K
Razem 51.800 K.

Niedobór 89.700 K, na którego pokrycie nałożono 53% dodatek do podat-

ków bezpośrednich, z którego wstawiono dochód 89.70 K.

Ogółem uchwalone przez Radę powiatową dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich na r. 1910 wynoszą:

a) dla funduszu administracyjnego w wysokości $19\frac{1}{2}\%$

b) dla funduszu drogowego w wysokości 53%

razem $72\frac{1}{2}\%$ obok ustawowego dodatku drogowego 18% .

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1909:

na fundusz administracyjny 18%
na fundusz drogowy 49%

razem 67% .

obok ustawowego dodatku 18% na cele drogowe, przepisanego § 12. ust. kraj. z 10.12 1907 Nr. 155. dz. ust. kraj.

b) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 18%
na fundusz drogowy 13% ,
razem 31% obok ustawowego 18% na powiatowy fundusz dróg gminnych.

c) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 16%
na fundusz dróg powiatowych 13% ,
na fundusz dróg gminnych 8% ,

razem 37% .

obok ustawowego 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1910 spowodowany został wstawieniem do wydatków budżetu funduszu administracyjnego (obrotowego) ubytku dodatków powiatowych w r. 1909 w kwocie 7.650 K, spowodowanego odpisem podatków bezpośrednich z powodu klęsk elementarnych, tudzież wstawieniem do wydatków budżetu funduszu drogowego nie wypłaconej w r. 1909 8 prc. dotacji miejscowym zarządom drogowym, w kwocie 21.099 K 20 h. również z powodu odpisu podatków bezpośrednich, w następstwie klęsk elementarnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40 prc podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u.

kr. Nr. 51, na podstawie uchwały Sejmowej i ces. zezw. zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1910 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości $72\frac{1}{2}$ proc. (siedmdziesiąt dwa i pół) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatków osobisto-dochodowego, a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek Wydziału krajowego zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę drugie czytanie tego wniosku bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego w drugim czytaniu zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść (*Większość*) Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie komisji wodnej z wniosku p. Kozłowskiego w sprawie wydania rozporządzenia wykonawczego do ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Nr. 38. Dz. u. kr. (**Al. 701**).

Sprawozdawca poseł Kozłowski ma głos.

Sprawozdawca p. **Kozłowski** (*zaczyna czytać sprawozdanie*).

Sekretarz p. **Urbański**. Wnoszę uwolnienie p. Sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. Sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosku komisji.

Sprawozdawca p. **Kozłowski** (*czyta*):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przy rozmaitych sposobnościach wydać okólniki c. k. Namiestnictwa, rozporządzenia poszczególnych Ministerstw oraz orzeczenia Trybunału administracyjnego, Najwyższego Sądu i Ministerstwa rolnictwa, o ile orzeczenia rzezone mają znaczenie sięgające poza granice poszczególnego wypadku, po dokładnem ich rozpatrzeniu zebrał i ogłosił w systematycznej instrukcyi pouczającej władze, w jaki sposób poszczególne postanowienia ustawy wodnej pojmować i wykonywać należy.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby zapobiegł w ten sposób sprzeciwiającej się niektórym postanowieniom ustawy praktyce, oraz przypomniał wdokładnie wypracowanej instrukcyi właściwą interpretację postanowień ustawy wodnej.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w wypracować się mającej instrukcyi objaśnił i przypomniał następujące zasady obecnie obowiązującej ustawy:

A) Sprawa dochodzeń wodno - prawnych. Polityczne orzeczenia. Prawne postępowanie w celu wyłączenia.

1. Według §. 41., 78. i 84. ust. wodnej przed rozpoczęciem robót regulacyjnych należy przeprowadzić postępowanie wodno-prawne i wysłuchać życzeń stron interesowanych.

2. Według § 78. tejże ustawy i o kólnika c. k. Namiestnictwa gal. z 28. sierpnia 1908 l. 13.676;

a) Rozstrzygnięcie spraw wodno-prawnych na podstawie ustawy wodnej nie leży w ręku władz technicznych, ale władz politycznych,

b) Tak wykaz parcel, podlegających wywłaszczeniu, jak i plan sytuacyjny i wykazy katastralne należy złożyć w terminie prawem przepisany w urzędach gminnych i umożliwić przez to stronom interesowanym zbadanie ich.

c) Operata, dotyczące wywłaszczenia, muszą obejmować wszystkie grunta w celach regulacji dla przedsiębiorstwa potrzebne i to bez żadnych luk, mianowicie z planem geometrycznym, tudzież z wykazem właścicieli i kultur,

d) Według §. 78. i 84. gal. ustawy wodnej i według okólnika gal. Namiestnictwa z 23. maja 1906 l. 47.838, przed rozpoczęciem robót a względnie postępowania prawnego w celu wywłaszczenia, albo też przed wprowadzeniem punktów spornych na drogę sądową, starać się należy za pomocą wszystkich władzom politycznym przystępnych środków a to w duchu §. 37. i 84. ustawy wodnej o dobrowolne uchylenie podniesionych zarzutów i o przyjęcie do skutku porozumienia,

e) Z należytem obostrzeniem odpowiedzialności odnośnych organów w tym kierunku należy zarówno władzom technicznym jak i prawnym, około regulacji zatrudnionym, przypomnieć, że mają obowiązek w sposób prawdziwy i na słusznej interpretacji przepisów polegający, dostarczać stronom interesowanym informacji o postanowieniach ustaw i o wpływających z nich prawach stron.

3. Według okólnika c. k. Namiestnictwa z 23. maja 1906 l. 47.828 porozumienia ze stronami szukać również należy przed zatwierdzeniem planów regulacyjnych, a w celu umożliwienia go należy dozwolnić stronom przejrzania i zbadania planów; po zbadaniu ich zaś przez strony interesowane, władze mają obowiązek życzenia stron przyjąć do wiadomości, a o ile one dadzą się pogodzić z celem regulacji i nie wymagają nadmiernych nakładów, powinny również władze życzenia odnośne uwzględnić.

4. Według §. 41., 78., 84. i 87. gal. ustawy wodnej przepisane orzeczenia władz politycznych należy wydać natychmiast po przeprowadzeniu wodno-prawnego dochodzenia, z załatwieniem wniesionych w sprawach wodno-prawnych re-

kursów, zaś tembardziej zwlekać nie należy, ileż ostateczne uregulowanie stosunków wodno-prawnych leży w interesie wszystkich stron, a w razie długiego trwania prawnego sporu zmieniony stan rzeczy słuszne ocenienie jej często utrudnia.

5. W duchu okólnika c. k. gal. Namiestnictwa z 5. lutego 1900 l. 1561 tak podczas postępowania wodno prawnego, jak i po każdym wyroku sądowym ograniczyć i ustalić należy łożysko rzeki; przed przeprowadzeniem wodno-prawnego dochodzenia ma kierownictwo budowy przed terminem komisji wytyczyć na miejscu i opalikować tak naturalne łożysko rzeki jak i zamierzoną trasę. Po ustaleniu granicy należy również w sposób łatwo dostrzegalny i niedający się zniszczyć, dokładnie wyznaczyć granicę pomiędzy stanowiącem na rzekach publicznych własność publiczną łożyskiem rzeki płynącej i bądźto w drodze ugody, bądźto wskutek wywłaszczenia nabytymi gruntami funduszu regulacyjnego z jednej, a własnością prywatną z drugiej strony; należy również ciągle czuwać nad tem, ażeby znaków granicznych samowolnie nie usuwano.

6. W wypadkach, w których bądźto przed już dokonaną albo rozpoczętą regulacją rzek nie przeprowadzono postępowania wodno-prawnego, nie wydano orzeczenia władz politycznych i nie uwidoczniło zmiany własności w księgach gruntowych, wobec nieuregulowanych dotychczas stosunków własności w ogóle i nieustalonej granicy pomiędzy własnością prywatną a publiczną, należy jaknajprędzej pierwotne łożysko rzeki dokładnie odgraniczyć, oraz tam, gdzie dotychczas jest niepewność posiadania i gdzie są spory, należy się postarać o dokładne odgraniczenie nabytych przez fundusz regulacyjny przed rozpoczęciem budowy lub w ciągu jej gruntów od własności prywatnej.

7. Wobec regulacji tych rzek, albo tych części rzek, które według §. 2. i 3. państwowej ustawy wodnej z 30. maja 1869, Dz. u. p. 390 i według §. 2. ustawy wodnej z 14. marca 1875 Dz. u. kr. nr. 38, mają na poszczególnych, używanych do żeglugi statkami, albo spławu tratw przestrzeniach, prawem przypisane przymioty wody publicznej, należy obostrzyć wykonanie postanowień zawartych w okólnikach Namiestnictwa w Galicyi z 25. lutego 1900 l. 159, z 4 sierpnia

1904 l. 96.091, z 13. maja 1906 l. 47.838 i 28. sierpnia 1908 l. 13.676 z uwzględnieniem rostrzygnięcia c. k. Ministerstwa rolnictwa z 21. lipca 1881 l. 66.615 i przypomnieć władzom, że według powyższych postanowień i słusznej ich interpretacji, jedynie tylko w czasie średniego, normalnego i najdłużej w roku trwającego stanu wody, pokryte nią przetrzyska łożyska wolno funduszowi regulacyjnemu bezpłatnie zająć jako własność publiczną.

8. Należy zwrócić uwagę władz na to, iż niektóre z nich w mylny zupełnie sposób interpretują drugą część orzeczenia Ministerstwa rolnictwa z 21. lipca 1881 l. 66.15, że też wyjątek od postanowień §. 47 ze względu na prawo własności gruntów, pokrytych plantacyami łożyny albo też w inny sposób zakulturowanych, dotyczy jedynie tylko gruntów, leżących w pokrytem wodą podczas średniego, normalnego, przez największą część roku się powtarzającego stanu wody łożyska rzeki, że przeto jest zupełnie mylnem i z powyższem orzeczeniem niezgodnem wyprowadzać z zawartej w orzeczeniu z 21. lipca 1881 l. 66.615 interpretacji ustawy jakiegokolwiek pretensye skarbu państwa do leżących poza średnim, normalnym stanem wody, szutrowisk, pokładów kamienia, porosłych niezakulturowanemi roślinami łądowemi gruntów oraz gruntów nieproduktywnych wogóle.

9. Należy przypomnieć władzom, iż żadna austriacka ustawa, ani żadne rozporządzenie wykonawcze nie czyni różnicy pomiędzy produktywnymi, a nie produktywnymi gruntami na brzegach rzek, że zatem byłoby bezprawiem ze strony władz, gdyby nieproduktywne albo niezakulturowanemi roślinami łądowemi porośłe grunta uważały za integralną część łożyska rzeki i gdyby z tego powodu nie stosowały przy zawłaszczeniu tychże gruntów przepisów obowiązujących dla wywłaszczenia wszystkich gruntów w ogóle; grunta te są bowiem jedynie tylko wtedy przynależnością łożyska publicznej przestrzeni rzek, jeżeli pokrywa je woda przy średnim, normalnym, najdłużej w roku trwającym stanie wody.

10. W wypadkach, w których albo cała rzeka, albo poszczególne jej przestrzenie nie mają przepisanych w §§ 2. i 3 państwowej i w równobrzmiących §§ 2. i 3. galic. ustawy wodnej prawnych przymiotów rzeki publicznej, a przeto

bądźto cała rzeka bądźto poszczególne jej przestrzenie nie mogą być poczytane za części rzeki publicznej, używanej do żeglugi statkami i spławu tratow, należy potrzebną do celów przedsiębiorstwa regulacyjnego część łożyska i brzegów rzeki, albo w myśl zaleconego §. 84. dobrowolnego porozumienia albo według §. 365. ust. cywilnej w drodze wywłaszczenia zakupić od stron i po przeobrażeniu własności prywatnej w ograniczoną w myśl §. 47. własność publiczną, prawo tej własności zabezpieczyć.

Tam gdzie chodzi o rozróżnienie własności prywatnej od publicznej, władze mają uznać tak wykazany w księgach gruntowych i w wyciągach katastralnych, jak i dowodnie na podstawie faktycznie wykonywanej własności stwierdzony stan posiadania.

B) Wykonanie §. 47. w sprawie ograniczonej własności gruntów, uzyskanych wskutek regulacyi.

1. W duchu orzeczenia trybunału administracyjnego nr. 1561 z 17. listopada 1882 l. 3481 oraz motywów orzeczenia c. k. ministerstwa rolnictwa z 12. listopada 1890 l. 10.837, należy jedynie tylko wtedy uważać grunt za uzyskany wskutek budowli regulacyjnych, jeżeli grunt ten leży w obrębie regulacyi i w granicach przy średnim normalnym, najdłużej w roku trwającym stanie wody wodą pokrytego łożyska rzeki; a zatem fundusz regulacyjny ma jedynie tylko prawo do ograniczonej własności tych przestrzeni, których załadowanie nastąpiło wskutek ścieśnienia łożyska rzeki.

2. Alluwio natomiast czyli przymulenie, pod którą §. 411. ust. cyw. rozumie się ziemię, wskutek działania wody nieznanie do brzegów przymuloną, należy do właścicieli brzegu; do państwa zaś jedynie tylko wtedy, gdy państwowy fundusz regulacyjny albo w drodze dobrowolnego porozumienia albo na podstawie wywłaszczenia stał się właścicielem gruntów nadbrzeżnych, do których woda kałał ziemi przymuliła.

3. W analogicznem zastosowaniu dekretu z 28 grudnia 1842 l. 608 zb. ust. sąd. żadna zmiana własności, przez regulacyę rzek wywołana, nie może nastąpić bez formalnego objęcia w posiadanie, czy to przez skarbu państwa, czy to przez strony prywatne; a zatem przed każdym objęciem w posiadanie bądźto gruntów

nowo powstałych, bądźto takich których konfiguracja uległa zmianie, należy przeprowadzić wodno-prawne dochodzenie i wysłuchać strony.

4. Nie może być poczytanym za grunt uzyskany wskutek regulacji taki grunt, który jedynie tylko czasowo z powodu wylewu pozostawał pod wodą. Grunt tego rodzaju według §. 408 ust. cywilnej pozostaje własnością poprzedniego właściciela; a przeto §. 47 gal. ustawy wodnej ustanawia jedynie tylko technicznymi względami uzasadniony wyjątek od postanowień powszechnej ustawy cywilnej.

5. Załadowania należy tak w duchu orzeczenia trybunału administracyjnego nr. 1561 l. 2371 z 17. listopada 1882 jak i orzeczenia ministerstwa rolnictwa z 12. listopada 1890 l. 10.837, jedynie tylko wtedy uważać za grunt uzyskany wskutek regulacji rzek, jeżeli rzeczony załadowania przedstawiają się w samej rzeczy, jako zamierzony, w obrębie budowli regulacyjnych leżący i planem regulacyjnym przewidziany skutek regulacji rzek i jeżeli załadowania powstały nie bez nakładów funduszu regulacyjnego, a skarbu państwa podczas wodno-prawnego dochodzenia dowiódł, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy regulacją odnośnej przestrzeni rzeki a utworzeniem załadowania.

6. Do wodno-prawnych dochodzeń przy budowlach wodnych prowadzonych przez państwo, należy w sprawach spornych większej wagi powołać oprócz urzędowych rzeczoznawców, także z uwzględnieniem orzeczenia trybunału administracyjnego z dnia 3. marca 1900 L 921 od władz politycznych niezawisłych rzeczoznawców i należy zażądać od nich wydania fachowej opinii w przedmiotach spornych.

7. Przy wykonaniu §. 47. starać się należy o przyjscie do skutku dobrowolnego porozumienia ze stronami z równoczesnem przedmiotowem pouczeniem stron, jakie prawa na podstawie ustawy cywilnej i ustawy wodnej posiadają. W razie, jeżeli porozumienie nie dojdzie do skutku, sprawa może być rozstrzygnięta przez orzeczenie władz politycznych. Orzeczenie takie jednak ma jedynie tylko prowizoryczną moc obowiązującą, albowiem według licznych orzeczeń najwyższego trybunału sądowego, do ostatecznego rozstrzygnięcia w wypadkach, których powód

jedynie tylko jest publiczno-prawnej natury, a których właściwy przedmiot należy do prawa prywatnego, są powołane władze sądowe

C) Odstąpienie uzyskanych na podstawie §. 47. gruntów właścicielom gruntów nadbrzeżnych.

1. W postępowaniu, którego przedmiotem jest odstąpienie gruntów, uzyskanych wskutek regulacji rzek, właścicielom gruntów nadbrzeżnych, należy w duchu §. 84. gal. ustawy wodnej przede wszystkim starać się o przyjscie do skutku dobrowolnego porozumienia. Ze względu na to bowiem, że mogąca być przedmiotem skargi sądowej prawnie uzasadniona pretensya nadbrzeżnych właścicieli do odstąpienia rzeczonych gruntów, grunta te mają zupełnie odmienną od innych przedmiotów własności państwowej naturę prawną.

Oznaczenie ceny za grunta właścicielom nadbrzeżnych gruntów odstąpić się mające, ma władza polityczna bez współdziałania władz skarbowych przeprowadzić według szczególnych norm, a nie na podstawie tych ogólnych przepisów i praktyk, których dla innych rodzajów własności państwowej trzyma się c. k. Ministerstwo skarbu i c. k. krajowe dyrekcje skarbowe.

2. Tak według brzmienia §. 47. gal. ustawy wodnej, jak i według okólnika gal. namiestnictwa z 5. lutego 1900 l. 1561 w każdym wypadku, w którym właściciele gruntów nadbrzeżnych zgłosili pretensyę do gruntu uzyskanego przez regulację rzeki, należy w drodze wodno-prawnego dochodzenia po wysłuchaniu stron, przeprowadzić zbadanie pytania, czyli przedsięwzięcie nie potrzebuje gruntu do lepszego zabezpieczenia i wzmocnienia brzegu.

3. Należy do dochodzeń wodno-prawnych w spornych sprawach większej wagi odstąpienia gruntów właścicielom gruntów nadbrzeżnych dotyczących powoływać niezawisłych od władz politycznych i bezstronnych rzeczoznawców; należy również dopuścić właścicieli gruntów nadbrzeżnych, jako też ich prawnych i technicznych doradców do przeprowadzenia zwróconego przeciwko zdaniu władz technicznych i politycznych, technicznie uzasadnionego przeciwdowodu; jedynie tylko po wyczerpującem zbadaniu rzeczy

przysługuje władzom politycznym prawo wydania prowizorycznego orzeczenia.

4. Należy polecić władzom technicznym, ażeby o ile możliwości jak najspieszniej sporządziły wykaz gruntów, uzyskanych wskutek regulacji tych rzek, albo przestrzeui rzek, na których roboty już ukończono i aby w osobnym wykazie władze uwidocznily te wskutek już ukończonych regulacji uzyskane grunta, których przedsięwzięcie do lepszego zabezpieczenia i wzmocnienia brzegu nie potrzebuje.

5. Także i przy tych regulacjach rzek, przy których roboty są w ciągu, należy corocznie uwidocznic w wykazie wszystkie dojrzałe załadowania, a obok nich zarówno te grunta, na których zawieszono roboty prowadzone w celu załadowania, jak i te, na których fundusz regulacyjny z przysługujących mu na podstawie §. 47 praw nigdy nie korzystał; ewidencję tych poszczególnych kategorii gruntów należy ciągle utrzymywać. Także i podczas regulacji rzek powinien skarb państwa odstąpić właścicielom gruntów nadbrzeżnych te uzyskane wskutek regulacji, albo zakupione grunta, których w celu lepszego zabezpieczenia i wzmocnienia brzegu nie potrzebuje.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w celu przyspieszenia odgraniczeń pomiędzy łożyskiem rzeki a jej brzegami i pomiędzy własnością publiczną a prywatną na rzekach już uregulowanych w tych wypadkach, w których odgraniczenia z powodu zaniedbania władz, albo z powodu braku odnośnych organów dotychczas nie przeprowadzono, jak również i w tych poszczególnych wypadkach, w których przed r. 1904 zabierano grunta bez dochodzenia wodno-prawnego i orzeczenia władz politycznych, — wstawił do preliminarza budżetu na r. 1910 ze względu na nagłą naturę sprawy w drodze kredytu dodatkowego osobną pozycję na odnośne wydatki przeznaczoną, albowiem ryczałt na ogólne wydatki starostów żadną miarą na ich pokrycie wystarczyć nie może.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby jak najprędzej przeprowadził znaczne powiększenie tak technicznych i prawniczych sił jak i geometrów ewidencyjnych przy c. k. Namiestnictwie, starostwach i poszczególnych przedsiębiorstwach bu-

dowy i odnośne wydatki, o ile dotyczą rzek państwowych, wstawił do preliminarza budżetu na r. 1911.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przez polepszenie materialnego bytu urzędników technicznych i przez wstawienie osobnej pozycji budżetowej przeznaczonej na stypendya dla uzdolnionych słuchaczy akademii technicznych, z kontraktowo zabezpieczonym warunkiem, że się poświęcą służbie państwowej — postarał się w duchu wielokrotnych rezolucyj galicyjskiego Sejmu o umożliwienie w przyszłości wydatniejszego zwiększenia sił technicznych i geometrów ewidencyjnych, które ze względu na interesa publiczne, nawet z czysto fiskalnego punktu widzenia jest nagląco potrzebnem.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w duchu §. 20. rozporządzenia wykonawczego do gal. ustawy o regulacji rzek z 18. września 1901 Dz. u. kraj. nr. 103 ustanowił specjalnych komisarzy dla spraw wodnych, przyspieszył wydanie instrukcyi dla tych komisarzy, ustanowił szczególne posady hydrotechników, jako fachowych doradców władz politycznych i technologów chemicznych, a odnośne wydatki, o ile dotyczą rzek państwowych a nie podlegają na podstawie ustawy z 18. września 1901 o regulacji rzek, wstawił do preliminarza budżetu na r. 1911.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby ze względu na okoliczność, że w kraju tak wielkim jak jest Galicya, odpowiadające celowi załatwienie spraw za pośrednictwem wysyłanych przez Namiestnictwo, stale we Lwowie urzędujących sił urzędowych, jest niepodobieństwem, albowiem wobec wielkości kraju i różnorodności rozwoju i jego warunków, urzędnik dokładnej znajomości tak miejscowych jak i rolniczych stosunków w całym kraju mieć nie może, — postarał się o przydzielenie przeznaczonych do załatwiania spraw wodnych technicznych i prawniczych sił do c. k. starostw w Galicyi.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby polecił odnośnym siłom, przed rozpoczęciem urzędowania zapoznać się z rolniczymi stosunkami w ogóle, a z miejscowymi stosunkami dotyczącego starostwa w szczególności.

VIII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w obustronnym interesie skarbu państwa i stron wydawaniem nieuzasadnionych orzeczeń, nie zmuszał strony do wcho-

dzienia na drogę sądową, ale ażeby tam gdzie wejście na nią jest nieuniknionem ze względu na niewątpliwą kompetencję władz sądowych w sprawach wodnych z prawem własności lub posiadania związek mających, ani przy rozpoczęciu ani w czasie trwania postępowania sądowego zarzutem niedopuszczalności drogi sądowej nie utrudniał właścicielom gruntów nadbrzeżnych prawnej obrony przed sądem.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Kurowiec. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Kurowiec.

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

Prełożone nam sprawozdanie z wnesku p. Kozłowskoho, kotroho to sprawozdania referentom je sam p. Kozłowskij, je nadwyczajno obszyrne, toczne, suminne, dokładne i daje nam bohato świżoho i krasnoho materjału z krajiny wodnych spraw, a imenno wyskazuje nam szczo p. Kozłowskij — chotiaj należyty do worożoho nam taboru polskych konserwatystiw ine je nam prychylnij, precii muszu tu po sprawedywosty wyskazaty i je to czołowik porjadnyj, suminnyj.

Win wijszow w położenie naszych bidnych chłopiw, ne łysz swoich towarysziw obszarnykiw i wydno z toho jeho sprawozdania, szczo se ne łysz czołowik znania i porjadnyj ale i czołowik dobroho sercia.

Pered jakim tyżnem uchwaływ Wys. Sojm zminu §. 46. zakona wodnoho. Odnak zmina samoho §. 47. zakona wodnoho se ne zmynt tych łychych nadsłidstw łychoho zakona wodnoho, se je za mało, tak jak se w sprawozdaniu pidnis p. Kozłowskij i jak se my chłopski zastupnyky uznajemo, treba zminynty ciłyj zakon wodnyj, ne łysz §. 47. ale takož ti postanowy szczo do prawnowodnoho postopowunia ujmyty w formy prawnoho zakona, szczo by rozporządzenia c. k. Namisnyctwa w sprawi prawno wodnoho postopowania ne były zawysymi wid dobroi woli c. k. namisnyka. Łycho leżyty ne łysz w samym zakoni, ale takož w wykonywaniu prawnowodnoho postopowania, se znaczyt w interpretacji zakona wodnoho czerez polityczni władsty.

Jabym skazaw, szczo ne łysz szczo do toho zakona wodnoho, ale i w inszych sprawach można skazaty, szczo sam zakon duże czast' ne je tak łychyj jak wy-

konuwanie zakona czerez tych urjadnykiw a se wże wyna w systemi administracyi kraju.

Je bohato u nas urjadnykiw administracyjnych, kotri ne rozumijut zakoniw, ne choczut wijty w sut riczy, kotri ne majut sercia ni zrozumienia dla toho nasełenia, je to jakbym skazaw urjadnyky biurokraty, kotri berut zakon sucho bez jeho zrozumienia, ne wchodiaczy w sut riczy i potreby nasełenia.

Otże duże nas tisztyt osoblywo predstavyteliw ruskoho chłopskoho naroda, szczo precii i meży panamy obszarnykamy znajszow sia czołowik, kotryj powšityw bohato trudu i czasu, widdaw sia tij sprawi z całym serciem i perestudyowaw duże dokładno zakony wodni majze wsich krajijw.

Duże nam to myło tu w tij Wysokij Pałati skonstatuwaty, szczo w tij tak ważnij sprawi położyw pidwałynu nasz hołowa i towarysz klubowyj p. Oleśnykij, kotryj nyne ne może buty prysutnyj i perekonaty sia naoczno szczo jeho misji spowniajut sia, ale ja jeśm toj hadky, szczo win riwnož raduje, szczo sia sprawa poperta czerez komisju wodnu znajde ostateczne poriszenie, poperta takož i predstavytelamy polskoj nacji.

Jek ja wże pidnis, szczo ne łysz zmina §. 47. zakona wodnoho, ale w zahali zmina ciłoho zakona je dokonczepotribna, bo dijtstno toj zakon je porestariłyj i na nyniszni obstawyny ne widpowidnyj i prynosyt wełyczezni szkody dla naszoho selańskoho nasełenia.

Jak ja wże peredsze skazaw, szczo wyna leżyty ne łysz w zakoni wodnim, ale szcze bilsze w postopowaniu wodnoprawnim, wyna leżyty w tym bilsze, szczo tych tak ważnych spraw ne riszajut władsty, władsty widpowidni — sudy cywilni, ale sami władsty administracyjni, kotri je najwysszoju instancjeju w tych sprawach w własnych sprawach ergo judex in propria causa.

Tomu kilkanajciat lit, chto z nas zanykaw sia politykoju i braw uczašt w wiczach, to czuw bezustanno wid wsich wiczownykiw z wyimkom żydiw, kotrych to ne obchodyt, żadania do posliw, domahania regulacyi rik hirszych, kotri roblat wełyki szkody, zabyrajut hrunta pryberežnyji i t. d. kłyecz zahalnyj buw regulacja rik. Takyj kłyecz buw pered kilkanajciat rokamy — a teper na wiczach, nasełenie żadaje, szczo by wła-

sty zaperestały regulacji, bo ony toj regulacji bojat ne hoczut i każut odnozhidno, szczo regulacya jest szkidlywa — prynosyt bilsze szkodu jak pożytku a bohato kosztuje podatkowoho hrosza.

I dijsno, ta regulacja czy to rik splawnych, kanałowych, czy potokiw hirszych, nanosyt bilsze szkody jak pożytku. A to zadlatocho, szczo selanam zabyraje sia hrunta, a potom, szczo robyt sia selanam riżni utrudnienia i to w toj sposib, szczo włastyteli prybereżnych hruntiw majut materjalnu szkodu.

Dawnijsza rika płyła sobi, jak jij kazaw Hospod Boh; — szkody prawda były, ale odnak rika prynosyła takoz wid czasu do czasu pożytkow, bo nanosyła namulu, i włastytel prybereżnyj maw dochid z pisku, szutru, i riniakiw a dalše rika robyła zatoky, hde možna było moczyty konopli.

Dosy dokińčeno regulacji rik bez perewedenia prawno-wodnoho postupowania, bez riszenia ostatnoji instancyi bez dozwołu włastyteliw hruntiw prybereżnych, bez ich woły, abo i protyw ich woły, bez riszenia wysszych instancyi, tak, szczo bohato włastyteliw potratyły hrunta ne lysz jakyj morh, ale wełyceżni obšary, i to tak z małej jak i bilšoj pošiosty, i toj dochid szczo woda dawnijsze dawala, jak dochid z pisku i szutru takoz widpały.

Otže hromady narikajut i z toho powodu domahajut sia skasowania regulacji.

To jest sumnyj objaw. Selany zdajut sobi sprawu, szczo regulacja jest potribna, ale musyt buty perewedena ne w takyj sposib jak do teper. Czytawjem duže uwažno sprawozdanie referenta p. Kozłowskoho — i win takoz jest toji samoji hadky, szczo naszi chłopy i win tam w sprawozdaniu każe se jasno i dokladno, szczo włastytelam hruntiw dije sia wełyka krywda.

Szczo bilše, nawit wysszi czynnyky uważały za widpowidne w toj sprawi zabraty hołos, i uznaty krywdy naselenia po przyczyni wadlywosty zakona wodnoho, i tak až try n. p. namistnyky wydały obiżnyki aby starostwa ne trymały sia toho zakona, i ne nysczyły naselenia — a po prostu skazawszy aby własty z whladiw fiskalnych ne obkradały tych włastyteliw prybereżnych.

Wydaw takyj obiżnyk i b. namist-

nyk Piniński bł. pam. graf Potocki a takoz namistnyk Bobrzyński — odnak obiżnyk ne jest zakonom — a sprawa musyt buty zakonom jasno uregulowana, zakonom, kotryj mawby sankciju cisarsku i w kotrym buwby ustanowlenyj tok instancyi, tak szczo by na odwołanie włastytela ne možna było bez riszenia odnoj i druhoj, a takoz najwysszjoj instancyi perewodyty regulaciju.

To je domahanie naselenia, toho i my powynny žadaty tu w tij Pałati riszuczno.

W sprawozdaniu p. Kozłowskoho jak nytka prowidna jest rozwynene to poczucie sprawedlywosty prawa i to sprawedlywa ricz, bo jesly chocemo regulacji rik, kotra stilkow kosztuje, to powynna ta sprawa toczno buty prowadžena na pożytkow kraju, abyśmo dijsno mały koryst' — bo jak teper korysty nema lysz szkoda.

Słuszno pidnosyt p. Kozłowski, szczo sprawa powynna buty tak unormowana, szczo by ne možna bez ukińčenia prawno-wodnoho postupowania pidniaty regulaciju, to znaczyt szczo o planach regulacji powynny buty prybereżni włastyteli hromady toczno powidomłeni, plany powynny buty wyloženi w hromadi — i powynna buty złożena komisja miszana, w kotroj byłyb netilko predstavyteli własty ale i inżynier technicznyj, kotro ho sobi włastyteli, zhladno storony interesowani wyberut, — tak aby były sterezeni interesa pobereżnych hromad i poddynokych włastyteliw.

Bo dekotori hromady mały dochody z pisku abo szutru, a sut taki npr. u nas w kałuskim powiti hromada Dobrowlany, szczo ne nakładaly žadnych dodatkiw do podatkiw, bo wsio druczki płaťty z dochodiw z wody.

W pošliđnych czasach u nas w Hałyčyni taja sprawa jest tymy obiżnykamy, o jakych skazawjem, trocha unormowana, i urjadnyky z tym sia czyslat, ale faktom jest, szczo bez prawno-wodnoho dochodženia hromadam dije sia krywda, Možu to z doświdu skazaty, bo u nas w Kałuskim powiti, hde duže bohato wody, bo tam pływe Dnister z inšzymy dopływamy — taki wypadky złe prowadženoj regulacji, zi szkodoju hromad sut duže czasti.

A prynosiat ne tilko materjalni ale i moralnu szkodu.

U nas traflajut sia taki wypadky na hańbu administracji krajewoji.

I tak w roci 1907, pomymo szczo ne buło szczo prawosylnoho riszenia, mymo szczo radnyk z ministerstwa Blum uznaw, szczo zakydy hromad sut sprawedywi i szczo ne powynno sia regulacji riky Łimnyci na terytorji hromad Stynky i Jaseń zaczynaty, prystuplono do regulacji Łimnyci na szkodę hromad bo tak regulacja Łimnyci w Kałuszy riszyła, rezultat buw takyj szczo hromadu Jaseń pow. kałuskoho zny-szczono sprowadżeno wijsko, zrujnowano hromadu materjalno — a na koniec zasudżeno 45 selan za złoczyń gwałtu publicznoho — a w kińcy woda znyszczyła seło i zrujnowano hromadu.

Sprawozdanie p. Kozłowskoho witajemo z radosteju bo prynosyt wełykyj postup na tim poły. Nam bułoby myłe, szczyby ne łysz tych kilka paragrafiw, ale i ciłyj zakon zminyty tak, aby postupowanie w sprawach wodnych buło unormowane zakonno.

Zajawljaju, szczo budemo hołosuwały za wneskamy toho sprawozdania.

Marszałek. Głos ma p. Hanczakowski.

P. Hanczakowski. Wysokyj Sojme!

Zabyraju hołos, szczyby skazaty pry tij toczci kilka hadok, ktori meni iz storony jurydycznoji sia nasunuły. Muszu przyznaty, szczo se sprawozdanie stanowyt wzir. jak sprawozdanie prawnycznoho soderżania maje wyhladaty. Zdaju sobi w ciłyj powni sprawu z toho, jaki trudnosty zachodiat pry kodyfikacji prawa wodnoho. Zakon wodnyj obnymaje postanowy t. zw. prywatnoho prawa wodnoho i publicznoho, das priwate und öffentliche Wasserrecht.

Szczó do prywatnoho prawa kompetentnyj je do kodyfikacji parlament a szczo do publicznoho piśla § 27 zakona derżawnoho poklykane je zakonodastwo krajewe.

Odnak pry kodyfikacji zakona wodnoho nastupaje pomiszanie tych postanow, eine Verquickung dieser Bestimmungen a to tim bilsze, szczo nowocześnie życie, rozwij technyky i kultury komplikuje pid zhladom technicznym i prawnym ciłu kwestju.

Dalsza trudnist seho prawa polahaje w tim, szczo zakon cywilnyj ne je

deregowanyj czerez zakon wodnyj, bo zasady prawa cywilnoho pozistajut w syti.

Chodyt o to, szczyby pry riszeniu prawa wodnoho z odnoji storony maty na oci zakon cywilnyj a z druhoj storony specyjalno perezpysy zakona wodnoho, dopowniajuczi zakon cywilnyj.

Ja na pidstawi 20 litnoji praktyky sudowoji zauważywjem, szczo u nas w Hałyczyni ne łysz ludnist ale i prawniky duże mało zanymajut sia prawom wodnym. Nyni uterła sia w sudach i u prawnykiw praktyka, szczo sudy w sprawach wodnych majže žadnoji ingerencji ne majut.

Ja te pidnoszu dla toho bo uważaju za oden z najważniejszych momentiw w rozporjadżeniu wykonawczym, kotre proponuje komisja wodna, zhladno p. sprawozdawca Kozłowskij, uregulowanie i jasne postawienie kwestji kompetencji władsty politycznij i sudowij w sprawach wodnych.

I taja je zasada, szczo riszenie sprawy własnosty riszenie szczo do prawa, szczo do kwestji, szczo moje a szczo twoje, szczo do samoho wykonuwania prawa o skilko chodyt o kwestji z § 313 zakona cywilnoho, ti kwestji maje riszaty sąd, a łysz włast polityczna maje riszaty o kwestjach, kotri dotyczat Wasserpolizei—Verfassung i Erkenntnisse.

Tym bilsze je to ważna riez, jasne postawienie kwestji i spopularyzuwanie zasady, szczyby wsi buły jasno o tim poinformowani, szczyby własne interesowani buły takož o tim poinformowani, to je ważna riez pry praktycznim perewedeniu i aktach z obłasty kultury wody „Waszerkultur“, kotra czym raz bilsze komplikuje sia i wymahaje czymraz bilsze świtła w poodynokych postanowach i praktycznym perewedeniu toho zakona.

Jesłym skazaw, szczo kodyfikacja zakona wodnoho je duże trudna, to tym samym tołkuje sia, szczo i praktyka buła w poodynokych sluczajach duże chwiejna.

A te je konsekwencjeju łysz toho, szczo toj zakon je dijstno skomplikowanyj i szczo jeho perewedenie w poodynokych hołownych hadkach ne zistalo należyto poniate czerez czynniky poklykani do wykonuwania prawa wodnoho

bo szcoby joho dobre wykonuwaty, i sprawedlywo dla storin, to czynnyky kotri sut do toho poklykani, powynni buty jurystamy.

Powynnyby po krajnij miri buty jurystamy z prawa wodnoho, szcoby zdawaly sobi sprawu, do czoho sut poklykani a do czoho ni, bo neraz krywdyt sia storonu, kotra jesly maje zasterezenu dorohu zwyczajno prawnu, to bude sia inaksze zachowuwaty jak tohdy koly je zdana na proizwol wlasty politycznoji.

Dlatoho tym bilsze widczuwajemo waznist rozporjadzenia wykonawczoho proponowanoho czerez komisiju wodnu.

Jesly peredbesidnyk skazaw, szczo te ne wystarczaje, szczo je wskazana reforma zakonodastwa wodnoho, to ja tak samo skažu, ale poneze poki sońce wyjde rosa oczy wyžre i zdajet sia, szczo zakym pryjde do hruntownoji reformy zakona wodnoho, do zmodernizowania tohe zakona tak, szcoby stojał na wysoti zadaczy, je wskazanym zmenszenie toho zła, zmenszenie toji krywdy i zmodernizowanie interpretacyi zakona tym bilsze, szczo tut precin rozchodyt sia o logiczni konsekwencyji, szczo suszczerstwujut i szczo powynno buty w koryst ludnocy interpretowane.

Szczo dijestno reforma zakona wodnoho je potribna, na te mnoho argumentiw ne potrebuju tratyty, lysz wkažu na primyr §. 19. zakona derżawnoho wodnoho, de sia kaže, szczo uprawnienie do rybołowly powynni znesty wsilaky sposoby używania wody. Szczo te znaczyt? Se znaczyt, szczo zakonodawcia w r. 1869 ne zdawaw sobi sprawy regulujuczy kulturu wody w zahali, z doneslosty i waznocy takij waznij hałazy kultury krajewij, jak rybołowla i szczo sobi ne zdawaw sprawy, szczo w inszych zakonach np. w bawarskim je skazane, jaki pry używaniu wody i regulacyji rik sredstwa majut sia predpryniaty, aby maty na oci takoz rybołowlu i hodowlu ryb w zahali. I dlatoho dumaju, szczo toj zakon powynen buty zreformowanyj. Odnak o tim teper howoryty i kazaty szczo ne potreba rozporjadzenia wykonawczoho, bo to zle musyt buty zreformowane, toby usu nulo sprawu ad calendas graecas, bułoby systowaniem dobroji riczy, jakoju bezpe-reczno je sprawa rozporjadzenia wykonawczoho.

Pan sprawozdawcia zadaw sobi praci ne lysz z takij, szczo tak skažu, sza-

roji szczo nalezyto peretrutynowaw kazu-istyku i sam zakon, ale takoz praci czerez to, szczo teoretyczno sprawu takoz tu wyjasnyw i cytuje nam Pražaka, Dra Peyera von Heimstätt, Randu i powahy, kotri z oblasty prawa wodnoho sut autoritetamy.

Ja na tych kilkoch uwahach skińczu z natyskom pidnosiaczy, szczo dijestno sprawa wyjasnienia kompetencyji sudowoji i politycznoji wlasty je dla mene riczeju perworjadnoji wahy tak, jak ona duze mnoho dobroho zrobyt dla ludnocy.

Je skazane w zakoni derżawnim, szczo o prykmetach wody riszaje zakon cywilnyj i §§. 2—7 zakona wodnoho i te zbalamutylo dekotrych jurystiw, szczo te je wlastywa geneza wsiakych nezrozumiń na punkti interpretowania zakona wodnoho, bo zdawalo sia jim, szczo jesly wlast polityczna maje riszaty czy to woda publiczna czy prywatna, to wlastywo riszaje wsio, bo wsi konsekwencyji budut plynuty z toho, czy to woda publiczna czy prywatna. Tymczasom tak ne je. Wlast' polityczna maje prawo riszaty jak je prykmety wody, czy ta publiczna woda czy prywatna, odnak lysz prowizoryczno als Vorfrage, riszaty w dorozu wykonuwania policyji wodnoji, ale ne riszaje o prawach samych, o prawach storony. Precin moze buty ius in re aliena takoz i szczo do wody publicznoji i na neji mozut buty wykonuwani i nabuti prawa w dorozu dowholitnoho posidania.

Na tych uwahah kińczu, bo pora je spiznena i Wysokij Sojm ne je usposiblenyj do sluchania dowszych wywodiw. Jeszcze raz z natyskom pidnoszu, szczo dijestno ciłe te sprawozdanie robyt duze korystne wraziñje i szczo bezstoronno nawit na sprawu sia zadywlajdyczy treba pryznaty, szczo komisija wodna a specyjnalno p. Kozłowskyj zawdaw sobi bohato praci i praci duze korystnoji.

(Oklaski).

Marszałek. Ponieważ zapisani do głosu pp. Stojalowski i Sandulak zrzekli się głosu i nikt więcej głosu nie zażądał, przeto rozprawa jest zamknięta, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca p. Kozłowski. Szanownym pp. mowcom, którzy przed chwilą przemawiali, muszę najserdeczniej podziękować za łaskawe słowa uznanja, ale ponieważ nie lubię się w cudze pióra stroić,

sprostować muszę faktycznie. że to uznanie nie należy się mnie,

(Zaprzeczenia).

ale jedynie i wyłącznie członkom komisji, których dziełem właśnie jest sprawozdanie.

Muszę z radością skonstatować. że we wspólnej pracy tak tutaj, jak i we Wiedniu wzięli udział także posłowie ruscy, szczególnie p. Oleśnicki przyczynił się bardzo do wyświetlenia tej trudnej sprawy. Zdaje mi się, że to będzie punkt wyjścia, ażeby w sprawach społeczno-ekonomicznych porozumiewać się i iść razem.

Zgadzam się ze zdaniem szanownych mowców, że zmiana §. 47 i zmiana rozporządzenia wykonawczego nie wykluczają dalej idącej zmiany ustawy, która także w innych punktach jest koniecznie potrzebna. W tej mierze przedłożył hr Skarbek wniosek; spodziewam się, że wniosek ten na przyszłej sesji sejmowej będziemy roztrząsali.

Ze względu na przemówienie szan. p. Sandulaka przy innym punkcie, ale dotyczącym referatu niniejszego, zwracam jego uwagę, że sprawa osuszania gruntów, oraz poidła, stójła i t. d., o których mówił, są przedmiotem innego sprawozdania komisji wodnej, które jest dziś wydrukowane i jutro będzie rozdane. Należą te punkta bowiem nie do ustawy wodnej, ale do rozporządzenia wykonawczego dotyczącego regulacji rzek.

Ponieważ żadnej poprawki nie wniesiono, wnoszę o przyjęcie rezolucji oraz zasad rozporządzenia wykonawczego, en bloc.

Marszałek. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. **Kozłowski.** Wnoszę przyjęcie wniosków komisji en bloc.

Marszałek. Jest wniosek] przyjęcia wniosków komisji en bloc. Czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje te wnioski komisji en bloc, zechce rękę podnieść. (Większość). Są przyjęte.

Marszałek. Są jeszcze dwa wnioski nagle a mianowicie wniosek p. Lewickiego i p. Bojki.

Przystępujemy zatem najpierw do załatwienia wniosku nagłego p. Lewickiego i tow. w sprawie bezprawnych uchwał Rady szkolnej miejscowej i Rady gminnej w Zamarstynowie.

Dla uzasadnienia nagłości wniosku ma głos p. Lewicki.

P. Lewicki. Wysokij Sojme!

Na żądanie ruskich członków hromady Zamarstyniów pod Lwowem postawimy ja wczera nahlj, wnesok pro prywedurisen rady szkolnoj miscewoj w Zamarstynowi, jak takozh rady hromadskoj w Zamarstynowi z dnia 13 sicznia seho roku. Chotiaj fakt toj zajszow szcze pered misiaciom, mymo seho ja nahle wnesenie ne wnis persze, bo ja ne mih maty wirja, szczyby seho roda riszenia uchwały mohły zapasty w Radi szkolnij miscewij zhladno w radi hromadskij hromady podlwiwskoj Zamarstyniów. Odnak koły mene radnyky hromadski upewnyły, szczo dijstno taki uchwały zapaly i koły ruski meszkańci toj hromady Zamarstyniów żalyłyć na se i domahalyś, szczyby tuju sprawu pidnesty dokonuće, ja buw tym sponukanyj sprawu tu wynesty pered Wysokuju Palatoju.

Rada szkolna miscewa na zasidaniu dnia 13 sicznia seho roku uchwałyła 3 ślidujuczi rezolucyji:

1) Zaboroniajes ditiam na korytarach w szkoli rozmowlaty po ruski.

Zwertaju uwahu, szczo w hromadi Zamarstyniów je około 300 ditej ruskich w szkoli.

2) Zaboroniajes uczytelam i uczytelkam rozmowlaty pomiż soboj w szkoli salach i korytarach po rusky, zaboroniajes mołytwy w szkoli howoryty po rusky lysze po polsky.

3) Zaboroniajes uczytelam i uczytelkam do ruskich ditej w budynku szkolnim po rusky howoryty.

Ricz zowsim nesprawedływa. Takie riszenie rady szkolnoj miscewoj i rady hromadskoj musyt duże prykro i dotklywo wrazyty czustwa religijni i nacyjonalni ruskich członków toj hromady

(**P. Skwarko.** I dywyte sia radykalizmowy).

tym bilsze prykro, szczo zaraz toho samoho dnia zibrałaś rada hromadska i pomymo protestiw ruskich członków toj rady pereweła uchwałę szczyby czerez delegatiw nadzoruwały, szczyby ti u-

chwały były dijsno wykonani. Koły ruskie członcy rady hromadskoj Zamarstyniwi Stefan Polański i Mychajło Ponurko proty tomu protestowały i pokłykałyś na se, szczo u nas ruskyj jazyk i hrecko-katolyckyj obrjad maje riwnouprawienie z polskym, skazaw na se recznyk narodnyj polskij Kazymir Sławickij: „Idit sobi do batiuszky carja do Rosyji, tam bude wam wilno po rusky howoryty“.

(Głosy. To skandal).

(P. T. Staruch. To skandal, to warwarstwo).

(Głosy. Cicho!)

(P. T. Staruch. Ja bym chotiw czuty, jakbyście wy kryczały, jakby sia to wam stało.)

Marszałek. Proszę p. posła nie przezywać p. Lewickiemu.

P. Lewicki. Otżeż ne ulahaje sumniwu nijakomu poważani panowo, szczo riszenie odno i druhe tak rady szkolnoj miscewoj, jak rady hromadskoj w Zamarstynowi je bezprawne, bo tymy riszenia my ukruczeno i naruszeno bozprawno prawa ruskich meszkańciw toj hromady syłoju, kotri majut prawo domahatyś, szczo by poszanowano zakon osnownyj, riwnouprawniajuczij hrecko-katolyckie wirospowidanie i ditej toho obrjadu w szkołach, jak takoz szczo by czustwa nacjonalni uczyteliw i uczytelok ruskich ne były naruszeni.

Korystajemo z toho słuczaju i szczo by w toj sposib organa administracyji i hromadski ne postupowały, stawljajemo toj wnesok nahłyj, szczo by raz na wse položyty kineć takim podijam i domahajemo sia, szczo by sojm uchwaływ wizwały prawytelstwo, szczo by rozślidyło fakt tych uchwał rady szkolnoji miscewoji i rady hromadskoj w Zamarstynowi a koły dijsno stwerdyt, szczo taki neprawni uchwały zapaly, szczo by prawytelstwo ich znesło, a wynnych potiahnuło do widwiczalnosti.

Dumaju, szczo sam fakt jarkoho naruszenia zakoniw osnownych konstytucyjnych nadaje sia do takoho nahłoho traktowania a wnesenie samo wystylizowane jest w takij sposib, szczo sprawy ne peresudżaje.

Pid wzhladom formalnym proszu o widosłanie toho wnesenia do komisiji szkolnoji.

Marszałek. Rozprawa co do nagło-

ści otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje nagłość, zechce rękę podnieść. (Większość). Nagłość uznana.

Pod względem formalnym postawił p. Lewicki wniosek odesłania jego wniosku do komisiji szkolnej.

Czy żąda kto głosu? (Nikt) Kto się zgadza na odesłanie tego wniosku do komisiji szkolnej zechce rękę podnieść. (Większość). Przyjęte.

Mamy teraz wniosek nagły p. Bojki i tow. w sprawie szkód elementarnych w kilku gminach powiatu dąbrowskiego.

Dla uzasadnienia nagłości wniosku ma głos p. Bojko.

P. Bojko. Nagłość mego wniosku uzasadniam tem, że ludności, której grad wybił zboże przydałaby się jakaś nadzwyczajna pomoc z nadchodzącą wiosną. Choć wiem, że fundusz krajowy nie jest taki, żeby mógł dużo dać, ale ponieważ jest tam w toku budowa drogi mianowicie przez Wołę Żelazowską, bardzobym prosił, żeby Wysoki Sejm raczył uchwalić jakąś subwencję bodaj dla kilku gmin, które najwięcej ucierpiały.

Pod względem formalnym proszę o odesłanie mego wniosku do Wydziału krajowego jako komisiji.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu w sprawie nagłości. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje nagłość tego wniosku zechce rękę podnieść. (Większość). Nagłość uznana.

Pod względem formalnym postawił p. Bojko wniosek odesłania tego wniosku do Wydziału krajowego jako komisiji.

Czy żąda kto głosu? (Nikt). Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Przystępuję do zamknięcia posiedzenia. Następne posiedzenie odbędzie się jutro w sobotę dnia 19 lutego 1910 o godzinie 10 rano.

Proszę p. Sekretarza, aby zechciał odczytać porządek dzienny następnego posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański (czyta):

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Limanowej na zaciągnięcie pożyczki w kw-

cie 25.000 koron na dokończenie budowy drogi I. kl. z Młynnego do Ujanowic.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

2. Pierwsze czytanie wniosku p. Skwarki i tow. w sprawie urządzenia w Mościskach i Sądowej Wiszni składów drzewa materyałowego i opałowego z lasów kameralnych.

3. Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie petycji lekarzy okręgowych Drów Potoka, Waligórskiego, Grzybskiego, Jasińskiego, Sędzimir, Łodzińskiego, Sokała, Gąsiorka, Chołowieckiego, Gliksmana, Schmetterlinga, Newestnika, Rawskiego, Nikliborca, Biłgorajskiego, Draokoupila i Jastrzębskiego o udzielenie „veniam aetatis“.

Sprawozdawca poseł Michałowski.

4. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Buczacza na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

5. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji gminnej w Mielcu na pobór w r. 1910 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

6. Sprawozdanie komisji szkolnej w sprawie petycji nauczycieli i nauczycielek, jakoteż gmin i Rad szkolnych miejscowych.

Sprawozdawca poseł Wasung.

7. Sprawozdanie komisji dla reformy wyborczej o wniosku posła Starzyńskiego i tow. w przedmiocie ustanowienia drugiego zastępcy marszałka krajowego dla kierowania obradami sejmowemi (§§. 4. i 6. statutu krajowego).

Sprawozdawca poseł Starzyński.

8. Sprawozdanie komisji prawnej o wniosku p. Bernadzikowskiego i tow. względem utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Szczurowej w powiecie brzeskim.

Sprawozdawca poseł Tertil.

9. Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka „Kielanówka“ ze związku gminy administracyjnej „Raclawówka“ i utwo-

wienia z niego samodzielnej gminy administracyjnej.

Sprawozdawca poseł L. Cieński.

10. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku p. Marsa w sprawie rozpoczęcia budowy klinik w Uniwersytecie lwowskim.

Sprawozdawca poseł Jabłoński.

11. Sprawozdanie komisji bankowej o wniosku posła Landaua i tow. w przedmiocie petycji Związku ekonomicznego urzędników w Krakowie w sprawie akcji zmierzającej do zwalczania drożyzny mieszkaniowej.

Sprawozdawca poseł Leo.

12. Sprawozdanie komisji przemysłowej o petycji gminy kr. st. m. Lwowa w sprawie gwarancji kraju dla fundacji jubileuszowej „Funduszu na założenie i utrzymywanie domów warstatawowych i mieszkań ludowych we Lwowie“.

Sprawozdawca poseł Rutowski.

13. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego.

Sprawozdawca poseł Theodorowicz.

14. Sprawozdanie komisji gminnej o petycji kolonistów, osiadłych na gruntach rozparcelowanego obszaru dworskiego w Lubieni, pow. Jaworów, o uznanie ich za samoistną gminę.

Sprawozdawca poseł Merunowicz.

15. Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycji p. Antoniego Dominikowskiego o zwrot 1.000 koron, nadpłaconych szpitalowi św. Łazarza w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Jabłoński.

16. Sprawozdanie komisji reform agrarnych o sprawozdaniu Wydziału krajowego dotyczącem włości rentowych.

Sprawozdawca poseł Sapięha.

17. Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z projektem ustawy o utworzeniu z części gminy Krynica i części obszaru dworskiego w Krynicy nowej gminy administracyjnej pod nazwą „Krynica zdroj“.

Sprawozdawca poseł Górski.

18. Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie wydzielenia gminy Sapołów wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mielnicy a przyłączenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Borszczowie

Sprawozdawca poseł Hanczakowski.

19. Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie przyzwolenia Radzie powiatowej w Brzeżanach na zaciągnięcie pożyczki 500.000 koron.

Sprawozdawca poseł Rittel.

20. Sprawozdanie komisji gminnej o wniosku p. Starzyńskiego i tow. w przedmiocie ewentualnego zaliczenia miasta Bełża do rzędu tych miast, dla których obowiązuje ustawa z 13. marca 1889, Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 24.

Sprawozdawca poseł Starzyński.

21. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu koncesyi, do pobierania opłat mytniczych od przewozów przez rzekę Wisłok a mianowicie: dla Rady pow. w Łańcucie od przewozów w Czarnej, Białobrzegach, Korniaktowie, Budach łańcuckich, Świętoniowej, tudzież dla gminy Gniewczyzny łańcuckiej od od przewozu tam się znajdującego.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

22. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu Radzie powiatowej w Rzeszowie koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Wisłok w Babicy na drodze gm. I. kl. Babica-Niebylec.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

23. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu Radzie powiatowej w Rzeszowie koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Wisłok w Siedliskach.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

24. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu Radzie powiatowej w Wieliczce koncesyi do pobierania opłat mytniczych na drodze gminnej I. klasy Prokocim - Biezanów - Kokotów - Węgrce-Grabie.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

25. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie gminie Sielec (pow.

Sokal) koncesyi do pobierania opłat mytniczych od mostu na Racie.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

26. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu obszarowi dworskiemu w Babicach (pow. Przemyśl) koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę San w Babicach.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

27. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Tłumacz na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

28. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Przeworska (powiat Łańcut) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maliniaku i wiśniaku.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

29. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Lisko na pobór opłaty gminnej od psów.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

30. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Chodorów (pow. Bóbrka) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

31. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Tyśmienica (pow. Tłumacz) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych, oraz opłat od piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

32. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu obszarowi dworskiemu w Kopkach koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez San pod Bielinami.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

33. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Ustrzyki dolne (pow. Lisko) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maliniaku, wiśniaku i dereniaku.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

34. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Garlica murowana (pow. Kraków) na pobór w r. 1910 wyższych dodatków gminnych od podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

35. Sprawozdanie komisji kolejowej o petycjach gmin Barcice, Wola krogulecka, Przysietnica, Rytro, Roztoka ryterska, Oblazy, Sucha Struga w sprawie zmiany rozkładu jazdy na kolei Tarnów-Stróże-Orłów.

Sprawozdawca poseł Myjak.

36. Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycjach kilkunastu Wydziałów powiatowych co do spowodowania zmiany przepisów ustawy wojskowej w kierunku rozszerzenia prawa reklamacji, względnie urlopowania od czynnej służby wojskowej.

Sprawozdawca poseł Wrześniowski.

37. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wnioskach posła hr. Skarbka w przedmiocie użycia funduszu państwowego na popieranie chowu i zbytku bydła.

Sprawozdawca poseł Kędzior.

38. Sprawozdanie komisji szkolnej o przedłożeniu c. k. Rady szkolnej krajowej w sprawie zakładania nowych szkół średnich.

Sprawozdawca poseł Halban

39. Sprawozdanie komisji reform agrarnych w przedmiocie wniosku posła Stefczyka i tow. w sprawie wydania krajowej ustawy o zawodowej organizacji rolników.

Sprawozdawca poseł Czezc.

40. Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie budowy pawilonu dla chorych zakaźnych we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Jabłoński.

41. Sprawozdanie Wydziału krajowego jako komisji o wniosku posłów Czezcza, Maryewskiego i tow. w sprawie wynagrodzenia szkód, zrzędzonych wybuchem prochowni w Woli duchackiej.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

42. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posłów Merunowicza i tow. w przedmiocie zezwolenia gminie Jaryczów nowy w powiecie lwowskim na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych.

Sprawozdawca poseł Maiss.

Marszałek. Następne posiedzenie odbędzie się zatem jutro w sobotę o godz. 10 rano.

Posiedzenie zamykam.

(Koniec posiedzenia o godzinie 11 minut 45 wieczorem.)

